

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ**

**GEBİZ KÜLTÜR VE TURİZM KORUMA VE GELİŞİM BÖLGESİNDE
EKOTURİZM VE GOLF TURİZMİNE UYGUN ALANLARIN BELİRLENMESİ**

Havva Gonca KAYNAK ALTINGÜZGÜN

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI

ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS

MAYIS 2019

ANTALYA

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ**

**GEBİZ KÜLTÜR VE TURİZM KORUMA VE GELİŞİM BÖLGESİNDE
EKOTURİZM VE GOLF TURİZMİNE UYGUN ALANLARIN BELİRLENMESİ**

Havva Gonca KAYNAK ALTINGÜZGÜN

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI

ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS

MAYIS 2019

ANTALYA

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GEBİZ KÜLTÜR VE TURİZM KORUMA VE GELİŞİM BÖLGESİNDE
EKOTURİZM VE GOLF TURİZMİNE UYGUN ALANLARIN BELİRLENMESİ

Havva Gonca KAYNAK ALTINGÜZGÜN

PEYZAJ MİMARLIĞI

ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bu tez / / 201..... tarihinde jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Veli ORTAÇEŞME (Danışman)

Prof. Dr. Mehmet TOPAY

Dr. Öğr. Üyesi Emrah YILDIRIM

ÖZET

GEBİZ KÜLTÜR VE TURİZM KORUMA VE GELİŞİM BÖLGESİNDE EKOTURİZM VE GOLF TURİZMİNE UYGUN ALANLARIN BELİRLENMESİ

Havva Gonca KAYNAK ALTINGÜZGÜN

Yüksek Lisans Tezi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Veli ORTAÇEŞME

Mayıs 2019; 76 sayfa

Ülkemizde turizmin çeşitlendirilmesi ve tüm yıla yayılması ulusal bir politika olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda golf turizmi gibi uzun yıllardan bu yana desteklenmekte olan turizm türüne ek olarak ekoturizm de gündeme gelmiştir. Turizmin geliştirilmesi için Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ilan edilmekte ve bu alanlar için fiziksel planlar yapılmaktadır. Bu planların ekolojik yapıyı bozmayacak nitelikte olması turizmin sürdürülebilirliği bakımından büyük önem taşımaktadır. Ekolojik yapı göz önünde bulundurulmadan yapılacak turizm tesisleri ve turizm aktiviteleri hassas ekosistemlere zarar vererek önemli çevre sorunlarına neden olabilmektedir.

Bu araştırmanın amacı, Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi için hedeflenen kullanımlar olan golf turizmi ve ekoturizm için uygun alanların doğal ve kültürel peyzajların korunması yaklaşımı doğrultusunda saptanmasıdır. Golf turizmi için uygun alanların belirlenmesinde Peyzaj Kaynak Analizi ve Değerlendirmesi Yöntemi ve Kurallı Birleştirme Tekniği kullanılmıştır. Ekoturizm bakımından uygun alanların belirlenmesinde ise uzman görüşleri doğrultusunda Analitik Hiyerarşi Süreci Yöntemi uygulanmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, doğal ve kültürel peyzajların korunması yaklaşımıyla planlanması durumunda Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi'nin tek bir golf sahasını taşıma kapasitesine sahip olduğunu; ekoturizm açısından ise yüksek bir değere sahip olmadığını ortaya koymuştur.

ANAHTAR KELİMELE: AHP, CBS, Ekoturizm, Golf turizmi, Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi, Antalya

JÜRİ: Prof. Dr. Veli ORTAÇEŞME

Prof. Dr. Mehmet TOPAY

Dr. Öğr. Üyesi Emrah YILDIRIM

ABSTRACT

DETERMINATION OF SUITABLE AREAS FOR ECOTOURISM AND GOLF TOURISM IN GEBİZ CULTURAL AND TOURISM CONSERVATION AND DEVELOPMENT REGION

Havva Gonca KAYNAK ALTINGÜZGÜN

M.Sc. in Landscape Architecture

Adviser: Prof. Dr. Veli ORTAÇEŞME

May 2019; 76 pages

The diversification of tourism and extension of it to whole year has been adopted as a national policy in Turkey. In this context, ecotourism has come into the agenda in addition to golf tourism, which has been supported for many years. The Culture and Tourism Conservation and Development Areas are being declared in order for the development of tourism in Turkey and physical plans are prepared for this areas. It is of at most importance that these plans are environmentally friendly for the sustainability of tourism. Because, those tourism facilities and activities, which are done without considering the ecology of the area are potentially harmful to ecosystems and might lead to important environmental problems.

The objective of this research is to determine the suitable areas for golf tourism and ecotourism, which are the intended uses for Gebiz CTCDA, in line with the conservation of natural and cultural landscapes. For golf courses, Landscape Resource Analysis and Evaluation Method and Rules technique has been used while Analytical Hierarchy Process (AHP) is being used for potential ecotourism areas.

The findings show that in case the area is planned with the approach of preserving natural and cultural landscapes, it has a capacity only for one golf course; and that it has not a high value regarding ecotourism.

KEYWORDS: AHP, GIS, Ecotourism, Golf Tourism, Culture and Tourism Conservation and Development Area, Antalya

COMMITTEE: Prof. Dr. Veli ORTAÇEŞME

Prof. Dr. Mehmet TOPAY

Assist. Prof. Dr. Emrah YILDIRIM

ÖNSÖZ

Ülkemizde turizmin sürdürülebilirliği için Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgelerinin planlanmasında çevre dostu uygulamalara gereksinim duyulmaktadır. Ekolojik yapı göz önünde bulundurulmadan yapılacak turizm tesisleri ve turizm aktiviteleri hassas ekosistemlere zarar vererek önemli çevre sorunlarına neden olabilmektedir.

Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi için hedeflenen kullanımlar olan golf turizmi ve ekoturizm için uygun alanların saptandığı bu çalışmanın her aşamasında, engin bilgi birikimiyle yoluma ışık tutan ve örnek bir bilim insanının nasıl olacağını bana gösteren danışmanım Sayın Prof. Dr. Veli ORTAÇEŞME' ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmadaki haritaların oluşturulması aşamasında her türlü yardım ve destekleri için Dr. Öğr. Üyesi Emrah YILDIRIM ve Dr. Öğr. Üyesi Ahmet BENLİYAY'a, Analitik Hiyerarşi Süreci'nin uygulanması aşamasında değerli görüşlerini esirgemeyen Prof. Dr. Kani IŞIK, Prof. Dr. Cengiz ACAR, Prof. Dr. Osman UZUN, Prof. Dr. Engin NURLU, Prof. Dr. Ramazan Süleyman GÖKTÜRK, Prof. Dr. Burhan VARKIVANÇ, Dr. Öğr. Üyesi Orhan ÜNAL, Dr. Öğr. Üyesi Evinç DOĞAN hocalarıma ayrıca çalışmama değerli katkılarıyla destek olan Sayın Prof. Dr. Mehmet TOPAY hocama teşekkürü bir borç bilirim.

Maddi ve manevi desteğini benden hiçbir zaman esirgemeyen canım aileme ve dostlarıma, üzerimde büyük emeği olan ablam Dr. Öğretim Üyesi Ekin KAYNAK ILTAR'a, doğduğu günden beri olduğu gibi tez yazım sürecim boyunca da bana verdiği enerji ve mutluluk için canım yeğenim Ateş Andaç ILTAR'a, eşim Doğan ALTINGÜZGÜN'e her şey için çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
AKADEMİK BEYAN	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK TARAMASI.....	6
2.1. Turizm Kavramı	6
2.1.1. Ekoturizm	7
2.1.2. Golf turizmi	8
2.2. Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Kavramı	10
2.3. Literatür Özeti.....	12
3. MATERYAL VE METOT.....	18
3.1. Materyal.....	18
3.2. Metot.....	19
4. BULGULAR	30
4.1. Araştırma Alanının Doğal Yapısı	30
4.1.1. İklimsel özellikler	30
4.1.2. Jeolojik özellikler.....	31
4.1.3. Topoğrafik özellikler	32
4.1.4. Toprak özellikleri.....	34
4.1.5. Hidrolojik özellikler.....	36
4.1.6. Bitki örtüsü	38
4.1.7. Yaban hayatı	40
4.1.8. Koruma alanları	40
4.1.9. Mevcut arazi kullanımları	43
4.2. Araştırma Alanının Sosyo-Ekonomik Yapısı	43
4.2.1. Demografik yapı	43
4.2.2. Ekonomik yapı.....	44

4.3. Golf Turizmi Açısından Uygun Alanlar	44
4.4. Ekoturizm Açısından Uygun Alanlar	51
4.5. Golf Turizmi ve Ekoturizm Açısından Uygun Alanlar	65
5. TARTIŞMA	67
6. SONUÇLAR	70
7. KAYNAKLAR	72
ÖZGEÇMİŞ	

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesinde Ekoturizm ve Golf Turizmine Uygun Alanların Belirlenmesi” adlı bu çalışmanın, akademik kurallar ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını belirtir, bu tez çalışmasında bana ait olmayan tüm bilgilerin kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

24/05/2019

Havva Gonca KAYNAK ALTINGÜZGÜN

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

ha : Hektar

km : Kilometre

m² : Metrekare

“10,01” Ondalık Ayracı

Kısaltmalar

A’WOT : Sayısallaştırılmış SWOT Analizi

AHP : Analytic Hierarchy Process (Analitik Hiyerarşi Süreci)

BAKA : Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı

CBS : Coğrafi Bilgi Sistemleri

DEM : Digital Elevation Model (Sayısal Yükselti Modeli)

DSİ : Devlet Su İşleri

GSYH : Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

IUCN : International Union for Conservation of Nature (Dünya Doğayı Koruma Birliği)

KTB : Kültür ve Turizm Bakanlığı

KTKGB : Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi

MTA : Maden Tetkik Arama

SWOT : Strength, Weaknesses, Opportunities, Threats (Güçlü yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler)

TA : Turizm Alanı

TIES : The International Ecotourism Society (Uluslararası Ekoturizm Derneği)

TM : Turizm Merkezi

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

- UNEP : United Nations Environment Programme (Birleşmiş Milletler Çevre Programı)
- UNWTO : United Nations World Tourism Organization (Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü)
- WTTC : World Travel and Tourism Council (Dünya Turizm ve Seyahat Konseyi)

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Dünya turizm verileri	1
Şekil 1.2. Antalya'daki TA, TM ve KTKGB alanları.....	4
Şekil 2.1. Ekoturizm aktivitesi.....	7
Şekil 2.2. Het Kolven oyunu.....	8
Şekil 2.3. Türkiye'deki golf sahaları.....	9
Şekil 2.4. TM ve KTKGB alanları ilan ve planlama süreci.....	12
Şekil 3.1. Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi haritası	18
Şekil 3.2. Çalışma akış şeması.....	19
Şekil 3.3. Golf sahaları için uygun alanların belirlenmesinde izlenen yol	20
Şekil 3.4. Ekoturizm için uygun alanların belirlenmesinde izlenen yol	23
Şekil 4.1. Jeoloji haritası.....	31
Şekil 4.2. Eğim grupları haritası	33
Şekil 4.3. Yükselti grupları haritası	33
Şekil 4.4. Büyük toprak grupları haritası	34
Şekil 4.5. Toprak yetenek sınıfları haritası	35
Şekil 4.6. Hidrolojik yapı haritası	36
Şekil 4.7. Kemikli Deresi.....	37
Şekil 4.8. Küçük Aksu Barajı	37
Şekil 4.9. Araştırma alanı orman vejetasyonu	38
Şekil 4.10. Bitki örtüsü haritası.....	39
Şekil 4.11. Koruma alanları haritası	41
Şekil 4.12. Antik yerleşim alanı tepe	42
Şekil 4.13. Antik yerleşim alanı höyük.....	42
Şekil 4.14. Mevcut arazi kullanımı haritası	43
Şekil 4.15. Golf turizmi eğim uygunluk haritası.....	45

Şekil 4.16. Golf turizmi toprak yetenek sınıfları uygunluk haritası	45
Şekil 4.17. Golf turizmi büyük toprak grupları uygunluk haritası.....	46
Şekil 4.18. Golf turizmi toprak derinliği uygunluk haritası.....	47
Şekil 4.19. Golf turizmi koruma alanları uygunluk haritası	47
Şekil 4.20. Golf turizmi mevcut arazi kullanımı uygunluk haritası.....	48
Şekil 4.21. Golf turizmi birleşik uygunluk haritası.....	50
Şekil 4.22. Golf turizmine uygun alanlar.....	51
Şekil 4.23. Ekoturizm flora uygunluk haritası	56
Şekil 4.24. Ekoturizm fauna uygunluk haritası.....	56
Şekil 4.25. Ekoturizm görünürlük uygunluk haritası.....	57
Şekil 4.26. Ekoturizm mevcut arazi kullanımı uygunluk haritası.....	58
Şekil 4.27. Ekoturizm yükselti uygunluk haritası.....	58
Şekil 4.28. Ekoturizm eğim uygunluk haritası	59
Şekil 4.29. Ekoturizm yollara uzaklık uygunluk haritası.....	60
Şekil 4.30. Ekoturizm yerleşim alanlarına uzaklık uygunluk haritası	60
Şekil 4.31. Ekoturizm birleşik uygunluk haritası.....	63
Şekil 4.32. Ekoturizm açısından yüksek uygun alanlar kuzeydoğu bölümü	64
Şekil 4.33. Ekoturizm açısından yüksek uygun alanlar güneybatı bölümü	64
Şekil 4.34. Golf turizmi ve ekoturizm birleşik uygunluk haritası.....	66

ÇİZELGELER DİZİNİ

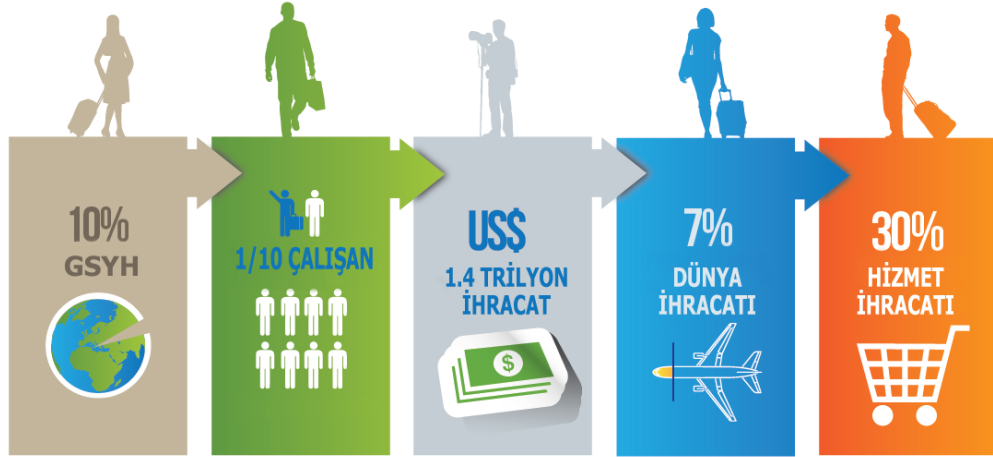
Çizelge 1.1. 1990-2018 turist sayıları	2
Çizelge 1.2. 1990-2018 Türkiye'ye gelen turist sayıları.....	2
Çizelge 3.1. Golf sahası için uygun yer ölçütleri	21
Çizelge 3.2. Ekoturizm için arazi uygunluğunun belirlenmesinde kullanılan faktörler, alt faktörler, faktör/alt faktör bileşenleri ve bunların uygunluk sıralaması.....	24
Çizelge 3.3. İkili matris tablosu	26
Çizelge 3.4. Saaty ölçeği.....	26
Çizelge 3.5. Oluşturulan matrislerin Rastgele Matris İndisi değerleri.....	27
Çizelge 3.6. Çelişki ve karar matrisi	28
Çizelge 4.1. 1930-2018 yılları araştırma alanı sıcaklık değerleri	30
Çizelge 4.2. 1930-2018 yılları araştırma alanı yağış verileri.....	30
Çizelge 4.3. Araştırma alanındaki endemik bitki türleri.....	39
Çizelge 4.4. Araştırma alanındaki nesli tehlike altında bulunan hayvan türleri	40
Çizelge 4.5. 1938-2018 yılları araştırma alanı nüfus verileri	43
Çizelge 4.6. Golf turizmi uygunluk verileri.....	49
Çizelge 4.7. İkili matris (Pairwise Matrix)	51
Çizelge 4.8. Faktör ağırlıklarının hesaplanması ve tutarlılık indisinin belirlenmesi	52
Çizelge 4.9. Tutarlılık indisi değerleri	53
Çizelge 4.10. Ağırlık değerleriyle faktörlerin çarpımı.....	53
Çizelge 4.11. Tutarlılık indisi	54
Çizelge 4.12. Faktör ve alt faktör ağırlıkları ve ekoturizme uygunluk sıralaması.....	55

1. GİRİŞ

Endüstri Devrimi ile birlikte yaşanan teknolojik gelişmelerin sonucunda insanların serbest zaman ve gelir düzeyindeki artış, yaşam şekillerinde değişiklikler yaratarak turizme ilişkin yeni bir süreci başlatmıştır (Milne ve Ateljevic 2001). Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında sanayileşme ve ulaştırma alanındaki gelişmeler nedeniyle seyahat hareketlerinde gözle görülür bir artış yaşanmış, kentleşmenin bir sonucu olarak insanlar yoğun stres ve yorgunluktan uzaklaşmak amacıyla dinlenme ve eğlenme arayışına girmişlerdir.

Günümüzde yaşanan teknolojik ilerlemeler, yaşam standartlarında ortaya çıkan iyileşmeler, küreselleşmenin beraberinde getirdiği seyahat serbestliği, turizm aktivitelerine katılan insan sayısının hızla artmasını sağlamıştır (Milne ve Ateljevic 2001). Turizm, istihdam sağlayıcı ve döviz girdisini artırıcı özellikleriyle ulusal ekonomiye katkıda bulunan, uluslararası kültürel ve toplumsal iletişimi sağlayıcı ve bütünleştirici etkisiyle dünya barışının korunmasında da büyük payı olan bir sektör olmuştur (Hepaktan ve Çınar 2010).

Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO) 2017 verilerine göre; turizm, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın (GSYH) % 10'unu oluşturmaktadır. Turizm sektörü, eğitilmiş iş gücüne istihdam sağlarken, yeterli düzeyde eğitimi olmayan insanlara da ciddi bir iş imkânı vermektedir. Turizm sektöründe çalışan personel sayısı dünyadaki toplam istihdamın % 10'una karşılık gelmektedir. Turizm dünya ihracatının % 7'sini oluşturmakta, dünyanın hizmet ihracatının ise % 30'luk kısmını elinde bulundurmaktadır (Şekil 1.1).

Şekil 1.1. Dünya Turizm Verileri (UNWTO 2017)

Turizm sektörü; İkinci Dünya Savaşı'ndan itibaren terör olayları, ekonomik ve siyasi sebeplerle küçük düşüşler yaşasa da genel itibarıyla hızla gelişmiş ve büyüme göstermiştir (Çizelge 1.1).

Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO), 2015 verilerine göre turizm sektörü 1.413 milyar dolar gelir ile dünya genelinde kimya ve otomotiv sektöründen sonra en çok gelir sağlayan üçüncü sektör olmuştur. Bu pazardan en çok geliri elde eden ülkeler ise sırasıyla ABD, İspanya, Tayland, Çin ve Fransa'dır (UNWTO 2017).

Çizelge 1.1. 1990-2018 Turist Sayıları (UNWTO 2019)

ULUSLARASI TURİST SAYILARI (MİLYON)						
1990	1995	2000	2005	2010	2015	2018
435	526	674	809	953	1.189	1.400

Türkiye’de 1961 anayasası ile planlı kalkınma dönemi başlamış ve 1963 yılından itibaren turizm yatırımlarına ve gelişimine beş yıllık kalkınma planları ile yön verilmeye başlanmıştır. Kalkınma planlarında turist sayısı, turizm geliri, turizm harcamaları ile ilgili hedeflerle birlikte turizm politikalarına, planlarına ve stratejilerine de yer verilmiştir (Kuşluvan 2016). Kalkınma planlarının başlamasından sonra yurtdışından gelen turist sayısında kısmen artış sağlanmış olsa da Türkiye’nin elde ettiği turizm gelirleri ve uluslararası turizme katılanlardan aldığı pay çok az artış göstermiş ve 1980’li yılların ortalarına kadar fazla değişmemiştir (Karamustafa ve Kuşluvan 1999).

1982 yılında çıkarılan 2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, turizm bölgeleri, turizm alanları ve turizm merkezlerinin belirlenmesi, refah düzeyindeki gelişmeler, ulaşım ve altyapı yatırımlarının artışı, devletin reklam harcamalarına bütçe ayırması sonucunda turizm Türkiye’de önemli bir sektör haline gelmiştir (Çizelge 1.2). Türkiye’de turizm, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla’nın (GSYH) % 12,5’ini oluşturarak inşaattan sonraki en büyük sektör olmuştur (WTTC 2017).

Çizelge 1.2. 1990-2018 Türkiye’ye Gelen Turist Sayıları (Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü 2019)

TÜRKİYE’YE GELEN TURİST SAYILARI (MİLYON)						
1990	1995	2000	2005	2010	2015	2018
5,3	7,7	10,4	21,1	28,6	36,2	46,1

Zaman içerisinde turizm tüketicilerinin tercihleri değişim göstermiş ve deniz-güneş-kum üçlüsünden eğlence-eğitim-çevre üçlüsüne yönelmeye başlamışlardır (Doğmuş 2010). Bu kapsamda Türkiye’de turizmin çeşitlendirilmesi, ülke geneline ve 12 aya yayılması için Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafında turizm çeşitlendirilme çalışmaları yapılmıştır (Erdoğan 2003).

Günümüzde turizm sektörünün geliştirilmesine yönelik çeşitli politikalar üretilmekte ve buna bağlı olarak farklı ölçek ve içeriklerde çalışmalar gerçekleştirilmektedir (Giran Taşçıoğlu 2016). Kültür ve Turizm Bakanlığı (KTB) tarafından gerçekleştirilen Türkiye Turizm Stratejisi-2023 çalışmasında turizmin noktasal değil bölgesel ölçekte geliştirilmesinin gerekliliği üzerinde durulmaktadır. Turizm bölgelerinin noktasal ölçekte planlanması yerine gelişim aksları boyunca turizm koridorları, turizm bölgeleri, turizm kentleri ve ekoturizm bölgeleri şeklinde

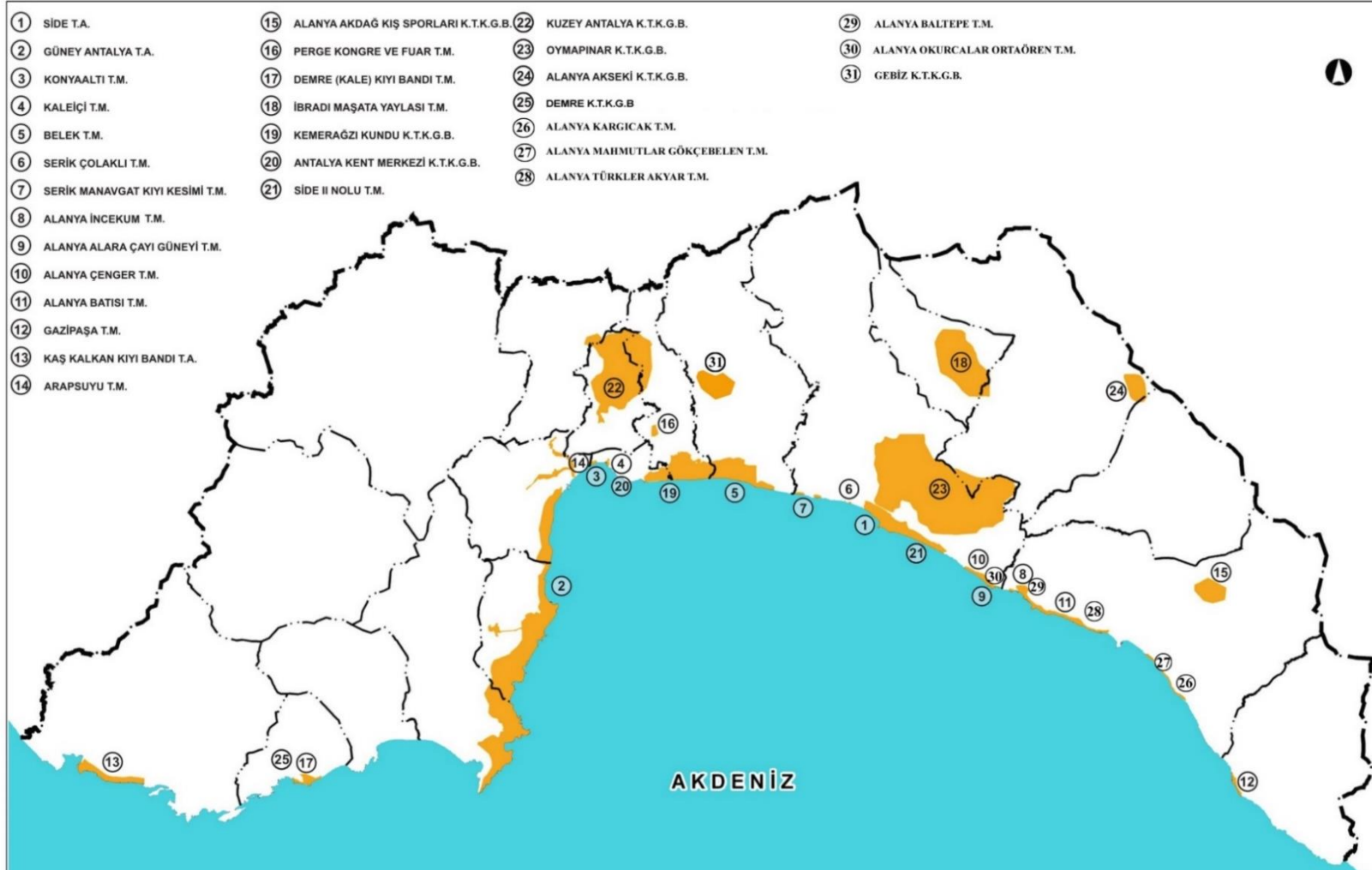
planlanmasının daha doğru bir yaklaşım olacağı vurgulanmaktadır. Böylece turizm potansiyeli bulunan bölgelerin ve genelde sunulan tek tip turizm ürününün diğer alternatif turizm türleri ile birleştirilerek cazibesini arttırması beklenmektedir (Türker 2013).

Turizmde yaşanan gelişmeler sonucunda tarihî ve kültürel değerlerin yoğun olarak yer aldığı ve/veya turizm potansiyeli yüksek bölgelerin belirlenmesi amacıyla 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununda yapılan 4957 sayılı kanun değişikliği ile Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Alt Bölgeleri, Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ve Turizm Merkezleri tanımlaması yapılmıştır. Bu alanların tespitindeki amaç; ülkenin doğal, tarihi, arkeolojik ve sosyo-kültürel turizm değerleri, mevcut turizm potansiyeli dikkate alınarak koruma-kullanım dengesi kurulması ve sektörel kalkınma ile plânlı gelişimi sağlamaktır (KTB 2018).

Antalya, 1980’li yıllara kadar ekonomisi tarıma dayalı bir il konumunda iken; 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ile birlikte ülkemizde turizmin teşvik edildiği yöreler arasında yer almış, zengin doğal ve kültürel kaynakları, temiz kıyıları, tarihsel alanları ve ılıman iklimi ile yatırımcıların en fazla tercih ettiği il olmuştur. Turizm yatırımlarının etkisi ile Antalya önemli bir aşama kaydetmiş ve ülkemizde “Turizmin Başkenti” olarak anılmaya başlanmıştır. Antalya’da turizmin gelişmesinde ilan edilen turizm alan ve merkezlerinin önemli etkisi olmuştur. Bugün ilde 8’i Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi, 3’ü Turizm Alanı, 20’si Turizm Merkezi olmak üzere toplam 31 alan bulunmaktadır. Doğal ve tarihi dokusuyla ilgi çeken bu alanlar turizm açısından önemli bir potansiyele sahiptirler (Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü 2019) (Şekil 1.2).

Turizm; doğal ve kültürel peyzajlar açısından zengin alanlarda gelişim göstermektedir ve çevre ile sürekli bir etkileşim içindedir. Bir bölgede turizmin gelişimi ekonomik ve sosyal olarak farklı imkânlar sağlıyor olsa da çevresel değerler üzerinde güçlü bir baskı oluşturduğu da bir gerçektir (Atik vd. 2006; Bestard ve Nadal 2007). Sahil şeritleri, kırsal alanlar, arkeolojik sit alanları, kısacası doğal güzelliği ve kültürel özgünlükleriyle ön plana çıkan bütün alanlar turizm açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Bu alanlarda çevreye zarar veren turizm tesislerinin inşası ve turizm alanlarının bilinçsizce kullanılması, bölgedeki doğal ve kültürel yapı, endemik bitki türleri ve yaban hayatı için önemli bir tehdit konusu olabilmektedir.

Son yıllarda çevre duyarlılığı gelişen yeni tip turistlerin beklentileri, bozulmamış temiz bir çevrede, deniz-güneş-kum üçgeninin hâkim olduğu alışılmış turizm merkezlerinden uzak, kırsal alanlarda, abartılı olmayan tesislerde iyi bir odada konaklayıp, iyi kalitede hizmet alarak tatil yapmaktır. Bu yeni dönem turizm anlayışının önem kazanmasıyla turizmin peyzaj üzerindeki olumsuz etkilerinin en aza indirgenmesi önemli bir konu olmuştur (BAKA 2012).

Şekil 1.2. Antalya'daki Turizm Alanı, Turizm Merkezi ve Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Alanları
(Turizm Stratejisi 2023'ten yararlanarak düzenlenmiştir)

Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri'nin ilanı ile birlikte bu bölgelerdeki planlama yetkisi Kültür ve Turizm Bakanlığı'na geçmektedir. Geçmişte yapılan uygulamalara bakıldığında, bu bölgelerin planlamasında doğal ve kültürel peyzaj değerlerinin ve ekolojik yapının yeterince dikkate alınmadığı izlenmektedir. Bu olumsuz gelişmeler temel olarak mekânsal planlama mekanizmalarındaki boşluklardan kaynaklanmakta iken büyükşehir belediyelerinin yetkileri ve Türkiye'nin Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'ni onaylanması ile ilgili son değişiklikler, bölgesel peyzajların daha iyi korunmasına ilişkin umut verici gelişmeler olmuştur (Ortaçesme vd. 2014).

Bu çalışmanın amacı; Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından golf turizmi ve ekoturizme yönelik bir bölge olarak ilan edilen Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi'nin her iki turizm türü için uygun alanlarının peyzaj planlama yaklaşımıyla incelenmesidir.

2. KAYNAK TARAMASI

2.1. Turizm Kavramı

Turizm kavramına yönelik ilk tanımlamayı yapan Feuler, turizmi;

“Gittikçe artan dinlenme ve hava değişimi ihtiyacına, doğal güzelliklerin bilinçli ve gayretli değerlendirilmesine, doğadan keyif alınmasına ve yararlanılmasına dayanan ve ticaretin, sanayinin ve ekonominin gelişmesi ile ulaşım araçlarının mükemmelleşmesinin bir sonucu olarak özellikle toplumun, çeşitli millet ve sınıfların karışımının artmasından dolayı meydana gelen bir yakın çağ olayı” şeklinde tanımlamıştır (Çoruh 1979).

Daha sonraki süreçte turizm üzerine çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Yapılan bu tanımlamalarda ağırlıklı olarak 3 ortak nokta dikkat çekmektedir (Hudman ve Jackson 2003):

- İki veya daha fazla yer arasında gerçekleştirilen hareket
- Hareket süresinin uzunluğu
- Seyahat amacı

Dünya Turizm Örgütü'nün güncel tanımlamasına göre: “Turizm, ziyaret edilen yerde gelir sağlayıcı bir faaliyette bulunmakla ilgili olmayan, dinlenme, iş ve diğer amaçlarla art arda bir yıldan fazla olmamak üzere alışılmış ortamlarının dışına seyahat eden ve konaklayan bireylerin faaliyetlerini kapsamaktadır” (UNWTO 2008).

2.1.1. Ekoturizm

Ekoturizmle ilgili birçok tanımlama bulunmakla birlikte Dünya Ekoturizm Derneği ekoturizmi; çevreyi koruyan, yerel halkın refahı ve eğitimini geliştirmeyi amaçlayan, doğal alanlardan sorumlu bir turizm çeşidi olarak tanımlamıştır (TIES 2015).

Ekoturizm kavramı ilk olarak 1983 yılında Hector Ceballos-Lascurain tarafından doğadan zevk alma ve doğanın kıymetini bilme şeklinde tanımlanmıştır. İnsanların kentlerdeki stres dolu gündelik yaşamlarından uzaklaşarak doğaya dönmek istemeleri, mevcut turizm türlerinden sıkılarak farklı turizm türü arayışlarına girmeleri, eğitim alanındaki gelişmelerin çevreye olan duyarlılığı artırması, ekoturizm kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır (Erdoğan 2003).

Ekoturizm ekonomik ve ekolojik açıdan bir çok fayda sağlamaktadır. Yerel halk için gelir kaynağı oluşturarak endüstriyel uygulamaların geliştirilemeyeceği orman köyleri gibi bölgelere istihdam ve ekonomik canlılık kazandırmaktadır. Böylece bu bölgelerden yaşanan göçlerin önüne geçilmekte hatta ters göçlere sebep olmaktadır. Ekoturizm konseptinde yerli halk, kendilerini ve bölgelerini etkileyen kararları almada etkin rol oynamaktadır. Ekoturizm doğal ve kültürel mirasın korunmasını ve biyo-çeşitliliğin sürdürülmesini sağlamaktadır. Yerel halkla ilişkiyi ve daha önce tecrübe edilmeyen değişik aktiviteleri içerdiği için turistlere unutulmaz deneyimler yaşatmaktadır. Turizmin ekonomi, çevre ve sosyal yaşama olumsuz etkilerini en aza indirmektedir. Ekoturizm kültürel açıdan duyarlı olup turist ve ev sahibi halk arasında

saygıyı geliştirerek yerel gurur ve güven oluşturmaktadır. Ekoturizmin bir diğer avantajı da yüksek maliyetli yatırımlar gerektirmeyerek, gelişmekte olan ülkelerde hızla benimsenebilmesidir (BAKA 2012).

1990'lı yıllardan beri hızla gelişen bir turizm türü olan ekoturizmi diğer turizm türlerinden ayıran nitelikler vardır. Örneğin, yağmur ormanlarında bir yürüyüş, ormana ve yerel halka bir gelir veya fayda sağlamadıkça ekoturizm kapsamına girmemektedir. Aynı şekilde bir rafting gezisi, ancak su havzasının korunmasıyla ilgili farkındalığı artırır ve/veya havzanın korunması için fon sağlarsa ekoturizm kapsamına girer (BAKA 2012).

Şekil 2.1. Ekoturizm aktivitesi (Anonim)

Wallace ve Pierce (1996) ekoturizm ilkelerini şu şekilde ifade etmişlerdir;

- Çevre ve yerel halk üzerinde en az olumsuz etkiye sebep olacak kullanım tarzının belirlenmesi,
- Alanın doğal ve kültürel yapısına karşı duyarlılığın ve bilincin arttırılması,
- Doğal alanların yönetimi ve korunmasına katkıda bulunulması,
- Ekoturizm başlangıcında ve uzun dönem yönetiminde yerel halkın katılımının sağlanması,
- Yerel halka faydası olması ve turizmin geleneksel pratiklerin yerini alması,
- Yerel halk için özel fırsatlar sağlaması ve istihdam yaratması.

Günümüzde geleneksel turizm belli bir doygunluk noktasına ulaşmıştır. Dünya Turizm Ağı ekoturizmi, turizm endüstrisinde en hızlı büyüyen sektörlerden biri olarak değerlendirmektedir. Ekoturizm, dünya çapında yıllık % 5'lik büyüme oranına sahip, dünya gayri safi hasılasının % 6'sını ve toplam tüketici harcamalarının % 11.4'ünü temsil eden uluslararası turizm faaliyetleri arasında en hızlı gelişen faaliyet alanıdır. Ekoturizm pazarı dinamik bir yapıya sahiptir ve sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir aracı olarak hızlı bir şekilde büyümektedir (BAKA 2012).

Türkiye; üç tarafı denizlerle çevrili, yüzölçümünün % 26'sı ormanlarla kaplı, dört mevsimin aynı anda yaşanabildiği ve nispeten bozulmamış doğal güzelliklere sahip bir ülkedir. Bu doğal zenginliklere kültürel ve tarihi değerler de eklendiğinde Türkiye'nin ekoturizm açısından önemi daha da artmaktadır. Türkiye'de ekoturizm kaynaklarının çoğunu milli parklar, tabiat alanları, tabiat koruma alanları, tabiat anıtları ve sulak alanlar oluşturmaktadır. Anadolu, bitki çeşitliliği yönünden dünyanın en zengin bölgelerinden biri olup, çok sayıda endemik bitki türüne de ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye, bu özellikleriyle ekoturizm açısından değerlendirilmesi gereken önemli bir potansiyele sahiptir (BAKA 2012).

2.1.2. Golf turizmi

İlk defa XV. Yüzyılın başlarında oynanmaya başlanan golf, o tarihlerden günümüze uzanan uzun geçmişinde oldukça ilgi görmüş bir spor dalıdır (Yıldırım 2004). Golf oyununun tarihçesi, Hollandalıların oynadığı "Het Kolven" oyunu ile bağlantılıdır (Şekil 2.1).

Hollandalı tüccarlar ticaret amacıyla İskoçya'daki St. Andrews şehrine ulaşmak için kumla başlayan, çayırlarla devam eden bir yolu geçmek zorunda kalmışlardır. Geçmek zorunda oldukları bu sahil şeridi aynı zamanda "Het Kolven" oyununu oynayabilecekleri ideal bir alandı. Söz konusu kıyı şeridi beyaz renkli ince kumlu, sık ve olabildiğince düz çayır alanların bulunduğu, doğanın hem mimarlığını hem de müteahhitliğini üstlendiği bir golf sahasıydı. Engelleri, ufak su ve kum havuzları, mükemmel çim dokusu ile doğanın tasarladığı bu alanda golf oyunu doğmuştur (Hocaoğlu 1997; Yıldırım 2004). 1920'li yıllardan itibaren golf turizmi popüler bir turizm haline gelmiş, dünya genelinde de artan bir katılımcı kitlesine sahip olmuştur.

Şekil 2.2. Het Kolven Oyunu (Anonim)

Türkiye'deki ilk golf kulübü 1895 yılında Constantinapole Golf Club adıyla İstanbul'un Okmeydanı semtinde kurulan ve şu an Maslak'ta faaliyetini sürdürmekte olan İstanbul Golf Kulübü'dür. 1980'lerde Türkiye'de gerileyen golf sporu, 1990'lı yılların ortasında bu alanda yapılan yatırımların faaliyete geçmesi ve federasyonun kurulmasıyla yeniden ivme kazanmıştır. Belek Bölgesi'ndeki yatırımların başlamasında 1980'li yılların

sonlarında bölgenin turizm alanı olarak belirlenmesinin etkisi büyüktür. 1994 yılında Türkiye'nin ilk profesyonel golf sahası olan Klassis Golf and Country Club ile Belek'teki ilk saha olan National Golf Kulübü hizmete girmiş, 1995 yılında da Türkiye Golf Federasyonu kurulmuştur. Gerek turizmi teşvik yasalarının çıkmış olması gerekse de Türkiye Golf Federasyonu'nun yürüttüğü çalışmalar sonucunda 2000 yılı sonrasında golf sektörü önemli gelişmelere ve başarılarla sahip olmuştur (BAKA 2011).

Golf doğada yapılan ender sporlardan biridir. Geniş bir sahada yapılarak oyunculara özgürlük ve sakinlik hissi vermesi, aşırı fiziksel kuvvet gerektirmemesi nedeniyle dünyada birçok kişi tarafından boş zamanları değerlendirmek için en güzel aktivite olarak kabul edilmektedir. Günümüzde insanlar en fazla boş zamanı tatilde bulabildiklerinden doğa güzellikleri ile bütünleşen golf sporu da giderek daha fazla tatil sporu haline dönüşmektedir. Golf oyununun meraklıları gezmeye, görmeye ilgi duyan özellikli bir grup oldukları ve genelde değişik sahalarda oynamayı benimsedikleri için hafta sonları gibi kısa tatil günlerinde bile farklı ülkelere golf amacıyla seyahat etmektedirler (Aksu 1994; Yıldırım 2004).

Golf turizmine yapılan yatırım turizm sezonunu uzatması, her yaş grubuna hitap etmesi, yalnız başına oynanabilen bir spor dalı olması ve yüksek gelir gruplarını çekmesi gibi nedenlerle turizm gelirlerinde yüksek bir artış sağlamaktadır (Yıldırım 2004).

2017 Avrupa Golf Katılım Raporu verilerine göre; dünya genelinde 4.220.136 kayıtlı golf oyuncusu bulunmaktadır. Bunların % 67'si erkek, % 25'i kadın, % 8'i de çocuklardan oluşmaktadır. Türkiye'de 19 golf sahası, 6.776 kayıtlı golf oyuncusu bulunmaktadır. Şekil 2.3'de görüldüğü gibi Türkiye'deki 19 golf sahasının 11'i Antalya'nın doğu kıyılarında yer almaktadır. Bu sahaların varlığı bölgenin golf turizmi açısından önemini arttırmaktadır (KPMG 2017).

Şekil 2.3. Türkiye'deki golf sahaları (Türkiye Golf Federasyonu verilerinden yararlanarak düzenlenmiştir 2018)

Antalya'nın golf sporu açısından önemli olmasının diğer sebepleri ise bölgenin ılıman iklim koşulları, şehir merkezinde yer alan uluslararası havalimanı, sahaların bulunduğu bölgedeki otellerin hizmet kalitelerinin yüksekliği ve bölgenin iyi tasarlanmış golf sahalarına sahip olmasıdır.

2.2. Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Kavramı

Türk turizminin gelişiminin, dünyada yaşanan yeni turizm eğilimleri ile bütünleşmenin sağlanarak daha da ivmelendirilmesi amacı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle bakanlığın yetki ve denetiminde bulunan turizm planlaması politikaları çerçevesinde sektörel gelişimin kapsadığı her türlü unsurun (kültürel, sosyal, doğal çevre, vb.) bütüncül ve sürdürülebilir bir yaklaşım ile ele alınması bir ilke olarak benimsenmiştir.

Daha sağlıklı ve yenilikçi bir turizm gelişimi için uygulama sürecinin güncellenmesi amacı ile 16.3.1982 tarih ve 17635 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 1.8.2003 tarih ve 25186 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4957 sayılı Kanun ile değiştirilmiş ve konuya yeni açılımlar getirilmiştir.

Bu kapsamda turizm planlama alanları; 4957/2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu 3. maddesine göre Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri, Turizm Merkezleri ve Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Alt Bölgeleri olarak tanımlanmıştır.

Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri: Tarihî ve kültürel değerlerin yoğun olarak yer aldığı ve/veya turizm potansiyelinin yüksek olduğu yöreleri korumak, kullanmak, sektörel kalkınmayı ve plânlı gelişimi sağlamak amacıyla değerlendirmek üzere sınırları Kültür ve Turizm Bakanlığı önerisi ve Bakanlar Kurulu kararıyla tespit ve ilân edilen bölgelerdir.

Turizm Merkezleri: Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri içinde veya dışında, öncelikle geliştirilmesi öngörülen; yeri, mevkii ve sınırları Kültür ve Turizm Bakanlığı önerisi ve Bakanlar Kurulu kararıyla tespit ve ilân edilen, turizm hareketleri ve faaliyetleri yönünden önem taşıyan yerleri veya bölümlerini kapsar.

Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Alt Bölgeleri: 1/25.000 veya daha alt ölçekli plân ile belirlenen, içinde turizm türleri ile kültür, eğitim, eğlence, ticaret, konut ve her türlü teknik ve sosyal alt yapı alanlarından bir veya daha fazlasını kapsayan, kendi içinde alt alanlara ayrıştırılabilen arazileri ifade etmektedir.

“Turizm Bölgeleri” ve “Turizm Alanları” kavramları 24.07.2003 tarih ve 4957 sayılı yasanın 8. Maddesi uyarınca “Turizm Merkezi” olarak değiştirilmiştir.

Türkiye’de, 8’i Antalya’da olmak üzere toplam 60 tane Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi bulunmaktadır. İlan edilen Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi ve/veya Turizm Merkezi kapsamında her ölçekte plan çalışmasından ve onayından 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca Kültür ve Turizm Bakanlığı sorumludur.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi (KTKGB) ve/veya Turizm Merkezi (TM) ilan edilecek bölgelerin tespitinin yapılması konusunda yetkilidir. Bu çerçevede Kültür ve Turizm Bakanlığı uzmanları tarafından ülke çapında dönem dönem yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucunda Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi ve/veya Turizm Merkezi ilan edilebilecek potansiyele sahip yöreler tespit edilmektedir. Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi ve/veya Turizm Merkezi seçiminde, organize turizm faaliyetlerinin geliştirilebileceği geniş alanlar tercih edilmekte, oluşacak artı değer, mülkiyet, altyapı ve çevre etkisi üzerinde durulmaktadır.

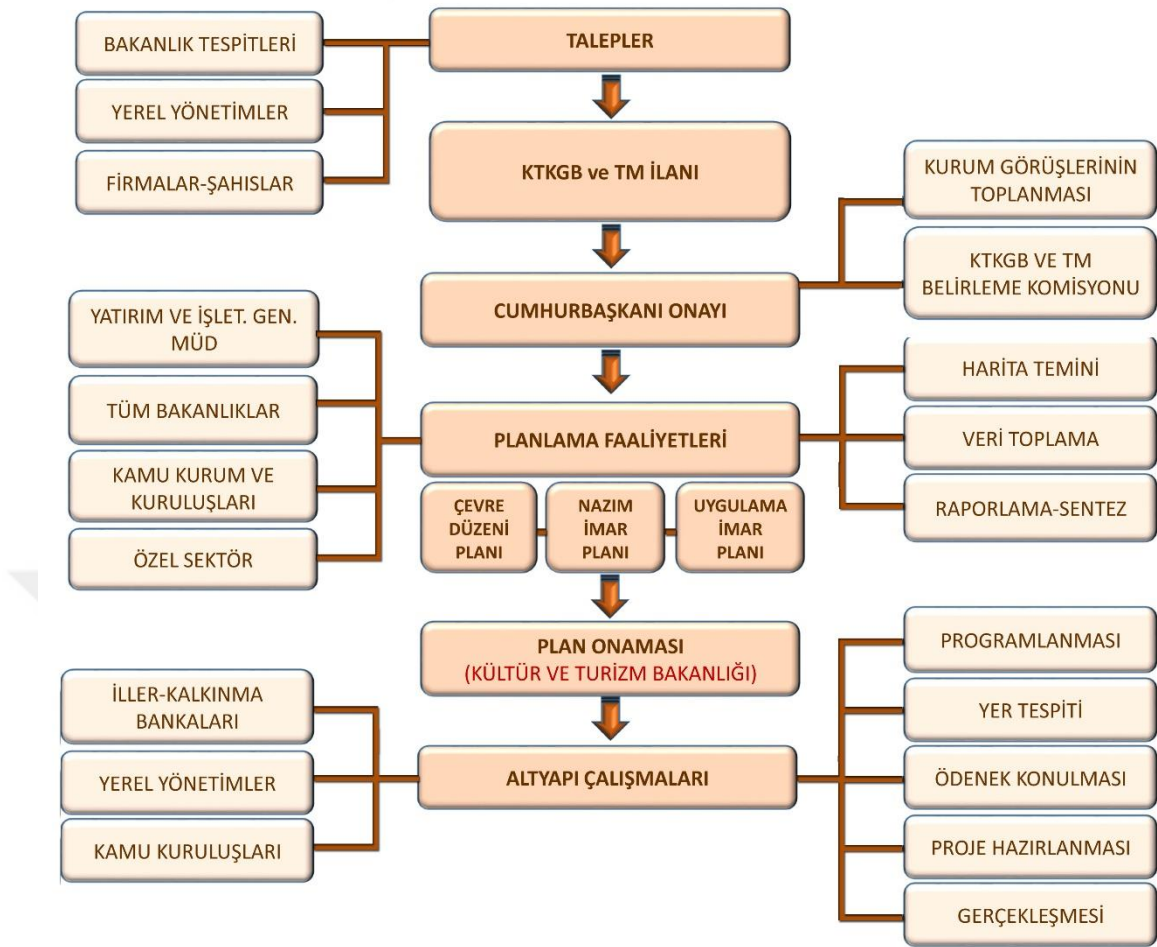
Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi ve/veya Turizm Merkezi kapsamında yürütülen planlama faaliyetlerinde Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü tarafından kayıt altına alınan turizm istatistiklerinin yanı sıra diğer tüm bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları ve özel sektör tarafından yapılan çalışmalardan yararlanılmaktadır.

Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ve Turizm Merkezleri; ülkenin doğal, tarihi, arkeolojik ve sosyo-kültürel turizm değerleri ile deniz, kış, dağ, yayla, sağlık, termal, kültür, spor, av, doğa turizmi ile mevcut diğer turizm imkânları göz önünde bulundurularak belirlenmektedir.

Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgelerinde planlama faaliyetleri her ölçekte yürütülür. Hazırlanan planlar, turizm sektörünün ekolojik ve ekonomik verimliliği ve sürdürülebilir turizm ilkesi doğrultusunda kültür ve turizme dönük kullanımların ağırlıklı olduğu bölgelerdeki koruma ve gelişmeyi sağlamak, kısa ve uzun dönemli ilke ve hedefler ile mekânsal stratejileri belirlemek üzere hazırlanan çeşitli ölçeklerde fiziksel planlardır. Sürdürülen planlama faaliyetleri, daha önceden yürütülen turizmin geliştirilmesi çalışmaları çerçevesinde her ölçekte planın hazırlanması için harita temini, veri toplama ve sentez oluşturulması aşamalarını kapsamaktadır.

Alanla ilgili temin edilen harita ve veriler; planlama alanının yeri, idari bölünüş, sınırlar, jeolojik durum, kaynak koruma alanları, akarsular, taşkın alanları, yeraltı ve yüzeysel su kaynakları, tarım alanları, tarımsal arazi kullanımı, sulama alanları, afet verileri ve afete maruz alanlar, korunması gerekli kültür tabiat varlıkları ve alanları, kanunlarla belirlenmiş çevre ve doğa koruma alanları, orman alanları, demografik yapı, sosyal yapı, ekonomik yapı, teknik altyapı, arazi kullanımı, askeri alanlar, mülkiyet yapısı ve yerleşme alanı ile ilgili özellikleri kapsamaktadır. Bu veriler alanın durumuna göre genişletilebilmekte veya daraltılabilmektedir.

4957/2634 Sayılı Turizmi Teşvik Kanunu 7. Maddesine göre Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür-Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ve Turizm Merkezleri içinde her ölçekteki plânları yapmaya, yaptırmaya, onaylamaya ve tadil etmeye yetkilidir. Onaylı planlar, plan kapsamında bulunan ilgili idarelere ve ilgili kurum ve kuruluşlara gönderilir. Bakanlıkça onaylanan planlar onay tarihinden itibaren 1 ay içinde valilik ya da ilgili belediyenin duyuru alanlarında herkesin görebileceği şekilde ilan edilir (Şekil 2.4).

Şekil 2.4. TM ve KTKGB Alanları İlan ve Planlama Süreci (Kültür ve Turizm Bakanlığı’ndan alınan bilgilerden yararlanarak düzenlenmiştir)

2.3. Literatür Özeti

Sayan (1999), “Antalya Kıyılarındaki Turistik Tesisler ile Çevre Arasındaki İlişkilerin Peyzaj Mimarlığı Yönünden Değerlendirilmesi” adlı makalesinde Antalya Körfez kıyılarını, peyzaj mimarlığı, jeomorfoloji ve topoğrafya, doğal bitki örtüsü ve kırsal peyzaj özelliklerine göre beş bölümde inceleyerek her bölümün peyzaj tasarımı yönünden sahip olduğu vurgulanması gereken özellikleri ortaya koymuştur.

Sayan vd. (2000), “Kıyı Kullanımlarının Kıyı Peyzajları Üzerine Etkileri: Antalya Örneği” adlı çalışmada, ticari işletmeleri ve konut amaçlı kullanılan sahil bölgesini, Antalya’daki kıyı peyzajlarını bozan ana faktörler olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada, kıyı arazi kullanımlarının Antalya ilinde kıyı peyzajları üzerindeki etkisi değerlendirilmiş ve tartışılmıştır.

Sayan vd. (2001), tarafından yapılan “Turizmin Kıyı Morfolojisi ve Vejetasyonu Üzerine etkileri: Belek Örneği” çalışmasına göre kıyı bölgeleri ve denizler, çevrenin ayrıcalıklı kısımları olduğu için çok çeşitli turizm faaliyetleri açısından önemli doğal kaynaklardır. Planlama çalışmaları yetersiz kalmış, yönetilmeyen turizm gelişmeleriyle

çeşitli olumsuz veya istenmeyen etkiler ortaya çıkmıştır. Öte yandan, Belek Bölgesi kumul kıyıları, çam ormanları, akarsular, sulak alanlar ve bunlarla bağlantılı zengin flora ve faunası ile farklı bir doğal peyzaja sahiptir. Turizme bağlı olarak kıyı morfolojisi ve bölgenin doğal vejetasyonunda önemli değişiklikler olmuştur. Çalışmada gelecekteki turizm gelişmeleri ve turistik tesislerin fiziki planlaması ve tasarımıyla doğayla uyumlu bir yaklaşım benimsenmesi gerektiği belirtilmektedir.

Atik (2004), “Güney Antalya Bölgesindeki Turizm Gelişmelerinin Doğal Çevre Üzerine Etkileri ve Sürdürülebilir Turizm Olanakları” adlı doktora çalışmasında, kitle turizmi için büyük bir öneme sahip Güney Antalya Bölgesinde turizmin olumsuz etkilerini ekolojik açıdan ele almıştır. Bölge, kıyı biyotopları ve sürdürülebilir çevre yönetimleri açısından incelenmiştir. Ekolojik verilere dayanarak ortaya konulan sonuçların benzer sorunlar yaşanan kıyı bölgelerinde de sürdürülebilir turizm ve turizmin çevresel etkilerinin en aza indirilmesine yönelik katkı sağlayacağı belirtilmiştir.

Yıldırım (2004) “Ekolojik Planlama Yaklaşımıyla Antalya’nın Doğu Kıyılarında Golf Sahaları Yapımı İçin Uygun Alanların Saptanması” adlı yüksek lisans çalışmasında, golf turizmi açısından yüksek potansiyele sahip olan Doğu Antalya kıyılarını ekolojik planlama yaklaşımıyla ele almıştır. Peyzaj Kaynak Analizi ve Değerlendirmesi Yöntemi kullanmıştır. Peyzaj özelliklerinin golf sahası bakımından uygunluk değerlendirmesinde Kurallı Birleştirme Tekniğinden yararlanmış ve bu alanın yaklaşık 35-40 golf sahası kapasitesine sahip olduğu sonucuna varmıştır.

Ortaçesme ve Yıldırım (2005)’in “Türkiye’nin Önde Gelen Golf Bölgesinde Golf Turizmi ve Çevre Üzerine Etkileri” adlı çalışmalarına göre, ülkemizde mevcut ve planlanan golf sahalarının tamamı Antalya’nın kıyı bölgelerinde konumlandırılmıştır. Bununla birlikte, bölgenin kıyıları boyunca değerli kıyusal ekosistemler ve çevresel açıdan hassas alanlar bulunmaktadır. Mevcut golf sahaları kumul alanlara, kıyı ormanlarına, tarım alanlarına ve yüzlerce ağaca zarar vermiştir. Bazı kıyı flora ve fauna türlerinin habitatları da büyük zarar görmüşlerdir. Ortaçesme ve Yıldırım (2005) tarafından yapılan bu çalışmada golf turizminin dikkatle planlanmaz ve yönetilmezse, birçok çevre sorununu gündeme getireceği ve geri dönüşü olmayacak hasarlar vereceği ifade edilmiştir.

Atik ve Sayan (2006) “Turizm ve Çevre; Turizm ve Rekreasyon Faaliyetlerinin Doğal Kaynaklar Üzerine Etkileri” çalışmasında, turizmin doğal kaynaklar üzerindeki etkisi olan alan kaybı, doğal yaşamın zarar görmesi, doğal kaynakların tüketilmesi, atık sorunlarını göz önünde bulundurarak örneklerle yer vermişlerdir. Çevresel etkilerin belirlenmesinde kullanılacak yöntemler ile koruma faktörü ön planda tutulan planlama yaklaşımlarının üzerinde durmuşlardır. Türkiye ve Antalya için önemli bir ekonomik kaynak olan turizmin çevresel boyutlarıyla ortaya konularak olumsuz etkilerin azaltılması yönündeki önlemlerin sektöre farklı bir bakış açısı getirmesi beklenmiştir.

Atik vd. (2006) “Turizm ve Doğa Koruma “Güney Antalya Bölgesi”: Gelişmeler ve Sonuçları” adlı çalışmalarında Güney Antalya Bölgesi’nde yaşanan turizm gelişmeleri ve doğa koruma çalışmaları arasındaki çelişkiler, alan kaybı ve değişimleri ölçeğinde ele alınmıştır. Bölgedeki Olimpos-Beydağları Milli Parkının sınırları Beldibi, Göynük, Kemer, Çamyuva ve Tekirova yerleşimleri de çıkartılarak, turizm gelişme bölgesi içinde orman ve tarım alanlarından organize turizm ve yerleşim alanlarına doğru bir değişim

yaşanmıştır. Orman alanlarındaki değişim kıyı kesiminde ekolojik açıdan önemli alanların kaybı, tarım alanlarında ki değişim ise yöre halkının geleneksel alan kullanımlarını terk etmesi ve tarım alanlarını turizme açması ile sonuçlanmıştır. Antalya Bölgesinde yaşanan bu gelişmelerin diğer bölgelerdeki planlamalara örnek teşkil etmesi beklenmiştir.

Yıldırım ve Ortaçşme (2008)'nin "Golf Sahasıyla İlgili Çevresel Değişimler: Türkiye Örneği" çalışmalarına göre Belek bölgesindeki mevcut golf sahaları nedeniyle bazı kumul alanlar, kıyı ormanları ve tarım alanları hasar görmüş, bölgesel peyzaj değişime uğramıştır. Yüzlerce çam ağacı golf alanları için kesilmiş, bazı kıyı flora ve fauna türlerinin habitatları zarar görmüştür. Çim alanların ağır gübrenmesi ile ilişkili olarak bazı yüzey sularında alg gelişiminin yanı sıra yoğun dönemlerde günde ortalama 2000 metre küp su kullanımı raporlanmıştır. Bu çalışmada golf sahaları ve bu alanların neden olduğu çevresel değişikliklere yer verilmiş, Antalya Belek örneği ele alınmıştır.

Akten (2008) "Isparta Ovasının Optimal Alan Kullanım Planlaması Üzerine Bir Araştırma" adlı doktora tezinde, havza bazında ekolojik yapının korunmasını hedef almış ve farklı alan kullanım seçeneklerini bütünleştirerek, havza toplumunun sosyo-ekonomik yapısını da dikkate alarak kalkınmayı sağlayacak optimal alan kullanımının oluşturulması amacıyla gerçekleştirmiştir. Çalışma alanı olarak seçilen Isparta Ovası ve yakın çevresinin doğal yapısı, mevcut alan kullanımları ve sosyo-ekonomik yapısı ortaya konmuş, alan kullanım kararları ile ilgili yasal ve yönetsel durum ile havza bazında amaçlar, hedefler ve politikalar belirlenmiştir. Yapılan çalışmalardan ve uzman görüşlerinden yararlanarak potansiyel alan kullanımları alternatifleri için belirlenen faktörlerin Uygunluk Değerleri (UD) saptanmıştır. Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS) yöntemi kullanılarak her bir faktörün diğerine göre göreceli ağırlıkları hesaplanmış, elde edilen uygunluk değerleri ve uygunluk katsayıları Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) aracılığıyla sorgulanarak her bir kullanım için potansiyel uygunluk haritaları hazırlanmıştır ve elde edilen bu haritaların birleştirilmesi ile optimal alan kullanım haritalarına ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen doğal kaynak planları biyofiziksel, sosyal, ekonomik, çevresel ve kültürel sürdürülebilirliği sağlama yanında, farklı arazi kullanım şekillerine yönelik arazi tahsis kararlarını ve kamu ile çıkar-baskı gruplarının farklı tercih, ihtiyaç ve beklentilerini dikkate alan yönetim stratejisini de yansıtan bir özellik taşımıştır.

Bunruamkaew ve Murayama (2011) "CBS ve AHP Yöntemi Kullanılarak Ekoturizm İçin Alan Uygunluğu Değerlendirilmesi Yapılması: Surat Eyaleti, Tayland Örneği" adlı çalışmada potansiyel ekoturizm alanlarını tanımlamak ve önceliklendirmek için Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) ve Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) yöntemini kullanmışlardır. Bu çalışmada arazi ekosistemlerinde uygunluğun göstergeleri olarak 9 ölçüt seçilmiş ve profesyonel uzmanların görüşlerine göre ağırlıklandırılmıştır. Bu ölçütler; görünürlük, mevcut alan kullanımı, koruma alanları, habitatlar, yükselti, eğitim, kültürel alanlara yakınlık, yollara olan uzaklık, yerleşim büyüklüğüdür. Önemli kabul edilen bu ölçütler ve alanın kaynakları ilişkilendirilerek ekoturizm için uygun alanlar saptanmıştır.

Tali vd. (2012) "Ekoturizm Tesis Alanı Seçmede Çok Kriterli Değerlendirme Yöntemi: Miankaleh Yarımadası Örneği" adlı çalışmayı Miankaleh Yarımadası'nda inşa edilecek ekoturizm tesisleri için uygun alanları seçmek amacıyla yapmıştır. Yarımadada,

ekoturizm başlangıç safhasında olduğu için en uygun alanları belirlemek önemlidir. Çalışmada çevresel, ekonomik ve coğrafi veriler esas alınmıştır. 17 farklı alt ölçüt belirlenerek ağırlıklandırılmış ve AHP yöntemi uygulanmıştır. Bu ölçütler; bitki örtüsü, hayvan, güvenlik bölgesi, kumul alanlar, iklim, arazi kullanımı, kıyı şeridi, cazibe, ağıl, belediye hizmetleri, yapı, yol, jeoloji, toprak, jeomorfoloji, yükselti ve eğimdir. Bu kriterler doğrultusunda ArcGIS analizleri yapmış ve en uygun olan yedi farklı alan önerilmiştir.

Ortaçesme ve Atik (2012) tarafından yapılan “Türkiye'nin Turizm Başkentinde Bölgesel Peyzajların Değişimi, Antalya” çalışmasına göre 1982 yılında kabul edilen Turizm Teşvik Kanunu’ndan sonra Antalya, Türkiye’nin turizm başkenti olmuştur. Kıyı ormanları, birinci sınıf tarım arazileri, kıyı kumulları ve kıyı sulak alanları bu gelişmelerden olumsuz yönde etkilenmiştir. Olumsuzluk, peyzajdaki gelişmelerin yanı sıra yasal boşluklardan kaynaklanmaktadır. Bu çalışmada turizmdeki gelişmelerin bölgeyi nasıl etkileyeceği tartışılmış ve Antalya peyzajından örneklerle yer verilmiştir.

Aysu (2013) “Mersin-Mezitli’de Analitik Hiyerarşi Tekniği ile Alan Kullanım Önerilerinin Geliştirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde, Mersin’in batısında yer alan Mezitli ilçesinde kentleşmenin doğal faktörler üzerindeki etkisinin belirlenmesi ve bu doğrultuda başta konut olmak üzere yeni kentsel kullanım alanlarına yönelik önerilerin geliştirilmesini amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda alan kullanım uygunluklarının belirlenmesi için çok faktörlü AHP yöntemini kullanmıştır. Bu ölçütler; arazi yetenek sınıfı, eğim, bakı, jeolojik yapı, mevcut kullanımlar ve mevcut bitki örtüsüdür. Bu ölçütler doğrultusunda konut alanlarıyla birlikte kentsel dokunun yakın çevresinde bulunan tarım, orman ve turizm kullanımları için uygun alanlar önermiştir.

Ortaçesme vd. (2014) “Antalya’da Turizm Gelişmeleri ve Kıyı Peyzaj Değişimi” çalışmasına göre Akdeniz kıyıları, dünyadaki turist akışının % 30’unu temsil eden, turistik bir odak noktasıdır. Akdeniz Eylem Planı’nın tahminlerine göre, 2020 yılına kadar yaklaşık 350 milyon turistin Akdeniz kıyılarını ziyaret etmesi beklenmektedir. Neredeyse tüm ulusal kalkınma planlarında ana hedeflerden biri, ülkedeki turizmi teşvik etmek ve turizm gelirlerini arttırmaktır. 1982 yılında kabul edilen Turizm Teşvik Kanunu, Türkiye’de turizmin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Antalya, 2013 yılında Paris, Londra ve New York’tan sonra dünyanın en çok ziyaret edilen dördüncü şehri olmuştur. Turizm ile ilgili gelişmeler, Antalya’daki kıyı peyzajları üzerinde önemli dönüşümlere yol açmıştır. Bölgenin kıyıları boyunca çok sayıda büyük otel ve tatil köyü inşa edilmiş, kıyı peyzajları büyük ölçüde tüketilmiştir. Kıyı ormanları, birinci sınıf tarım arazileri, kumullar ve sulak alanlar bu gelişmelerden olumsuz yönde etkilenmiştir. Kıyı peyzajındaki olumsuz gelişmeler temel olarak mekânsal planlama mekanizmalarındaki boşluklardan kaynaklanmakta iken büyükşehir belediyelerinin yetkileri ve Türkiye’nin Avrupa Peyzaj Sözleşmesi’ni onaylanması ile ilgili son değişiklikler, bölgesel peyzajların daha iyi korunmasına ilişkin umut verici gelişmeler olmuştur.

Topay ve Parladır (2014) “Isparta İli Örneğinde CBS Yardımıyla Alternatif Turizm Etkinlikleri İçin Uygunluk Analizi” adlı çalışmada Isparta İli’nde yapılabilecek bazı alternatif turizm etkinlikleri için ekolojik, ekonomik ve kültürel açıdan uygun alanları, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) araçları kullanılarak belirlemişlerdir. Bu amaca ulaşmak üzere “Uygunluk Sınıfı Değerleri” yönteminden yararlanmışlardır. Seçilen alternatif turizm etkinliklerinin yapılabileceği uygun alanlar CBS araçları ile

belirlenmiştir. Yöntem doğrultusunda, araştırma alanına ait doğal ve kültürel özellikler belirlenmiş ve CBS programı ile sayısal veri tabanı oluşturulmuştur. Oluşturulan veri tabanı, etkinliklere ait uygunluk sınıfı değerleri çizelgelerindeki faktörlere göre sorgulanarak her bir etkinlik için en uygun alan belirlenmiştir.

Ortaçesme ve Atik (2015) yapmış oldukları “Akdeniz Peyzajlarında Kitle Turizmine Karşı Sürdürülebilir Turizm Bir Alan İki Örnek: Kemer ve Çıralı” çalışmasında Antalya’da iki örneği incelemektedir. Kemer kitlesel turizmi temsil ederken Çıralı sürdürülebilir turizmi temsil etmektedir. Sürdürülebilirlik ilkeleri UNWTO ve UNEP tarafından belirlenen ölçütlere göre tartışılmakta sürdürülebilirlik, sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan ele alınmaktadır. Turizm, Kemer ve Çıralı için ekonomik canlılığı sağlamıştır, fakat sürdürülebilirlik açısından derinden etkilemiştir. İyi planlanmış bir turizm örneği, Kemer’deki kitle turizmini sona erdirirken, kendiliğinden gelişen Çıralı örneği daha fazla yerel katılımı iyi bir uygulama haline gelmiştir.

Aziz vd. (2015) “Korunan bir havzada ekoturizm sürdürülebilirliğinin izlenmesi için kriterler ve göstergeler: Delphi Konsensüsü” çalışmasında, sürdürülebilir bir çerçeve içinde korunan bir havzada ekoturizm sürdürülebilirliğinin izlenmesi için kriterler ve göstergeler oluşturmayı amaçlamıştır. Çalışmaya katılan uzmanlar çevreyle ilgili yirmi bir, ekonomik yönden sekiz, kültürel yönden altı, sosyal yönden yirmi bir ve kurumsal yönden beş olmak üzere bir dizi gösterge üzerinde fikir birliğine varmışlardır. Seçilen bu göstergelerin İran’ın kuzey kesiminde İran Kültür Miras El Sanatları ve Turizm Örgütü (ICHHTO) tarafından uygulanması planlanmıştır.

Bali vd. (2015) “Hazar Hyrcanian Karma Ormanları Ekolojik Bölgede Ekoturizm Gelişimi İçin Mekansal Karar Destek Sistemi” çalışmasında Kuzey İran’daki Hazar Hyrcanian Karma Ormanları ekolojik bölgesinde ekoturizm gelişimi için Çok Kriterli Değerlendirme yöntemi kullanılarak Mekânsal Karar Destek Sistemi (Spatial Decision Support System) geliştirilmiştir. Bunun için ekoturizm gelişiminde önemli kriterler Delphi Yöntemi kullanılarak listelenmiştir. Listelenen kriterler; iklim, arazi kullanımı, eğitim, bakı, toprak, yollardan uzaklık, arazi örtüsü yoğunluğu, erozyon, su kaynaklarından uzaklık ve yerleşim alanlarına uzaklıktır. Bulgular ArcGIS’e aktarılmış ve ekoturizm için uygun alanlara karar verilmesinde yeni bir yöntem geliştirilmiştir.

Giran Taşçıoğlu (2016) “Sürdürülebilir Turizm İçin Stratejilerin Geliştirilmesi: Kuzey Antalya Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi” adlı doktora çalışmasında doğal peyzaj değerlerinin yanında kültürel ve sosyal değerlerini de göz önünde tutan stratejik turizm planlamasının yapılmasını hedeflemiştir. Başlangıçta alanının doğal ve kültürel peyzaj envanteri yapılmış, ArcGIS programıyla veri tabanı oluşturulmuştur. Alandaki yerel halkla anketler yapılarak görüş ve beklentileri saptanmıştır. SWOT ve A’WOT analizleri de yapılarak elde edilen tüm veriler doğrultusunda çalışma alanında geliştirilebilecek sürdürülebilir turizm stratejileri belirlenmiştir.

Mu ve Pereyra-Rojas (2017) “Analitik Hiyerarşi Sürecini Anlama” çalışmasında Analitik Hiyerarşi Süreci’ni (AHP) araç seçimi için örneklemiştir. Maliyet, konfor ve güvenlik gibi kriterler kullanılarak yöntem açık bir şekilde anlatılmaya çalışılmıştır. Mu ve Pereyra-Rojas’a göre AHP hangi alternatifin ölçütlerimize en uygun olduğunu ve onlara verdiğimiz önem düzeyini belirlememize yardımcı olur.

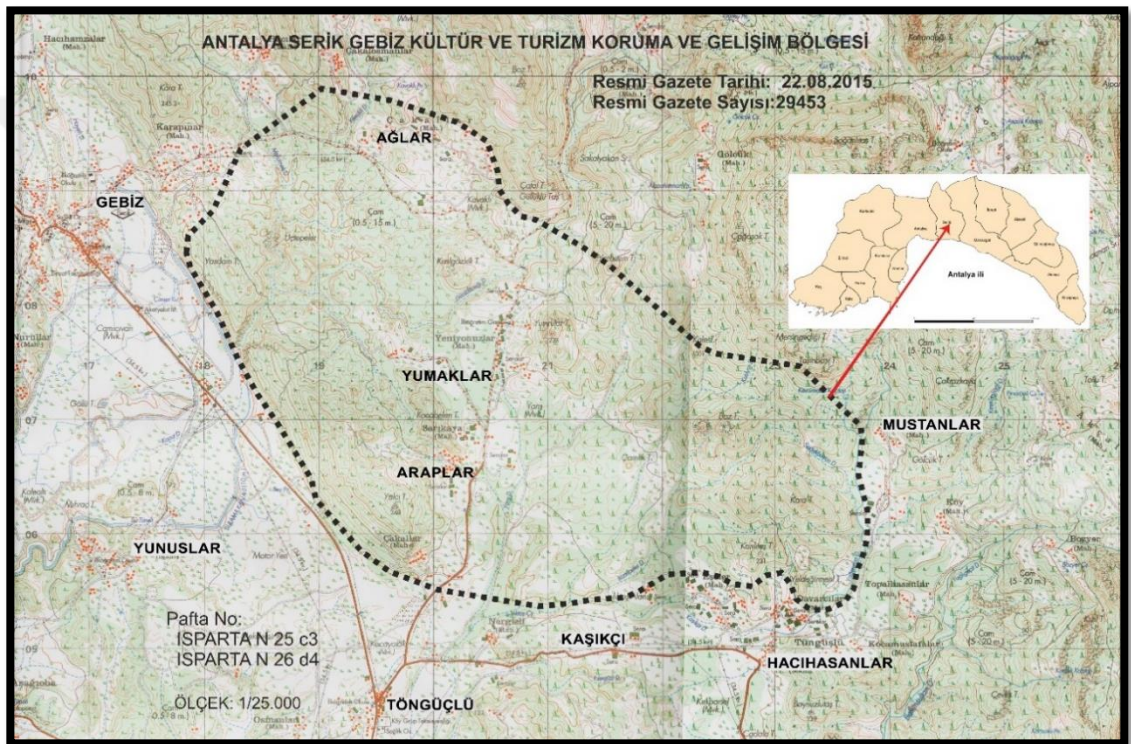
Çetinkaya vd. (2018) “Ekoturizm Bölgelerinin Değerlendirilmesi: CBS Tabanlı Çoklu Kriter Karar Analizi” adlı çalışmada Karadeniz Bölgesi’nde yer alan 9 şehir seçilmiştir. Bunlar Sinop, Samsun, Ordu, Giresun, Gümüşhane, Trabzon, Bayburt, Rize ve Artvin’dir. Bu şehirlerdeki ekoturizm alanlarının belirlenmesi için 14 farklı ölçüt kullanılmıştır. Bu ölçütler; eğim, yükseklik, bakı, deprem riski, taşkın riski, yağış, sıcaklık, bitki örtüsü çeşitliliği, yaban hayatı, yollara uzaklık, yerleşim alanlarına uzaklık, kültürel alanlara uzaklık, su kaynaklarına uzaklık ve litolojik (mağara, doğal taşlar) alanlara uzaklıktır. Bu ölçütlerin önem derecesi uzman görüşleri ışığında Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) yöntemiyle belirlenmiştir. Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) sonuçları ArcGIS’e aktarılarak ekoturizm için uygun 27 farklı alan belirlenmiştir.

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Materyal

Araştırmanın ana materyalini Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi oluşturmaktadır. 22.08.2015 tarih ve 2015/8011 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla golf turizmi ve ekoturizme yönelik bir bölge olarak ilan edilen Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Antalya il merkezine 35 km. bağlı olduğu Serik ilçesine ise 32 km. uzaklıktadır. Araştırma alanı Gebiz Mahallesi'nde yer alan 1634 hektarlık bir alanı kapsamaktadır. Batısında Gebiz ve Yunuslar mahalleleri bulunmaktadır. Güneyinde ise Töngüçlü Mahallesi yer almaktadır. Alanın kuzeydoğusunda yoğun ormanlar ve dik yamaçlar bulunmaktadır (Şekil 3.1).

Şekil 3.1. Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Haritası

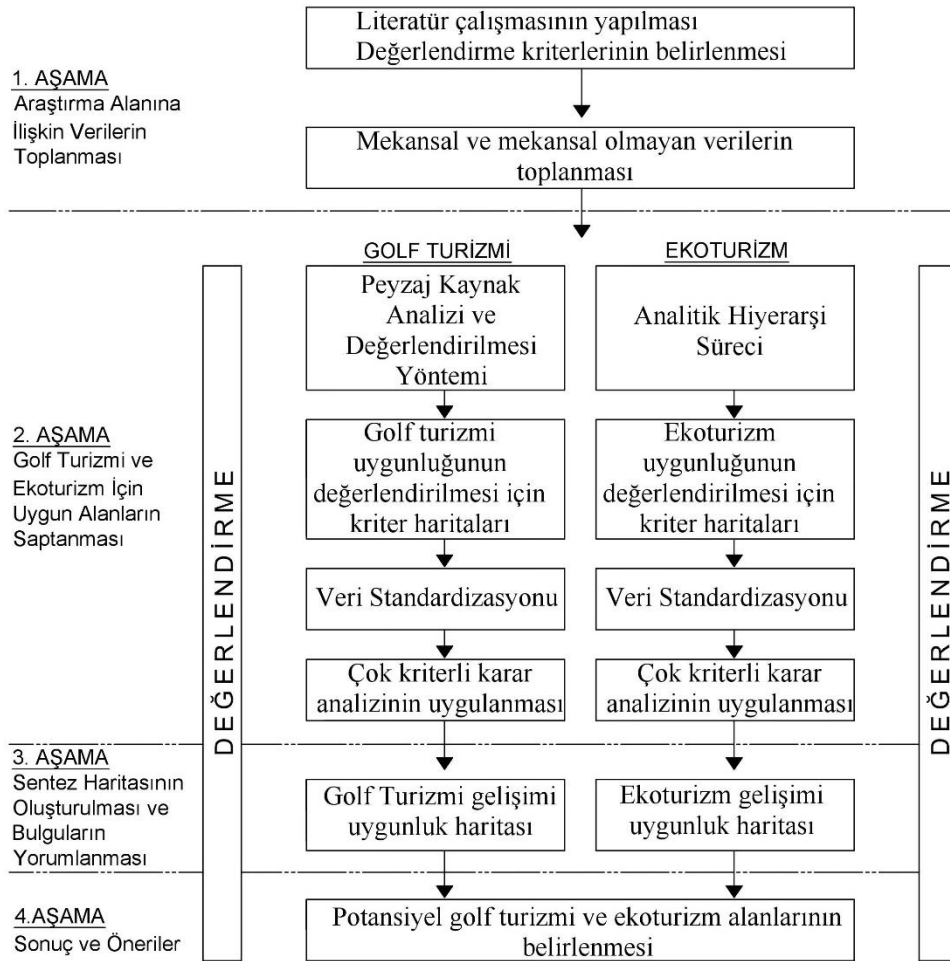
Çalışma kapsamında alanla ilgili her türlü bilgi ve belgeden materyal olarak yararlanılmıştır. Sayısal toprak haritaları (1/25.000 ölçekli) Toprak Gübre ve Su Kaynakları Ulusal Bilgi Merkezi'nden sağlanmıştır ve bu haritalardan araştırma alanına ait büyük toprak grupları, toprak yetenek sınıfları, mevcut arazi kullanımları haritaları hazırlanmıştır. 1/25.000 ölçekli topoğrafya haritaları Milli Savunma Bakanlığı Harita Genel Komutanlığı'ndan sağlanmış ve sayısallaştırılarak topoğrafik yapı haritası oluşturulmuştur. Jeoloji haritası, Maden Tetkik ve Arama Kurumu'nun hazırlamış olduğu 1/250.000 ölçekli Türkiye Jeoloji Haritalarının Antalya Paftası'nın sayısallaştırılması ile elde edilmiştir. Araştırma alanının hidrolojik yapısına ilişkin haritalar Devlet Su İşleri (DSİ) Antalya Bölge Müdürlüğü'nün hazırlamış olduğu 1/50.000 ölçekli haritaların sayısallaştırılması ile elde edilmiştir.

Araştırma alanına ilişkin iklim verileri, Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü'nden sağlanmıştır. Araştırma alanı ve yakın çevresinde kalan yerleşimlerin nüfusuna ve sosyo-ekonomik yapısına ilişkin bilgiler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nden temin edilmiştir. Bölgedeki tarımsal faaliyetlere ilişkin veriler Antalya Tarım İl Müdürlüğü ve Serik İlçe Müdürlüğü kayıtlarından elde edilmiştir. Doğal ve kültürel koruma alanlarına ilişkin veriler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Antalya İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü'nden, Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu'ndan ve Antalya Orman Bölge Müdürlüğü'nden sağlanmıştır. Alanın flora ve faunasına ilişkin bilgiler Akdeniz Üniversitesi Fen Fakültesi'nde yapılan bilimsel araştırmalardan ve arazide yapılan kişisel gözlemlerle elde edilmiştir.

3.2. Metot

Çalışma dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu aşamalar ve çalışmanın akış şeması Şekil 3.2'de verilmiştir.

- Araştırma alanına ilişkin verilerin toplanması,
- Golf turizmi ve ekoturizm için uygun alanların saptanması
- Sentez haritasının oluşturulması ve bulguların yorumlanması
- Sonuç ve Öneriler

Şekil 3.2. Çalışma akış şeması

1. Aşama: Araştırma Alanına İlişkin Verilerin Toplanması

Birinci aşamada araştırma konusu ve alanıyla ilgili veriler toplanmıştır. Kültür-Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri tanımlanmış, Türkiye’de bu alanların planlama süreci ortaya konulmuştur. Gebiz mahallesiyle ilgili fiziksel ve sosyo-ekonomik yapı hakkında literatür taraması yapılmış, ilgili uzman kişi, kurum ve kuruluşlardan gerekli bilgiler derlenmiştir.

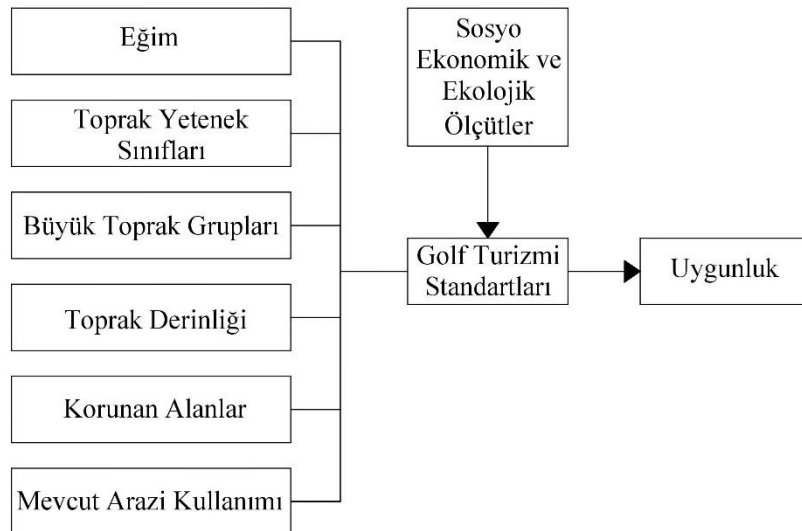
2. Aşama: Golf Turizmi ve Ekoturizm için Uygun Alanların Saptanması

Golf turizmi ve ekoturizm açısından uygun alanların saptanmasında iki farklı yöntem kullanılmıştır. Bunun sebebi araştırma alanının golf turizmi açısından incelendiğinde uygun alanlar ve uygun olmayan alanlar olarak saptanması, ekoturizm açısından incelendiğinde ise dört dereceli bir uygunluk sonucuna ulaşılmasıdır.

Golf turizmi için uygun alanların saptanması

Golf turizmine uygun alanların saptanmasında Peyzaj Kaynak Analizi ve Değerlendirmesi Yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, arazi kullanımları bağlamında en uygun alanların belirlenmesinde biyofiziksel, sosyal ve ekonomik etmenlerin envanteri, analizi ve sentezine dayanmaktadır. Bu yöntemin uygulanmasında farklı tekniklerden yararlanılmaktadır. Bu araştırmada McHarg tarafından geliştirilen Kurallı Birleştirme Tekniği kullanılmıştır. Kurallı Birleştirme Tekniği tek bir arazi kullanımına yönelik uygunluk belirlenmesinde en fazla tercih edilen tekniktir. Bu teknikte sosyal, ekonomik ve biyofiziksel etmenler doğrudan veya dolaylı olarak kurallarla ifade edilmektedir.

Bu teknikte önemli olan konu, kuralların kuramsal ve teknik açıdan amaçlanan arazi kullanımı için doğru tanımlanmasıdır (Ndubisi 2002; Yıldırım 2004). Golf turizmine uygun alanların belirlenmesinde izlenen yaklaşım Şekil 3.3. ’de verilmiştir.

Şekil 3.3. Golf sahaları için uygun alanların belirlenmesinde izlenen yol (Yıldırım, 2004’ten değiştirilerek)

Çalışmada alanının fiziksel ve sosyo-ekonomik yapısı ayrıntılı olarak araştırılmış; sosyo-ekonomik ve ekolojik ölçütler (kurallar) ve golf sahası standartları yardımıyla ve Kurallı Birleştirme Tekniği kullanılarak, Gebiz Kültür-Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi sınırları içinde golf sahası yapımı için uygun yerler saptanmıştır. Çalışmada kullanılan ölçütler bu konuda daha önce yapılmış bilimsel çalışmalar ve Yıldırım (2004) tarafından Antalya'nın doğu kesimlerinde golf sahaları için uygun yerlerin belirlenmesinde kullanılan ölçütlerdir.

Çizelge 3.1. 'de ifade edilen kurallar doğrultusunda, golfe uygun arazilerin belirlenmesi bilgisayar ortamında, dijital haritalar kullanılarak yapılmıştır. Bu amaca yönelik olarak ARCGIS 10.5 Yazılımı kullanılmıştır.

Çizelge 3.1. Golf sahası için uygun yer ölçütleri (Yıldırım 2004 ve Giran Taşçıoğlu 2016'dan yararlanarak düzenlenmiştir)

Ölçütler		Uygunluk
1	Eğim (%)	2-15
2	Toprak Yetenek Sınıfları	II, III, IV, VI
3	Büyük Toprak Grupları	Hidromorfik topraklar ve regoseller hariç diğer toprak grupları
4	Toprak Derinliği	Derin, orta derin ve sık topraklar
5	Korunan Alanlar	Sit alanı ve kültür varlığı gibi korunan alanlar dışında kalan alanlar
6	Mevcut Arazi Kullanımı	Orman ve meyve bahçeleri dışındaki alanlar

Bilgisayar ortamında yapılan çalışmalarda, önce belirlenen kuralları sağlayan homojen peyzaj üniteleri (uygunluk gösteren arazi parçaları) eğim, toprak yetenek sınıfı, büyük toprak grupları, toprak derinliği, korunan alanlar ve mevcut arazi kullanımı haritalarının her biri üzerinde ayrı ayrı belirlenmiştir.

Eğim uygunluk haritası oluşturulurken, topoğrafya haritasından yararlanılmıştır. Golf sahaları ile ilgili kaynaklarda ifade edildiği üzere bir golf sahası için ideal arazi eğimi % 2-15'tir (Yıldırım 2004). Daha az eğimli alanlarda drenaj sorunu, daha fazla eğimli arazilerde ise erozyon ve yapım sorunları ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle % 2 ile % 15 arasında eğime sahip alanlar golf sahasına uygun olarak değerlendirilmiş ve bu alanlar eğim harita üzerinde belirlenmiştir. Böylece eğim haritası, golf sahasına uygun ve uygun olmayan araziler olarak sınıflandırılmış ve eğim uygunluk haritası oluşturulmuştur.

Toprak yetenek sınıfları bakımından uygunluk ölçütleri bu çalışmada özgün olarak belirlenmiştir. I. Sınıf topraklar golf sahaları için uygun olmayan topraklar olarak değerlendirilmiştir. Bunun nedeni tarımsal açıdan taşıdıkları yüksek değerdir. Bu sınıf topraklar yüksek verimlilikleri ile mutlak suretle tarımsal üretim amacıyla kullanılması gereken topraklardır. Diğer sınıfta yer alan topraklar ise uygun olarak değerlendirilerek, toprak yetenek sınıfları bakımından uygunluk haritası oluşturulmuştur.

Toprak yapısı uygunluk haritası oluşturulurken, yine konuyla ilgili kaynaklardan yararlanılmıştır. Bu kaynakların ortak görüşü golf sahaları için en uygun toprakların kumlu-milli yapıdaki toprak olduğu yönündedir. Ancak toprak bünyesine yönelik uygun ölçekli haritaların sağlanamaması nedeniyle, toprak yapısı uygunluk haritası oluşturulurken, araştırma alanına ilişkin Büyük Toprak Grupları ve Toprak Özellikleri Kombinasyonu verilerinden yararlanılmıştır. Buna göre Büyük Toprak Gruplarından Hidromorfik Topraklar ile Regosoller değerlendirme dışı bırakılmış diğer topraklar uygun olarak değerlendirilmiştir. Hidromorfik toprakların değerlendirme dışı bırakılmasının nedeni drenaj sorunlarının olması, Regosollerin değerlendirme dışı bırakılmasının nedeni ise çoğunlukla kum yığınları ve löslerden ibaret olmalarıdır.

Büyük Toprak Grupları bakımından uygun olarak belirlenen gruplar için eğim-derinlik-bünye-drenaj kombinasyonları yönünden ikinci bir uygunluk değerlendirmesi yapılmıştır. Bu değerlendirmeler harita lejantları esas alınarak bu çalışmaya özgü bir yaklaşımla yapılmıştır. Kolüvyal topraklar için daha önce belirlenen eğim limitleri içerisindeki (% 2-15) orta ve kaba bünyeli topraklar golf sahası için uygun topraklar olarak belirlenmiştir. Toprağın yapısal özelliğine yönelik bu değerlendirmenin yanı sıra ek bir değerlendirme olarak derinlik durumu ele alınmış ve yine daha önce belirlenen eğim limitleri içerisindeki (% 2-15) derin (>90 cm), orta derin (50-90 cm) ve sığ (20-50 cm) topraklar golf sahası için uygun derinlikteki topraklar olarak belirlenirken, çok sığ topraklar değerlendirme dışı bırakılmıştır. Özetle toprak yapısı uygunluk haritası oluşturulurken orta ve kaba bünyeye sahip, derin, orta derin, sığ ve yeterli düzeyde drenaja sahip topraklar, toprak yapısı bakımından uygun topraklar olarak belirlenmiş, diğer topraklar değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Korunan alanlar haritası oluşturulurken öncelikle alanda Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından belirlenmiş koruma alanlarının varlığı araştırılmıştır. Araştırma alanında bu kanun tarafından belirlenmiş herhangi bir koruma alanı bulunmamaktadır. Sonrasında alanda bulunan sit alanlarının varlığına bakılmıştır ve alanda 2 farklı sit alanı bulunduğu görülmüştür. Bu alanlar değerli kültür varlıklarıdır ve golf sahalarının yapımında zarar görmemesi açısından golf turizmine uygun olmayan alanlar olarak belirlenmiştir.

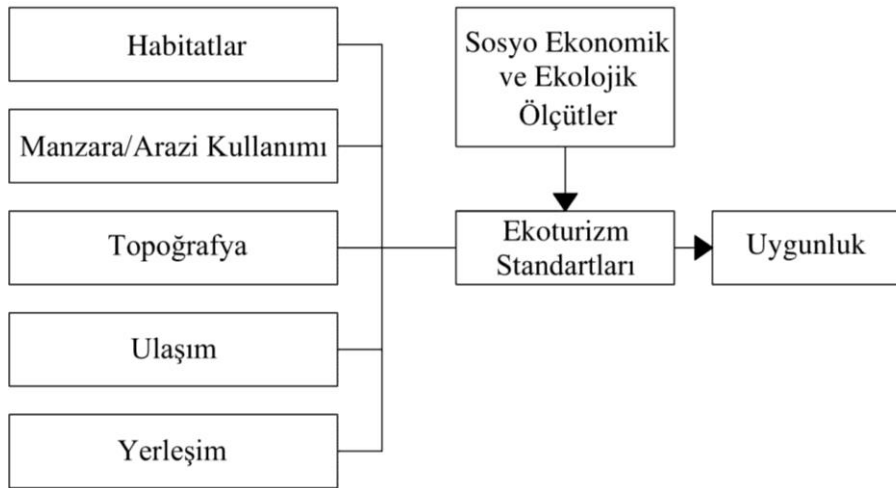
Mevcut arazi kullanımı bakımından uygunluk haritası oluşturulurken, halen orman olan araziler ile meyve bahçesi olarak kullanılan araziler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Orman arazilerinin değerlendirme dışı bırakılmasının nedeni, bu alanların flora ve fauna açısından taşıdığı ekolojik değerdir. Benzer şekilde meyve bahçeleri de araştırma alanı içerisinde çok sınırlı bir alanda bulunmaları ve bu tür bahçelerin tesisinin uzun yıllar alması nedeniyle değerlendirme dışı bırakılmışlardır. Bu değerlendirmeler doğrultusunda mevcut arazi kullanımı bakımından uygun ve uygun olmayan alanlar belirlenmiştir.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan yaklaşımla oluşturulan 6 adet uygunluk haritası bilgisayar ortamında birleştirilmiş ve bütün kuralları sağlayan alanlar, golf sahası bakımından uygun alanlar olarak belirlenmiştir.

Ekoturizm için uygun alanların saptanması

Ekoturizm için uygun alanların saptanmasında Bunruamkaew ve Murayama (2011) ve Tali ve ark. (2012) tarafından kullanılan Analitik Hiyerarşi Süreci (Analytical Hierarchy Process – AHP) yaklaşımı çerçevesinde, bu araştırma için uygun bir yöntem

kullanılmıştır. Çok farklı nitelikteki çalışmalarda kullanılan Analitik Hiyerarşi Süreci bu çalışma bağlamında değerlendirildiğinde, beş aşamalı bir süreç söz konusu olmaktadır. Birinci aşama, hedeflenen potansiyel arazi kullanımı için (bu çalışmada ekoturizm) belirleyici faktörlerin ve alt faktörlerin belirlenmesini kapsamaktadır. İkinci aşamada her bir faktörün/alt faktörün bileşenleri ve ayrıca bu bileşenlerin potansiyel kullanım için uygunluk sıralaması belirlenmektedir. Üçüncü aşamada, belirlenen uygunluk sıralaması bağlamında her bir faktör/alt faktör için dört dereceli (en fazla uygundan en az uyuna kadar) uygunluk haritaları hazırlanmaktadır. Dördüncü aşamada, bir uzman grubu faktörlere ve alt faktörlere potansiyel kullanım bağlamında sayısal uygunluk değerleri vermekte ve yapılan matematiksel ve istatistiksel işlemler sonucunda her bir faktörün/alt faktörün ağırlık değerleri hesaplanmaktadır. Beşinci ve son aşamada ise, uzmanların belirledikleri ağırlık değerleri ve ArcGIS programının fonksiyonları kullanılarak, araştırma alanının potansiyel kullanım için uygunluğu belirlenmektedir. Ekoturizme uygun alanların belirlenmesinde izlenen yaklaşım Şekil 3.4.'te verilmiştir.

Şekil 3.4. Ekoturizm için uygun alanların belirlenmesinde izlenen yol

Bu çalışmada habitatlar, manzara/arazi kullanımı, topoğrafya, ulaşım ve yerleşim olmak üzere 5 ana faktör ve bu faktörlere ait toplam 8 alt faktör ekoturizm için uygun alanları belirleyici faktörler olarak belirlenmiştir (Çizelge 3.2).

Bu faktörlerin, alt faktörlerin, faktör/alt faktör bileşenleri ve bunların uygunluk sıralamalarının belirlenmesi, daha önce yapılan bilimsel araştırmalar, diğer kaynaklarda verilen bilgiler ve araştırma alanının özellikleri dikkate alınarak yapılmış olup, ayrıntıları aşağıda açıklanmıştır.

Habitatlar faktörü, fauna ve flora olmak üzere iki alt faktör temelinde ele alınmıştır. Habitatların belirlenmesinde önce alanda varlığı saptanan flora ve fauna türleri, bunların endemizm durumu ve IUCN Kırmızı Liste'ye göre tehlike kategorileri belirlenmiştir. Araştırma alanında var olan flora ve fauna türlerinin belirlenmesinde, Gebiz bölgesinde ve yakın çevresinde daha önce yapılan bilimsel araştırmaların ve arazide bizzat yapılan gözlemlerin sonuçlarından yararlanılmıştır. Türler belirlendikten sonra fauna için üredikleri ve yuva yaptıkları habitatların özellikleri; flora içinse türlerin doğal olarak yaşadıkları yerlerin özellikleri (toprak, yükselti ve bakı) literatür

verilerinden yararlanılarak tanımlanmıştır. Habitat tanımlamaları sonrasında fauna ve flora için Çizelge 3.2’de verilen faktör uygunluk sıralamasına göre ayrı ayrı dört dereceli (yüksek-orta-az-hiç) uygunluk haritaları üretilmiştir.

Manzara/arazi kullanımı faktörü, görünürlük (görüş mesafesi) ve mevcut arazi kullanımı olmak üzere iki alt faktör temelinde ele alınmıştır. Görünürlük alt faktörünün değerlendirilmesinde mesafe birimi kullanılmış ve ArcGis yazılımının Sayısal Yükseklik Modeli’nin (DEM) Görünürlük Analizi (Viewshed) fonksiyonu kullanılarak araştırma alanı için dört dereceli (görüş mesafesine dayalı) manzara haritası üretilmiştir.

Çizelge 3.2. Ekoturizm için arazi uygunluğunun belirlenmesinde kullanılan faktörler, alt faktörler, faktör/alt faktör bileşenleri ve bunların uygunluk sıralaması

Faktör	Alt faktör	Birim	Faktör/alt faktör bileşenlerinin uygunluk sıralaması			
			Yüksek	Orta	Az	Hiç
Habitatlar	Flora habitatları	Tehlike kategorilerine göre habitatlar ¹	EX, EW, CR ve EN kategorisi ve endemik türler	VU ve NT kategorisi ve endemik türler	LC kategorisi ve endemik türler	DD ve NE kategorisi ve endemik türler
	Fauna habitatları	Tehlike kategorilerine göre habitatlar ²	EX, EW, CR ve EN kategorisi ve endemik türler	VU ve NT kategorisi ve endemik türler	LC kategorisi ve endemik türler	DD ve NE kategorisi ve endemik türler
Manzara/ Arazi kullanımı	Görünürlük	Mesafe (km)	> 5	3-5	1-3	< 1
	Mevcut arazi kullanımı	Kullanım biçimleri	Orman ve makilikler	Doğal Açıklıklar	Meyve bahçeleri	Entansif tarım, yerleşim ve ulaşım alanları
Topoğrafya	Yükselti	Metre	> 200	150-200	100-150	0-100
	Eğim	Derece	0-5	5-25	25-35	> 35
Ulaşım	Yollara uzaklık	Metre	> 300	200-300	100-200	0-100
Yerleşim	Yerleşim alanlarına uzaklık	Metre	> 300	200-300	100-200	0-100

¹IUCN Kırmızı Liste’de belirtilen tehlike kategorileri (EX: Tükenmiş EW: Doğada Tükenmiş, CR: Kritik, EN: Tehlikede, VU: Duyarlı, NT: Tehdite Yakın, LC: Düşük Riskli, DD: Yetersiz Veriler, NE: Değerlendirilmedi.)

Mevcut arazi kullanımı alt faktörünün değerlendirilmesinde 2018 yılına ait Google görüntüsü üzerinden araziler sınıflandırılarak, arazi kullanım biçimlerine göre bir uygunluk değerlendirmesi yapılmıştır. Buna göre orman ve makilikler “yüksek”, doğal açıklıklar “orta” ve meyve bahçeleri “az” uygun alanlar olarak, tarla ve bahçe tarımının yapıldığı entansif tarım alanları ise “uygun olmayan” alanlar olarak değerlendirilmiş ve yine dört dereceli bir uygunluk haritası üretilmiştir.

Topoğrafya faktörü, yükselti ve eğim olmak üzere iki alt faktör temelinde ele alınmıştır. Her iki faktörün birimleri ve aralıkları, önceki çalışmalar ve araştırma alanının özellikleri doğrultusunda belirlenmiştir. Araştırma alanında deniz seviyesinden yükseklik bakımından en yüksek nokta 400 m.’dir. Ancak bu nokta alanın kuzeydoğusunda yer alan ve ulaşımın olmadığı yoğun ormanlık bir alandır. Araştırma alanında ulaşımın sağlanabildiği en yüksek nokta 276 metredir. Bu değer esas alınarak, dört dereceli bir uygunluk skalası ve bu skalaya göre yükselti için dört dereceli bir uygunluk haritası oluşturulmuştur. Eğim bakımından Bunruamkaew ve Murayama (2011)’nın çalışmalarında kullandıkları eğim skalası kullanılmıştır. Bu skaladan hareketle eğim için de dört dereceli bir uygunluk haritası oluşturulmuştur.

Ulaşım ve yerleşim faktörlerinin alt faktörleri bulunmamaktadır. Her iki faktör için uygunluk skalalarının belirlenmesinde araştırma alanındaki yolların ve yerleşim alanlarının durumu göz önüne alınmış ve belirlenen mesafeler doğrultusunda her bir faktör için dört dereceli uygunluk haritası oluşturulmuştur.

İlk üç aşamada tanımlanan işlemlerin yapılmasını takiben, bir uzman grubundan belirlenen faktörlere ve alt faktörlere ekoturizme uygunlukları bağlamında sayısal değerler vermeleri istenmiştir. Bunun için farklı meslek disiplinlerine mensup, toplam 10 uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlar arasında en az 20 yıl mesleki deneyime sahip 4 Peyzaj Mimarı, 2 Biyolog, 2 Orman Mühendisi ve 2 Turizmci yer almıştır. Uzmanların tümü öğretim üyesi olup, emekli ya da halen aktif olarak çalışmaktadır.

AHP yöntemi kullanarak uzman görüşlerinin alınmasında önce İkili Matris (pairwise matrix) oluşturulmuştur (Çizelge 3.3). Bu matriste, belirlenen faktörlerin ekoturizm bakımından birbirlerine görece üstünlüklerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Farklı disiplinlerden gelen 10 uzmana, faktörlerin göreceli önem derecelerini Çizelge 3.4’de verilen Saaty Ölçeği’ne göre (1-9) matrisin sağ üst bölümüne yazmaları istenmiştir. Matrisin sol alt bölümüne ise, sağ üst bölümdeki değerlerin tersi verilerek (iki faktörün sağ üst taraftaki hücrelerine verilen değer 3 ise, aynı faktörlerin sol alt taraftaki hücrelerine verilen değer 1/3 olacak şekilde; ya da tam tersi) ve farklı uzmanların verdikleri sayısal değerlerin geometrik ortalamaları alınarak, matris oluşturulmuştur.

Çizelge 3.3. İkili Matris Tablosu

FAKTÖR	Habitatlar (C1)	Manzara/ Arazi kullanımı (C2)	Topoğrafya (C3)	Ulaşım (C4)	Yerleşim (C5)
Habitatlar (C1)	1,0				
Manzara/ Arazi kullanımı (C2)		1,0			
Topoğrafya (C3)			1,0		
Ulaşım (C4)				1,0	
Yerleşim (C5)					1,0
TOPLAM					

Çizelge 3.4. Saaty Ölçeği (Saaty 2012)

Önem Derecesi	Tanım	Açıklama
1	Biri diğerine göre eşit önemde	Her iki faktör amaç bağlamında eşit öneme sahiptir
3	Orta derecede önemli	Bir faktör diğerinden daha fazla önemlidir
5	Asli ya da güçlü önemde	Bir faktör diğerinden güçlü bir şekilde önemlidir
7	Çok güçlü önemde	Bir faktör çok güçlüdür ve uygulamada onun baskınlığı görülür
9	Aşırı güçlü önemde	Bir faktör diğerinden olabilecek en fazla şekilde güçlüdür
2, 4, 6, 8	İki yargı arasındaki ara değerler	Ara değer alması gerektiği düşünüldüğünde

Daha sonra faktör ağırlıkları belirlenmiştir. Bunun için İkili Matriste her bir faktörün yatay ekseninde aldığı değerlerin sütun toplamına bölünmesiyle elde edilen değerlerin toplanması (normalize edilmiş matris oluşur) ve 5'e bölünmesi suretiyle, faktör ağırlık değerlerine ulaşılmıştır.

Faktör ağırlıklarının hesaplanmasından sonra Tutarlılık Oranının (CR) hesaplanmasına geçilmiştir. Tutarlılık Oranı formülü:

$$CR = CI / RI$$

CR: Tutarlılık oranı (Consistency ratio)

CI: Tutarlılık indisi (Consistency Index)

RI: Rastgele matris indisi (Random Index)

Burada CI, uzmanların yargılarından elde edilen bir indistir. RI ise, tamamen rastgele ifade edilen yargılardan elde edilen bir indistir ve aşırı tutarsız olması beklenir. Bir diğer ifadeyle RI, 500 adet rastgele doldurulmuş matrisin ortalama CI'sıdır. Saaty (2012) farklı büyüklüklerdeki matrisler için RI değerini hesaplamıştır.

Çizelge 3.5. Oluşturulan matrislerin RI değerleri. (Saaty 2012)

n (faktör sayısı)	3	4	5	6
RI	0,58	0,9	1,12	1,24

Bu araştırmada kullanılan faktör sayısı 5 olduğundan, RI değeri 1,12 olarak kabul edilmiştir (RI=1,12). Tutarlılık İndisinin (CI) hesaplanmasında, önce faktörler ağırlık değerleri ile uzman yargılarının ortalama sayısal değerleri aynı çizelgede toplanmıştır. Daha sonra aynı sütundaki ağırlık değerleri ile her bir faktörün aldığı orijinal sayısal değerler çarpılarak, elde edilen değerlerin yer aldığı yeni bir çizelge oluşturulmuştur. Sonrasında her sıradaki değerler toplanarak, Ağırlıklı Toplam değerlere ulaşılmıştır. Daha sonra da ağırlıklı toplam değerler, faktör ağırlık değerlerine bölünerek, elde edilen değerlerin ortalaması alınmıştır. Bu ortalama değere λ_{max} adı verilir. Bu değerler elde edildikten sonra Tutarlılık İndisi (CI) aşağıdaki formülle hesaplanmıştır.

$$CI = (\lambda_{max} - n) / (n - 1)$$

Burada n karşılaştırılan faktör sayısını ifade etmektedir ki, bu çalışmada bu sayı 5'tir. Bütün değerler belli olduktan sonra göre, Tutarlılık Oranı aşağıdaki şekilde hesaplanmıştır.

$$CR = CI / RI$$

CR değerinin kabul edilebilir düzeyde olup olmadığı da değerlendirilmiştir. CR değeri 0,10'dan küçük veya eşit ise tutarlılık oranı kabul edilebilir düzeyde olmaktadır. Ancak, 0,10'dan yüksekse yargılar arasında tutarsızlık olacağından AHP yönteminin sonuçlarının güvenilirliği sorgulanmaktadır. Araştırmada CR değeri bu bağlamda değerlendirilmiştir. Bu işlemlerin ardından faktör/alt faktörlerin uygunluk dereceleri hesaplanmıştır.

Tüm faktörlerin ekoturizm bakımından ağırlığı belirlendikten sonra, araştırma alanının ekoturizm için uygunluğu, her bir faktörün uygunluk değerinin doğrusal kombinasyonu ile belirlenmiştir. Her bir arazi biriminin (örn; haritadaki her bir raster hücresinin) toplam uygunluk değeri (S_i), her bir faktör ve alt faktör için elde edilen uygunluk değerlerinin doğrusal kombinasyonudur.

n

$$S_i = \sum (W_i \times R_i)$$

i=1

Eşitlikteki “n” değeri faktör sayısını; “Wi” değeri “i” faktörünün tüm bileşenlerinin ağırlıklarının çarpımıyla elde edilen değeri; “Ri” ise, değerlendirmeye alınan arazi biriminde (raster hücrede) yer alan “i” faktörünün alt faktörleri için verilen sıralama (rating) değerlerini (alt faktör bileşenlerinin aldığı sayısal değeri) ifade eder. Ağırlıklı doğrusal kombinasyonun kullanıldığı Çok Kriterli Değerlendirmelerde, verilen ağırlıkların, belirlenen her bir kategori/alt kategori için 1’e eşitlenmesi gerekmektedir. Ancak, son tabakadaki (layer) her faktör/alt faktör 4 uygunluk sınıfına (S1, S2, S3, N) ayrılmıştır ve bunların uygunluk değerleri, 0 (en az uygun) ve 1 (en çok uygun) arasında değişen standardize edilmiş formatta sunulmuştur. Son olarak, her faktörden gelen toplam uygunluk değeri ekoturizm için uygunluk haritasını oluşturmak üzere birleştirilmiştir (toplanmıştır).

Ekoturizm için uygunluk haritasının oluşturulmasında raster hücrelerin almış olduğu toplam sayısal değerler ve Dünya Gıda Örgütü’nün Arazi Değerlendirme Çerçeve Belgesi (FAO 1976) araştırma alanı koşullarına uyarlanmış ve bu doğrultuda bir gruplandırma yapılmıştır. Araştırma alanının ekoturizm için uygunluk haritası dört dereceli olarak oluşturulmuştur.

3. Sentez Haritasının Oluşturulması ve Bulguların Yorumlanması

Bir önceki aşamada elde edilen golf turizmüne uygunluk haritası ile ekoturizme uygunluk haritası bilgisayar ortamında çakıştırılarak sentez haritası elde edilmiştir. Sentez haritasında birden fazla kullanım için uygunluk gösteren arazi parçaları (raster hücreler) konusunda karar vermede Ortaçeşme (1996) tarafından geliştirilen ve Çizelge 3.6’da verilen çelişki ve karar matrisi kullanılmıştır.

Çizelge 3.6. Çelişki ve karar matrisi

		Ekoturizm Açısından			
		Yüksek Uygun	Orta Uygun	Az Uygun	Uygun Değil
Golf Turizmi Açısından	Uygun	Ekoturizm	Ekoturizm	Golf turizmi	Golf turizmi
	Uygun Olmayan	Ekoturizm	Ekoturizm	Ekoturizm	Diğer

Buna göre ekoturizm açısından “yüksek uygun” ve “orta uygun” olarak belirlenen tüm alanlar, golf turizmi açısından da uygun olsalar da olmasalar da ekoturizm alanı olarak ayrılmıştır. Ekoturizm açısından “az uygun” ve “uygun olmayan” alanlar, eğer golf turizmi açısından uygun ise, bu alanlar golf turizmine ayrılmıştır. Ekoturizm açısından “az uygun” olmakla birlikte, golf turizmi açısından uygun olmayan alan da ekoturizm alanı olarak ayrılmıştır. Her iki turizm tipi için de uygun olmayan alanlar “diğer” olarak nitelenen bir kullanıma tahsisi edilebilecektir.

Yukarıda açıklanan yaklaşım doğrultusunda araştırma alanının golf ve ekoturizme yönelik nihai planı oluşturulmuştur. Haritadaki veriler çeşitli yönleriyle yorumlanmıştır.

4. Sonuç ve Öneriler

Çalışmadan elde edilen sonuçlara vurgu yapılmış ve Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi peyzajlarının daha iyi korunabilmesi için çeşitli önerilere yer verilmiştir.

4. BULGULAR

4.1. Araştırma Alanının Doğal Yapısı

4.1.1. İklimsel özellikler

Araştırma alanının iklimi, tipik Akdeniz iklimidir. Bu iklim tipinde yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçmektedir. Antalya Meteoroloji Müdürlüğü 1930-2018 yıllarını kapsayan 88 yıllık verilere göre sıcak ve yağış değerleri aylara göre Çizelge 4.1 ve 4.2 de verilmiştir.

Çizelge 4.1. 1930-2018 yılları araştırma alanı sıcaklık değerleri (°C) (MGM'den alınan bilgilerle düzenlenmiştir)

SICAKLIK (°C)	AYLAR												Yıllık Ort.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
En Düşük Sıcaklık	-4,3	-4,6	-1,6	1,4	6,7	11,1	14,8	13,6	10,3	0,9	0,0	-1,9	3,8
En Yüksek Sıcaklık	23,9	26,7	28,8	36,4	38,7	44,8	45,4	44,6	42,5	38,7	33,0	25,4	35,7
Ortalama Sıcaklık	10,0	10,7	12,9	16,4	20,6	25,3	28,4	28,4	25,2	20,5	15,4	11,6	18,8

Çizelge 4.1'de görüldüğü üzere alanın yıllık ortalama sıcaklık değeri 18,8 °C'dir. Aylık sıcaklık ortalamaları göz önünde bulundurulduğunda en yüksek aylık ortalamanın 28,4 °C ile Temmuz ayında, en düşük sıcaklık ortalamasının ise 10,0 °C ile Ocak ayında gerçekleştiği görülmektedir. 88 yıllık sıcaklık verilerine bakıldığında kaydedilen en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 45,4 °C; en düşük sıcaklık ise Şubat ayında -4,6 °C'dir.

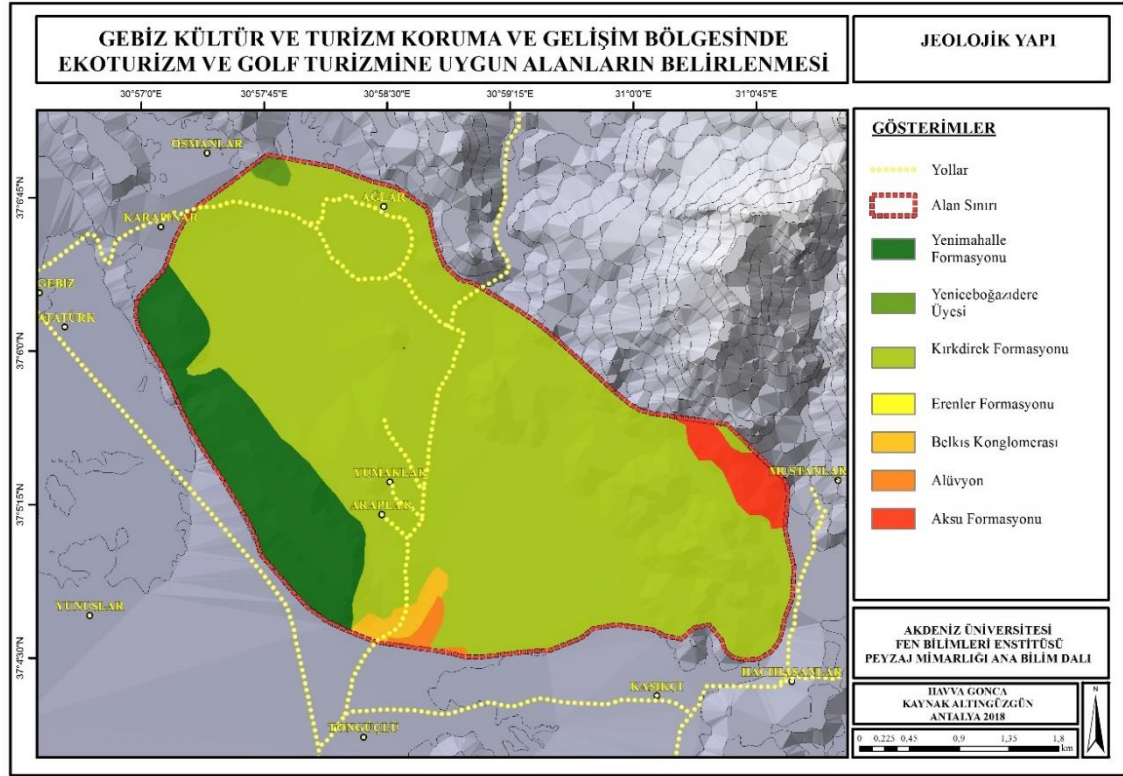
Çizelge 4.2'de görüldüğü üzere araştırma alanına düşen yıllık yağış miktarı 1058,3 mm'dir. Bölgeye düşen en fazla yağış 258,5 mm ile Aralık ayında, en düşük yağış ise 2,5 mm ile Temmuz ayında yaşanmıştır. Yıllık ortalama oransal nem % 64 civarındadır.

Çizelge 4.2. 1930-2018 yılları araştırma alanı yağış verileri (MGM'den alınan bilgilerle düzenlenmiştir)

YAĞIŞ (mm)	AYLAR												Yıllık Top.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Toplam Yağış Miktarı (mm)	234,2	154,5	97	51,8	31,9	10	2,5	2,6	14,3	71,3	129,7	258,5	1058,3
Yağışlı Gün Sayısı	12,5	10,6	8,6	6,6	5,3	2,5	0,6	0,6	1,7	5,6	7,5	11,9	74

4.1.2. Jeolojik özellikler

Araştırma alanının büyük bir kısmı Kretase Dönemine (İkinci Zamana) ait Kırkdirek Formasyonu topraklarından oluşmaktadır. Geç Senoniyen’de gelişen birim, ofiyolitli melanj karışıktır. Serpantinit hamuru içinde, değişik boyutta kireçtaşı, kumtaşı, şeyl, çört, radyolarit, bazik volkanit, Jura-Kretase yaşlı neritik kireçtaşı, gabro, diyabaz, amfibolit vb. blokları kapsar. Antalya napları arasında değişik boyutta tektonik dilimler halinde bulunur. Kalınlığı 0-600 metre arasında değişmektedir (Şekil 4.1).

Şekil 4.1. Jeoloji Haritası

Neojen yani Üçüncü zamana ait Yenimahalle Formasyonu, alanın Güneybatı bölümünü kapsamaktadır. Gebiz’in batısındaki Yenimahalle’den adını alan formasyon; marn, kilaşı, siltaşı ve kumtaşından oluşmaktadır. Yaklaşık 150 metre kalınlık gösteren formasyon Alt Pliyosen yaşlıdır.

Araştırma alanının kuzeydoğu bölümünün yüksek kesimlerini oluşturan Aksu Formasyonu adını Aksu Çayından almıştır. Neojen zamana ait kalın konglomeralardan oluşan formasyon, Poisson (1977) tarafından adlandırılmıştır. Araştırma alanında 400 metre kalınlık göstermektedir. Formasyonun yaşıyla ilgili farklı fikirler bulunmaktadır. Yapılan son çalışmalarda Şenel ve diğerleri (1992, 1996) Aksu Formasyonu’nun Serravaliyen-Tortoniyen yaşlı olduğunu ileri sürmüştür.

Alanın güneydeki küçük bir bölümünü Kuvartner Döneme ait (Dördüncü Zaman) Belkis Konglomera’sı ve Alüvyon’lar oluşturmaktadır. Belkis Konglomerası, Blumenthal (1951) tarafından adlandırılmıştır ve polijenik konglomeralardan oluşmaktadır. Genelde

küresel, yuvarlak çakıllı, tane destekli, belirsiz ve çapraz tabakalanmalı, kum ve çamur formdadır. Yaklaşık 0-20 m kalınlıktadır.

Alüvyonlar, nehirlerin denize ulaştığı alanlarda delta ve kıyı çökelleridir. Araştırma alanındaki Alüvyonlara da bakacak olursak geçmişte aktif olan Yarış Deresi'nin taşıdığı eski toprak birikintisi olduğu görülmektedir.

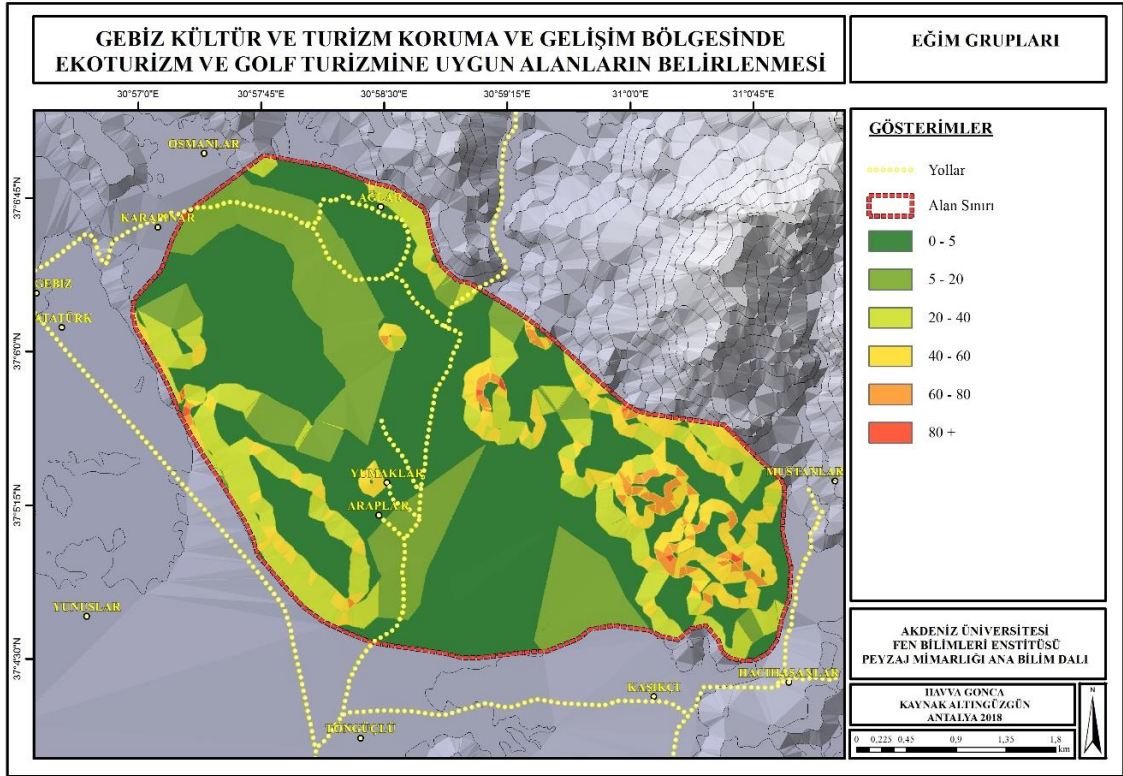
Kalsitürbidit, çört, radyolarit, şeyl ve kireçtaşlarından oluşan Yeniceboğazıdere Formasyonu, araştırma alanının kuzeyindeki sınırlı bir bölgeyi oluşturmaktadır. Jurasik döneme ait (İkinci Zaman) olan formasyon, Poisson (1977) tarafından adlandırılmıştır. Formasyon yanal ve düşey yönde birbiriyle girik, ince-orta-kalın tabakalı, bej, gri, krem, yeşilimsi gri, pembe renklerde mikrit, çörtlü mikrit, kalsitürbidit, silisifiye kireçtaşları ile ince-orta-kalın tabakalı, kırmızı, pembe, gri, yeşil, sarımsı gri renklerdeki çört, radyolarit ve şeyllerden oluşur. Bazen egemen kaya türü kireçtaşı-kalsitürbidit ara seviyeli radyolarit, çört ve şeyl iken, bazen de mikrit, çörtlü mikrit, kalsitürbidit ve silisifiye kireçtaşları egemen kaya türünü oluşturur.

Erenler Formasyonu araştırma alanının kuzeydoğusunda küçük bir alanı kapsamaktadır. Kretase Döneme ait (İkinci Zaman) bir formasyondur. Resifal kireçtaşı, kalsitürbidit, çörtlü mikrit vb. kayatürleri kapsayan Erenler Formasyonu, Şenel ve diğerleri (1992) tarafından adlandırılmıştır. Altta bej, krem, kirli beyaz renkli, algli ve seyrek megalodon izli kireçtaşı, dolomitik kireçtaşı, rekristalize kireçtaşlarını, üstte kalsitürbidit ara seviyeli mikrit ve çörtlü mikritler içerir. Yaklaşık 400-650 metre kalınlıktadır.

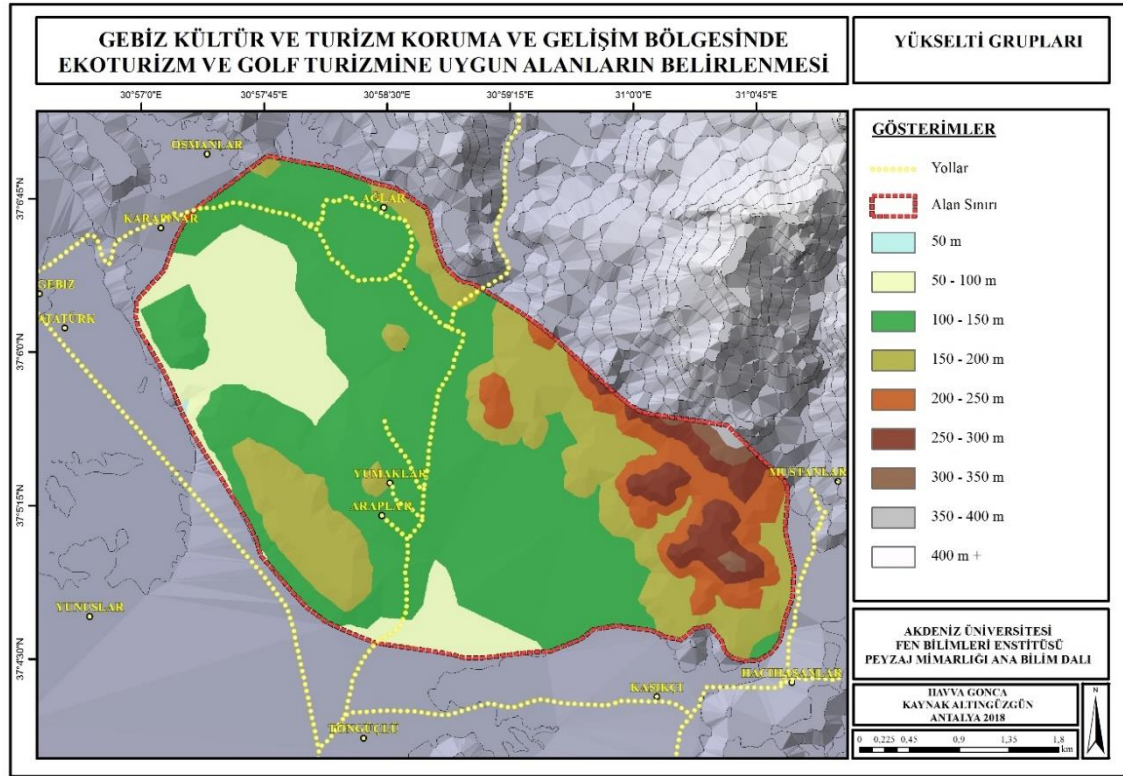
4.1.3. Topoğrafik özellikler

Araştırma alanı eğim bakımından incelendiğinde merkezi konumda bulunan alanlar düz veya düze yakındır. Alanın büyük bir kısmı % 0-5 arası bir eğime sahip olup, % 5-20 arasındaki eğimli alanların dağınık bir halde bulunduğu görülmektedir. Doğu ve batıdaki kısımları ise % 20 ile 80 arasında değişen bir eğime sahiptir (Şekil 4.2).

Araştırma alanındaki en yüksek noktalar kuzeydoğudaki ormanlık arazilerin içinde yer almaktadır. Alanın en yüksek noktası, kuzeydoğu sınırında kalan Taşınbaşı Tepesi'nin yamaçlarıdır ve 400 m yüksekliğe ulaşmaktadır. Ancak bu nokta alanın kuzeydoğusunda yer alan ve ulaşımın olmadığı yoğun ormanlık bir alandır. Araştırma alanında ulaşımın sağlanabildiği en yüksek nokta 276 metredir. En alçak nokta ise 50 m yüksekliğindedir ve araştırma alanının güneybatı konumundadır. Alanın büyük bir kısmı 100-150 m yüksekliğe sahiptir (Şekil 4.3).

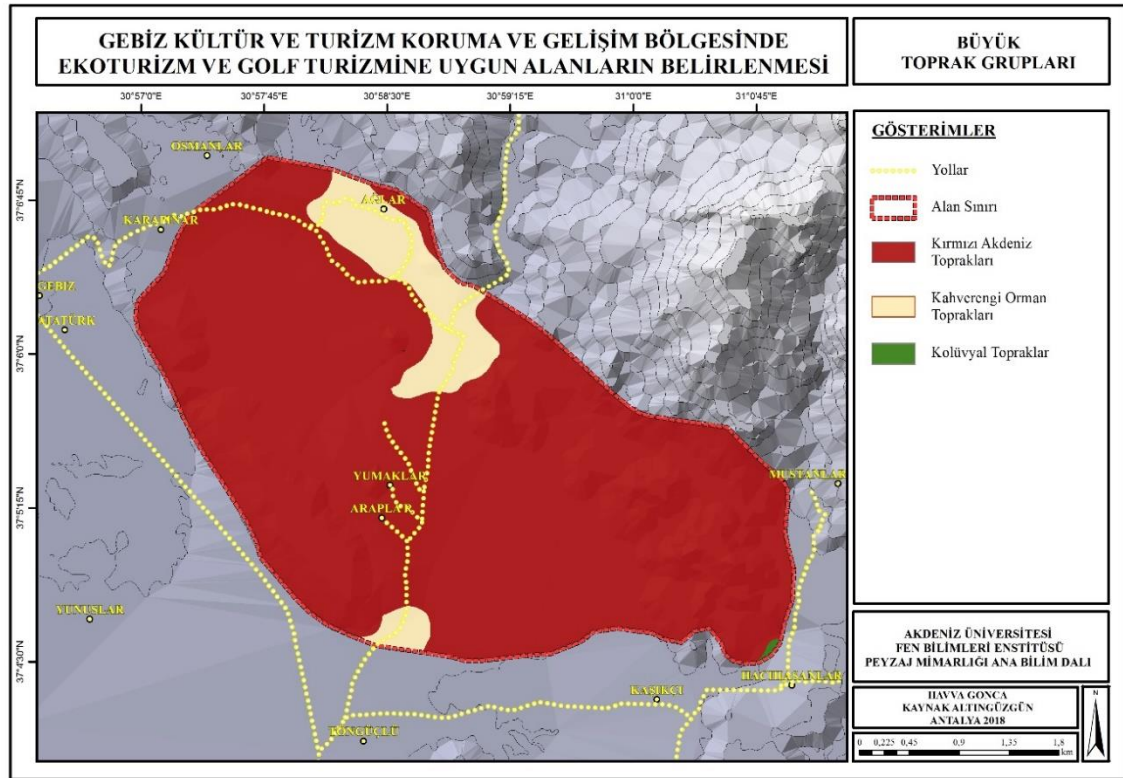
Şekil 4.2. Eğim Grupları Haritası

Şekil 4.3. Yükselti Grupları Haritası

4.1.4. Toprak özellikleri

Araştırma alanında Kırmızı Akdeniz Toprakları, Kahverengi Orman Toprakları ve Kolüvyal Topraklar olmak üzere 3 adet toprak grubu bulunmaktadır (Şekil 4.4).

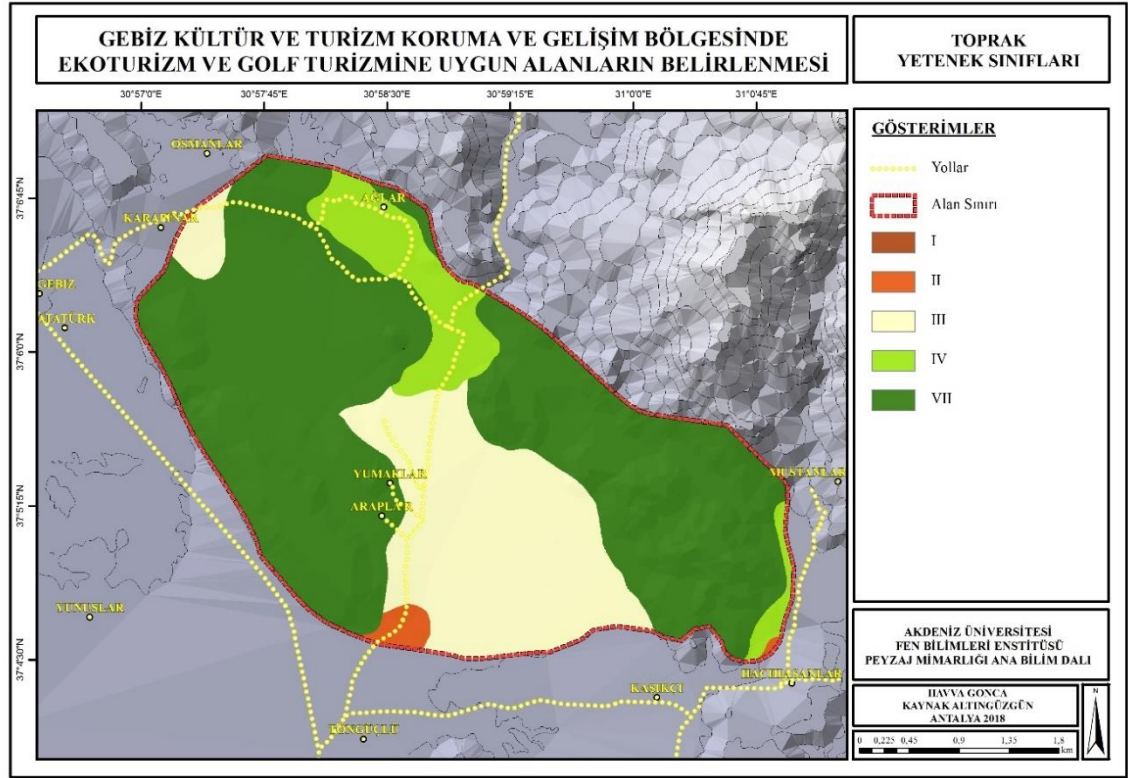
Şekil 4.4. Büyük Toprak Grupları Haritası

Alanın büyük bir kısmını oluşturan Kırmızı Akdeniz Toprakları (Terra rosa), Akdeniz’e kıyısı olan ülkelerin kıyı kesimlerinde sert kireç taşları üzerinde oluşan kırmızı renkli topraklardır. Değişik miktarlarda organik madde içeren üst toprağın rengi nispeten koyudur. Tipik Kırmızı Akdeniz Toprakları’nda kil miktarı daha yüksek olup % 30-60 arasında değişmektedir (Akalan 1987).

Kahverengi Orman Toprakları yüksek kireçtaşı içeren ana madde üzerinde oluşurlar. Gözenekli veya granüllü bir yapıya sahiptirler. Toprak sıg yapıdadır. Taşlık, kayalık veya şiddetli erozyon problemi olan topraklardır (Yıldırım 2004). Araştırma alanının kuzeyinde ve güneyindeki bölgelerde bulunmaktadır.

Kolüvyal Topraklar; dağlık tepelik arazilerin eteklerinde, dar vadi tabanlarında yer çekimi ve küçük akıntılarla sürüklenmiş zerre büyüklükteki birikintilerdir (Yıldırım 2004). Alanın güneydoğusundaki Yağmurca Deresi'nin sürüklediği küçük bir alanı kapsamaktadır.

Alanda I., II., III., IV. ve VII. Sınıf topraklar yer almaktadır (Şekil 4.5).

Şekil 4.5. Toprak Yetenek Sınıfları Haritası

I. Sınıf toprakların topoğrafyası hemen hemen düzdür. Su ve rüzgâr erozyonu yoktur veya çok azdır. Toprak derinliği fazla, drenajları iyidir. Tuzluluk, alkalilik ve taşlılık gibi sorunları yoktur. Su tutma kapasiteleri çok yüksek, verimlilikleri iyidir. Gübrelenmeye iyi cevap verirler ve üretken topraklardır (Yıldırım 2004). Araştırma alanındaki I. Sınıf topraklar güneybatıdaki küçük bir alanı kapsamaktadır.

II. Sınıf topraklar kültür bitkileri, çayır mera ve orman için kullanılabilir. Hafif eğimli olup, orta derecede su ve rüzgâr erozyonuna maruz kalmıştır. İdealden daha az toprak derinliğine sahiptir. Toprak yapısı ve işlenebilirliği daha az elverişlidir. Hafiften ortaya doğru giden tuzluluk ve alkalilik problemi mevcuttur (Yıldırım 2004). Alanın Töngüçlü Mahallesi'ne bakan güney toprakları bu sınıfta yer almaktadır.

III. Sınıf topraklar orta derecede eğimli, şiddetli su ve rüzgâr erozyonuna maruz kalmış topraklardır. Ürüne zarar veren sık taşkınlar, alt toprakta çok yavaş geçirgenlik, sığ kök bölgesi, kolay düzeltilemeyen düşük verimlilik, orta derecede tuzluluk ve alkalilik mevcuttur (Yıldırım 2004). Alanın iç kesimleri çoğunlukla bu sınıftaki topraklardır.

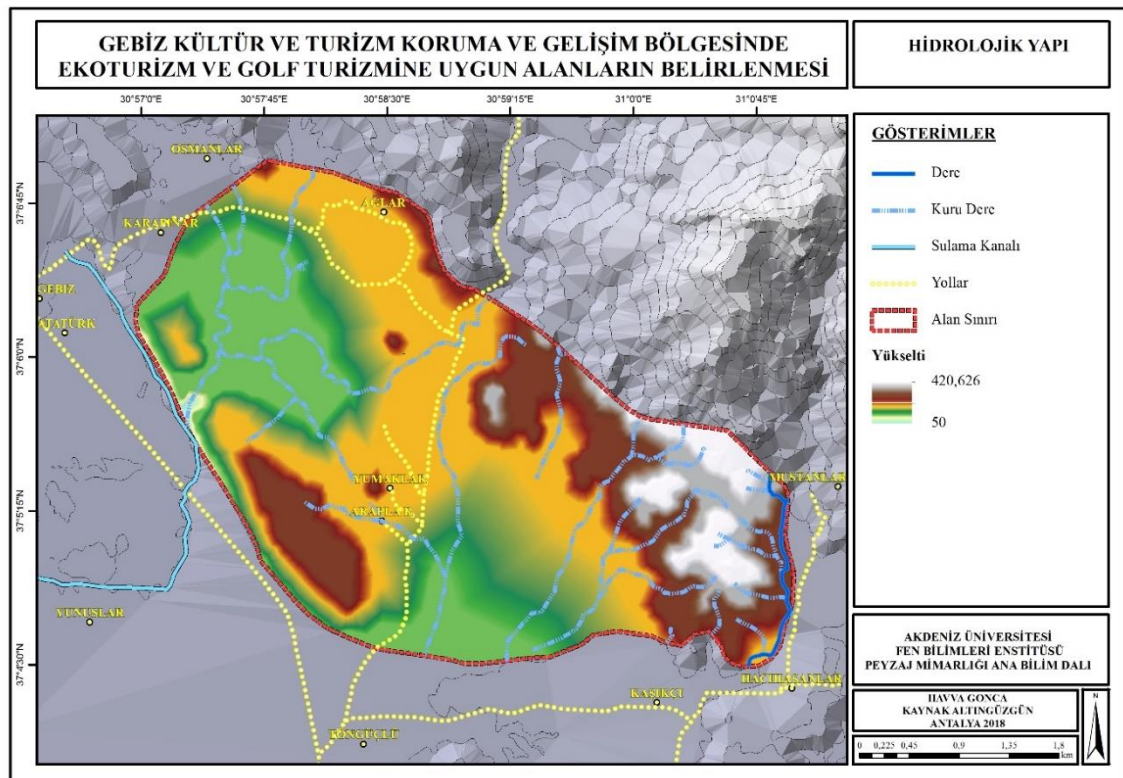
IV. Sınıf topraklarda dik eğim, şiddetli su ve rüzgâr erozyonuna maruzluk, sığ toprak, düşük nem tutma kapasitesi, ürüne zarar veren sık taşkınlar, şiddetli tuzluluk ve alkalilik mevcuttur (Yıldırım 2004). Alanın kuzeyden iç kesimlere doğru uzanan bölgesi IV. sınıf topraklardır.

VII. Sınıf topraklar eğim, erozyon, toprak sağlığı, taşlılık, tuzluluk ve alkalilik özellikleri nedeniyle kültür bitkilerinin yetiştirilmesine uygun topraklar değildir.

İyileştirme imkânı da olmadığına çayır ve mera ıslahı için kullanılma şansı oldukça düşüktür (Yıldırım 2004). Araştırma alanının büyük bir kısmını VII. Sınıf topraklar oluşturmaktadır.

4.1.5. Hidrolojik özellikler

Araştırma alanında mevsimsel akış gösteren ve farklı kollara bölünen kuru dere yatakları bulunmaktadır (Şekil 4.6). Bunlardan bazıları Alacaharman, Günlük kısığı, İkiztepeler, Kaşıkcı, Kızılyar, Mercimek, Soğukboyun, Kemikli (Şekil 4.7.) ve Yarış Dereleridir. Alanda sürekli aktif olan tek dere, alanın güneydoğusundaki Yağmurca Deresi'dir.

Şekil 4.6. Hidrolojik Yapı Haritası

Araştırma alanında yer alan kuru derelerde, Devlet Su İşleri 13. Bölge Müdürlüğü tarafından dere yataklarının yağışlardan hasar görmüş kısımlarında yatak tanzimi ve taş tahkimatı yapılmıştır (DSİ 2019).

Yapımı devam eden Küçük Aksu Barajı projesi sayesinde (Şekil 4.8.), % 50'si araştırma alanı içerisinde bulunan 2057 ha tarım alanının bu baraj kullanılarak sulanması hedeflenmektedir (DSİ 2019).

Alanın batı sınırından; 6797 ha alanın sulamasını yapan ve kaynağı Aksu Çayı olan DSİ'nin sulama kanalı geçmektedir. Bu kanal, Yukarıkocayatak Mahallesi'nin güneyinden, Kayadibi Mahallesi'nin kuzeyine kadar olan tarım alanlarının sulamasını gerçekleştirmektedir (DSİ 2019).

Şekil 4.7. Kemikli Deresi

Şekil 4.8. Küçük Aksu Barajı (Anonim 2019)

4.1.6. Bitki örtüsü

Akdeniz Bölgesi iklim bitkileri kıyıda ve iç kesimlerde farklılık gösterir. Kıyı kesimlerinde çam ormanları yaygın olup, iç bölgelere gidildikçe yaprak döken türlere rastlamak mümkündür. Akdeniz fitocoğrafya bölgesinin vejetasyon formları maki, orman ve otlardan oluşmaktadır. İklimsel özelliklerinden dolayı Antalya’da kurakçıl vejetasyon hakim olmakla birlikte doğal yapıdaki çeşitlilik vejetasyona da yansımıştır (Mansuroğlu vd. 2003; Yıldırım 2004).

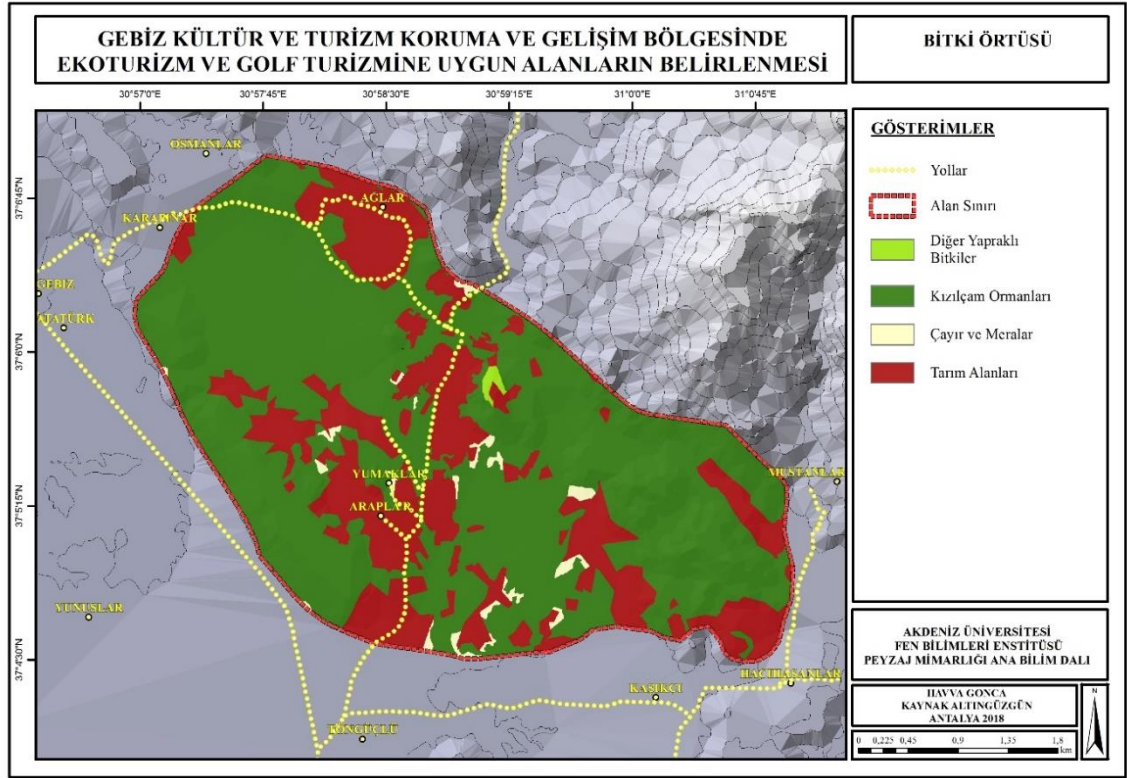
Şekil 4.9. Araştırma alanı Orman Vejetasyonu

Araştırma alanında yaygın bir şekilde Kızılçam (*Pinus brutia*) Ormanları bulunmaktadır (Şekil 4.10). Maki formasyonu içinde yer alan ağaççıkların başlıcaları olan Defne (*Laurus nobilis*), Akçakesme (*Phillyrea latifolia*), Kermes meşesi (*Quercus coccifera*), Hayıt (*Vitex agnus-castus*), Tespih (*Styrax officinalis*), Sakız (*Pistacia lentiscus*), Menengiç (*Pistacia terebinthus*) ve Zeytin’e (*Olea europea*) sıklıkla rastlanmaktadır. Taban suyunun yüzeye yakın olduğu yerlerde ise Mersin (*Myrtus communis*), dere yatakları boyunca ise Akkavak (*Populus alba*) ve Çınar (*Platanus orientalis*) toplulukları bulunur.

Meyve bahçelerinde farklı türde birçok meyve ağacı yetişmektedir. Bunlar narenciye (limon, portakal, mandalina), Nar (*Punica granatum*), Elma (*Malus communis*), İncir (*Ficus carica*), Frenk yemişi (*Opuntia humifusa*), Badem (*Prunus amygdalus*) ve Keçiboynuzu (*Ceratonia siliqua*)’dur.

Çayır ve mera alanlarında gelişen doğal yeşillikler yerli halk tarafından büyükbaş ve küçükbaş hayvanların otlatılması için kullanılmaktadır.

Literatür çalışması ve arazi gözlemleri sonucunda araştırma alanında, 40 farklı familyaya ait 99 adet bitki türü saptanmıştır. Bunların 6 tanesi 5 farklı familyaya ait endemik bitkilerdir. Bu türler ve IUCN tehlike kategorisine göre dağılımları Şekil 4.11’de verilmektedir.

Şekil 4.10. Bitki Örtüsü Haritası

Çizelge 4.3. Araştırma Alanındaki Endemik Bitki Türleri

SIRA	BİTKİ ADI	FAMİLYA	TÜRKÇESİ	TEHLİKE KATEGORİSİ	
1	<i>Astragalus densifolius</i> <i>subsp. densifolius</i>	Fabaceae	Gümüş Geven	VU	
2	<i>Centaurea solstitialis</i> <i>subsp. pyracantha</i>	Asteraceae	Zerdali Dikeni	NT	
3	<i>Glycyrrhiza asymmetrica</i>	Fabaceae	Meyan Kökü	VU	
4	<i>Petrorhagia pamphylica</i>	Caryophyllaceae	Serik Zarçiçeği	VU	
5	<i>Thymus revolutus</i>	Lamiaceae	Kum Kekiği	VU	
6	<i>Verbascum chrysochaete</i>	Scrophulariaceae	Sert Sığırkuyruğu	NT	

VU:Vulnerable (Duyarlı) NT: Near Threatened (Tehdite Yakın)

4.1.7. Yaban hayatı

Araştırma alanı ve çevresinde yapılan literatür çalışması sonucunda alanda 150 kuş, 14 memeli, 9 sürüngen ve 3 kurbaga-semender türü bulunduğu tespit edilmiştir. IUCN'e göre bu kuş türlerinden 3'ü Tehdite Yakın (NT), 1'i ise Duyarlı (VU) kategoridedir ve alanı, üreme ile konaklama amacıyla kullanmaktadırlar. Nesli tehlike altındaki tek memeli türü Tehdite Yakın (NT) olan Bükük Kanatlı Yarasa, sürüngen ise Duyarlı (VU) kategorisindeki Mahmuzlu Akdeniz Kaplumbağası'dır.

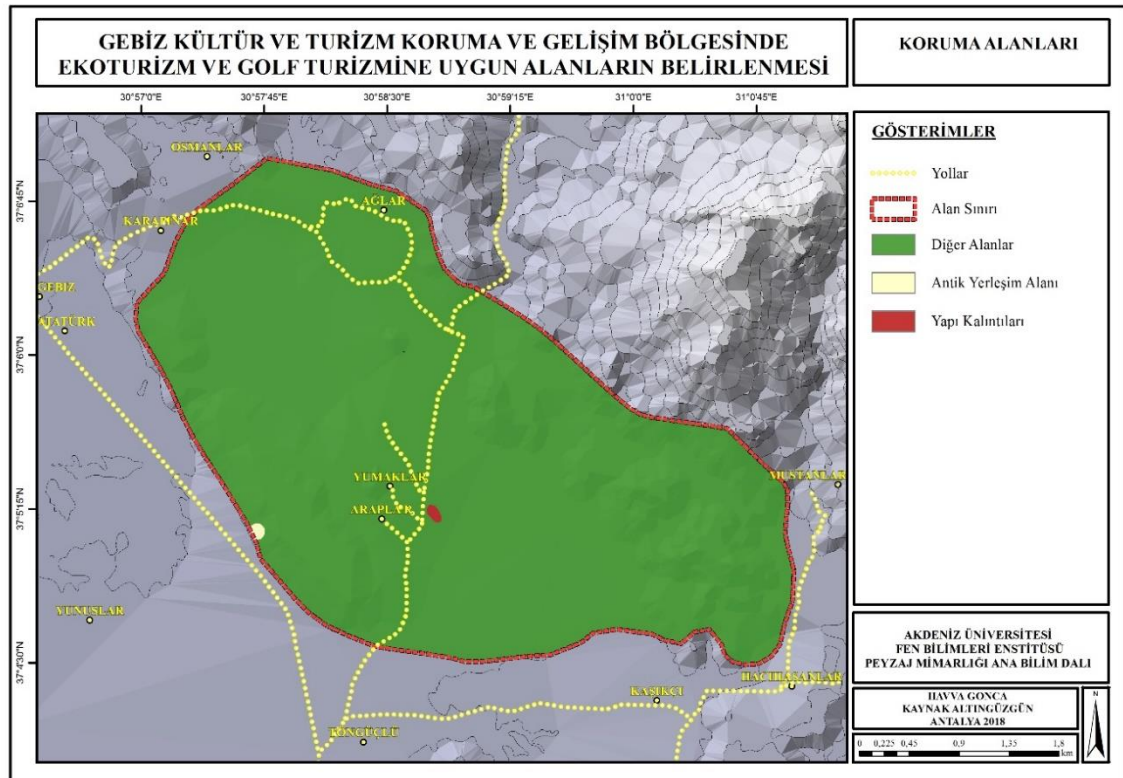
Çizelge 4.4. Araştırma Alanındaki Nesli Tehlike Altında Bulunan Hayvan Türleri

SIRA	HAYVAN ADI	TÜRKÇESİ	TEHLİKE KATEGORİSİ	
KUŞLAR				
1	<i>Anthus pratensis</i>	Çayır İncir Kuşu	NT	
2	<i>Numenius arquata</i>	Bayağı Kervan Çulluğu	NT	
3	<i>Streptopelia turtur</i>	Üveyik	VU	
4	<i>Turdus iliacus</i>	Kızıl Ardıç Kuşu	NT	
MEMELİLER				
5	<i>Miniopterus schreibersii</i>	Bükük Kanatlı Yarasa	NT	
SÜRÜNGENLER				
6	<i>Testudo graeca</i>	Mahmuzlu Akdeniz Kaplumbağası	VU	

VU:Vulnerable (Duyarlı) NT: Near Threatened (Tehdite Yakın)

4.1.8. Koruma alanları

Araştırma alanı içerisinde iki farklı sit alanı bulunmaktadır (Şekil 4.11). Bu alanlar Arkeolojik Sit Alanlarıdır. 5.11.1999 tarih ve 658 no'lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararlarına göre Arkeolojik Sit Alanı; “İnsanlığın varoluşundan günümüze kadar ulaşan eski uygarlıkların yer altında, yer üstünde ve su altındaki ürünlerini, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtan her türlü kültür varlığının yer aldığı yerleşmeler ve alanlar” olarak tanımlanmıştır.

Şekil 4.11. Koruma Alanları Haritası

I. Derece Arkeolojik sit alanı olan bu iki alanın ilki Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesinin güneydoğusunda bulunan antik yerleşim alanıdır. Pisidia Yüzey Araştırması Projesi'nin Pednelissos teritoryumunda yürütülen yüzey araştırmalarında Gebiz Mahallesi'ne giderken anayolun hemen doğusunda bulunan iki tepelik keşfedilmiştir (Şekil 4.12).

Tüm kalıntılar alçak tepenin güney tarafında yer alır. En kuzeydeki kalıntılar düzensiz bir dikdörtgen biçimli kale benzeri bir yapıya sahiptir. 1,50 metre genişliğinde özensizce yapılmış çift taraflı bir duvarla çevrilidir. Kalenin güneyinde kayalara oyulmuş iki adet zeytin presi ile birkaç adet basit pres yatağı vardır. Bu tepe üzerindeki en önemli kalıntılar daha güneyde yer alır. Bunların doğu sınırı tepenin tam ortasında yer alan bir kaya çıkıntısıdır. Bu sistemin kuzey, batı ve doğu duvarları çok özenli bir şekilde inşa edilmiş duvarlar ve kulelere sahiptir. Sistem yaklaşık 0,01 km² lik bir alanı çevrelemektedir ve ortasında büyük bir pres yatağı vardır (Vandeput vd. 2012).

Yerel halk ve köylülerle yapılan görüşmelerde, bu alanda çakmaktaşı ve bıçaklar bulunduğu söylenmiştir ve keşfedilen tepeliklerden en az birinin höyük olduğu kesinleşmiştir (Köse 2017) (Şekil 4.13).

Bir diğer sit alanı ise araştırma alanının merkezinde yer alan; geçmiş yıllarda arkeologlar tarafından “villa” olarak nitelendirilen bağımsız yapılara benzer, geniş bir çiftlik yapısına sahip yapı kalıntılarıdır (KTB 2011).

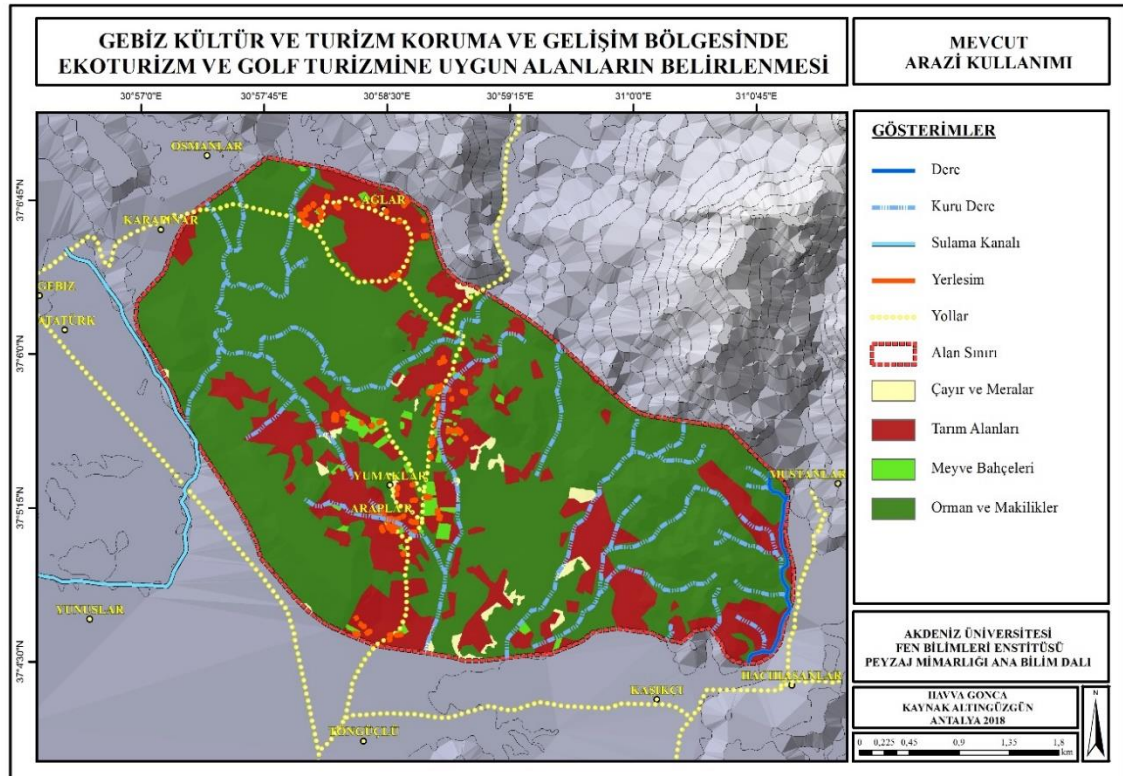
Şekil 4.12. Antik Yerleşim Alanı Tepe (Vandeput vd. 2012)

Şekil 4.13. Antik Yerleşim Alanı Höyük (Vandeput vd. 2012)

4.1.9. Mevcut arazi kullanımları

Araştırma alanının mevcut kullanımları incelendiğinde, alanın % 71'ini orman ve makilik alanların oluşturduğu görülmektedir. Kızılçam ormanlarının yoğun olduğu bu alanlar çoğunlukla bozulmamış yapıdadır. Alanın % 26'sını tarım alanları, % 3'ünü ise doğal açıklıklar ve meyve bahçeleri oluşturmaktadır. Yerleşim birimleri, tarım arazileriyle iç içe bulunmaktadır. Dönemsel olarak akış gösteren kuru dere yatakları alanın tamamına dağılmıştır (Şekil 4.14).

Şekil 4.14. Mevcut Arazi Kullanımı Haritası

4.2. Araştırma Alanının Sosyo-Ekonomik Yapısı

4.2.1. Demografik yapı

Araştırma alanı sınırları, Antalya ili Serik ilçesi Gebiz mahallesinde yer almaktadır. Gebiz, 12 Kasım 2012'de TBMM'de kabul edilen 6360 sayılı kanun ile mahalle olmuştur. 2018 yılı nüfus verilerine göre Serik ilçe nüfusu 124.335'tir. Bunun 2182'sini eski adı Macarköyü olan Gebiz Mahallesi oluşturmaktadır (Çizelge 4.5).

Çizelge 4.5. 1938-2018 yılları araştırma nüfus verileri (TÜİK'ten alınan bilgilerle düzenlenmiştir)

	1985	1990	2000	2007	2010	2013	2018
Gebiz	2762	4022	4191	2654	2465	2340	2182

Mahalle nüfusunun % 47'si kadın, % 53'ü ise erkektir. Nüfusun % 32'sini gençler, % 21'ini yaşlılar ve geriye kalan % 47'lik kısmı orta yaş insanlar oluşturmaktadır. Genç nüfusta, işsizlik sebebiyle kentlere göç görülmektedir (TÜİK 2019).

Gebiz'de 1940 yılından başlayarak Gebiz Nahiye Müdürlüğü, Gebiz Jandarma Karakolu ve Nüfus Müdürlüğü gibi bazı resmi kurumlar kurulmuştur. Ancak bucak müdürlükleri kaldırıldıktan sonra mahalledeki bu resmi kurumlar Gebiz'den Serik'e nakledilmiştir (Anonim 1).

4.2.2. Ekonomik yapı

Gebiz'de pamuk, susam, buğday, mısır, karpuz, kavun, zeytin, narenciye, yerfıstığı, tarla ve sera sebzeleri yetiştiriciliği yapılmaktadır (Tarım ve Orman Bakanlığı 2019).

Eskiye rağmen azalmış olsa da küçük ve büyükbaş hayvancılık, alabalık üreticiliği, arıcılık faaliyetleri gibi tarımsal geçim kaynakları ağırlıktadır. Alanda ormancılık ve nakliye işleri yapılmaktadır. Gebiz merkezinde küçük esnafılık ve küçük ticaret işleri yapılmaktadır. Kalaycılık, keçecilik, hasırcılık, nalbantlık, halı-kilim dokumacılığı gibi el zanaatları tamamen kaybolmuş, tarımsal faaliyetler ağırlık kazanmıştır (Anonim 1).

Gebiz, turizm potansiyeline sahip önemli bir yerleşim yeridir. Güneyde Silyon (Yanköy Hisarı/Asar Köyü) tarihi eserleri ile kuzeydoğusundaki Akçapınar Köyü-Değirmenburnu Mahallesi'ne yakın yol üzerindeki tarihi kalıntılardan anlaşılabacağına göre Gebiz, çok eski bir yerleşim merkezidir ve Pamfilya kentlerinin kuzey-doğu sınır boyunda kurulmuştur (Anonim 1).

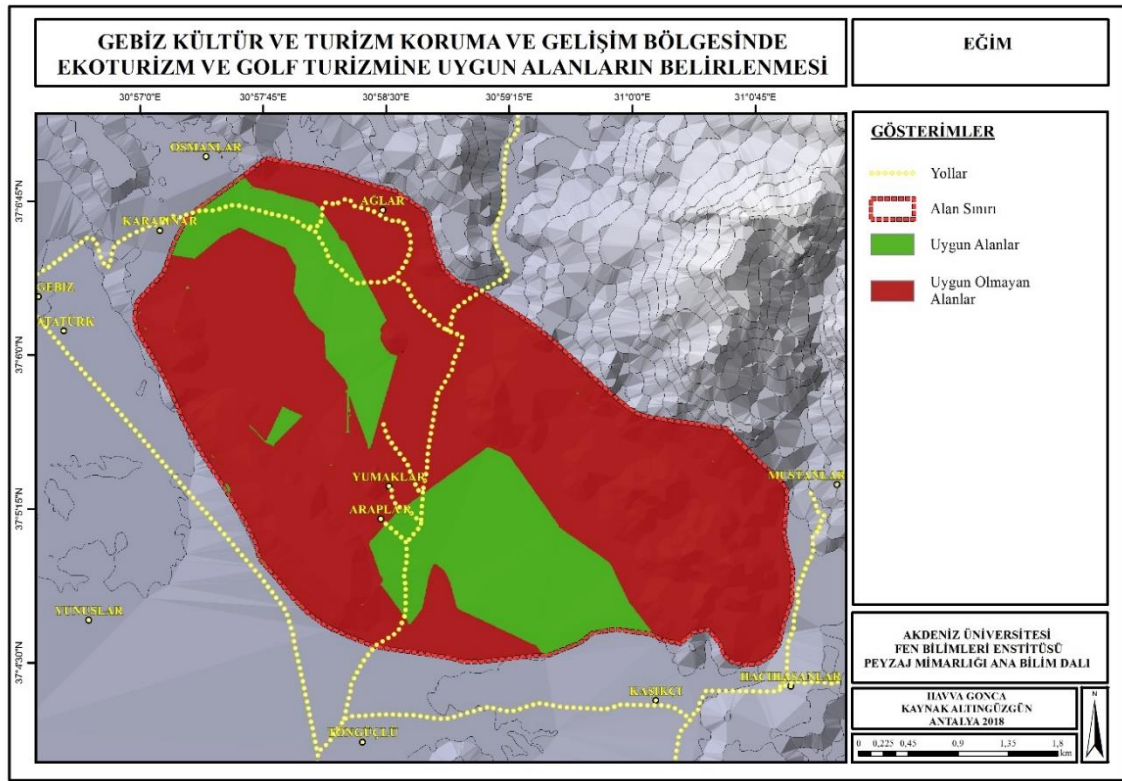
4.3. Golf Turizmi Açısından Uygun Alanlar

Araştırmanın Metot bölümünde detaylı olarak açıklandığı gibi araştırma alanının golf turizmine uygunluğunun saptanması için, golf turizmi standartları ile sosyoekonomik ve ekolojik ölçütler birlikte değerlendirilmiştir.

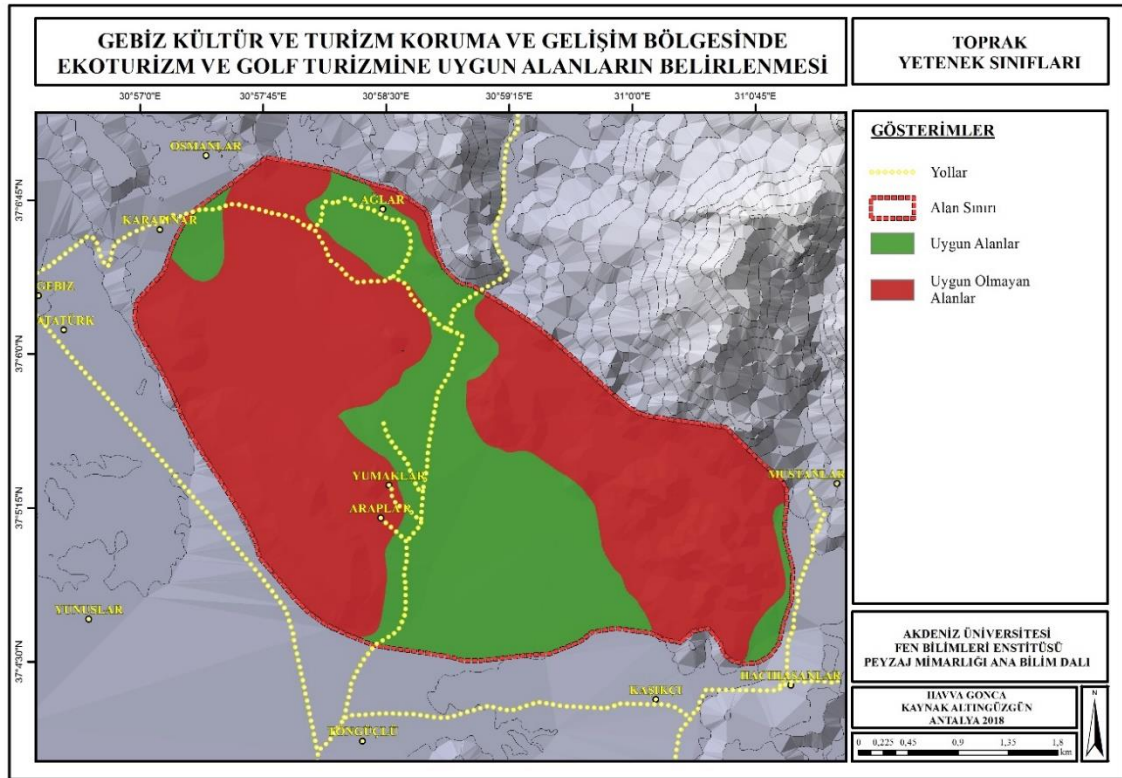
Araştırma alanının doğal yapısını içeren 6 farklı unsur için uygunluk analizi yapılmıştır. Bu unsurlar eğim, toprak yetenek sınıfları, büyük toprak grupları, toprak derinliği, korunan alanlar ve mevcut arazi kullanımlarıdır.

Eğim bakımından araştırma alanının % 25,70'i % 2-15 arasında bir eğime sahiptir. Uygun eğime sahip alanlar, araştırma alanın güneyi ve kuzeybatısındaki iç bölgelerde yer almaktadır (Şekil 4.15).

Şekil 4.16'da görüldüğü üzere Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi'nin yaklaşık olarak % 35,17'si II., III. ve IV. sınıf arazilerden oluşturmaktadır ki bu alanlar golf turizmi açısından uygun alanlar olarak sınıflandırılmıştır.

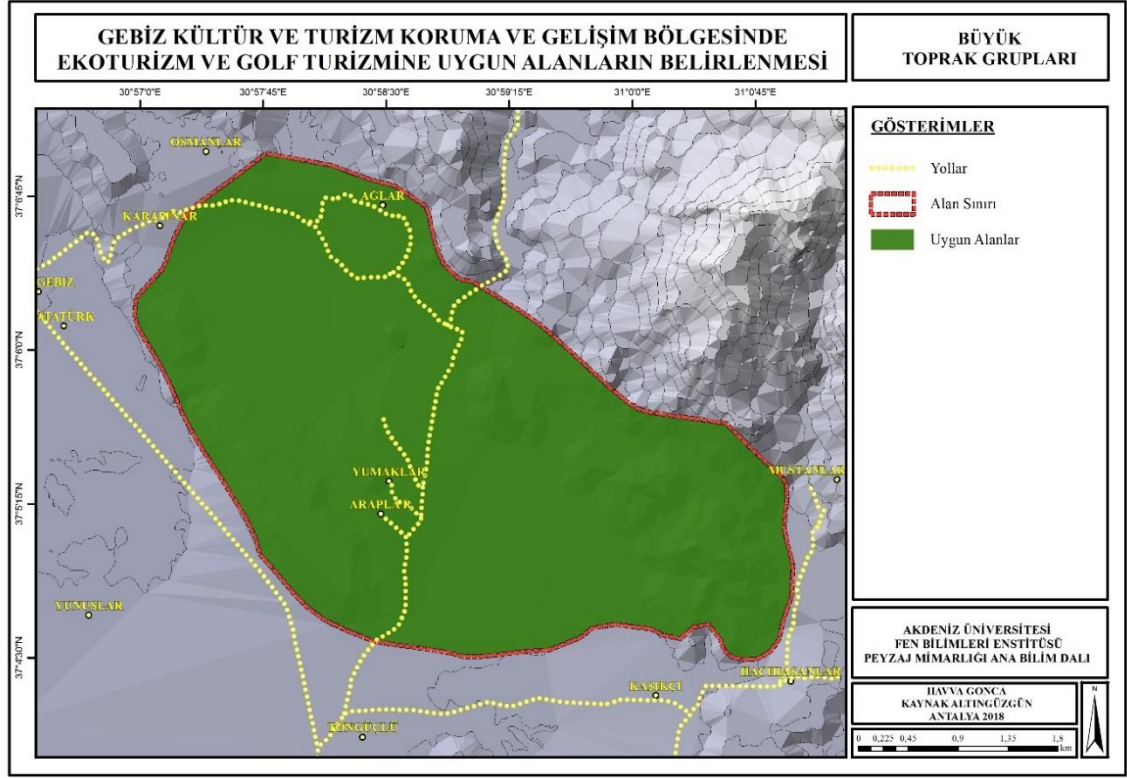

Şekil 4.15. Golf Turizmi Eğim Uygunluk Haritası

Şekil 4.16. Golf Turizmi Toprak Yetenek Sınıfları Uygunluk Haritası

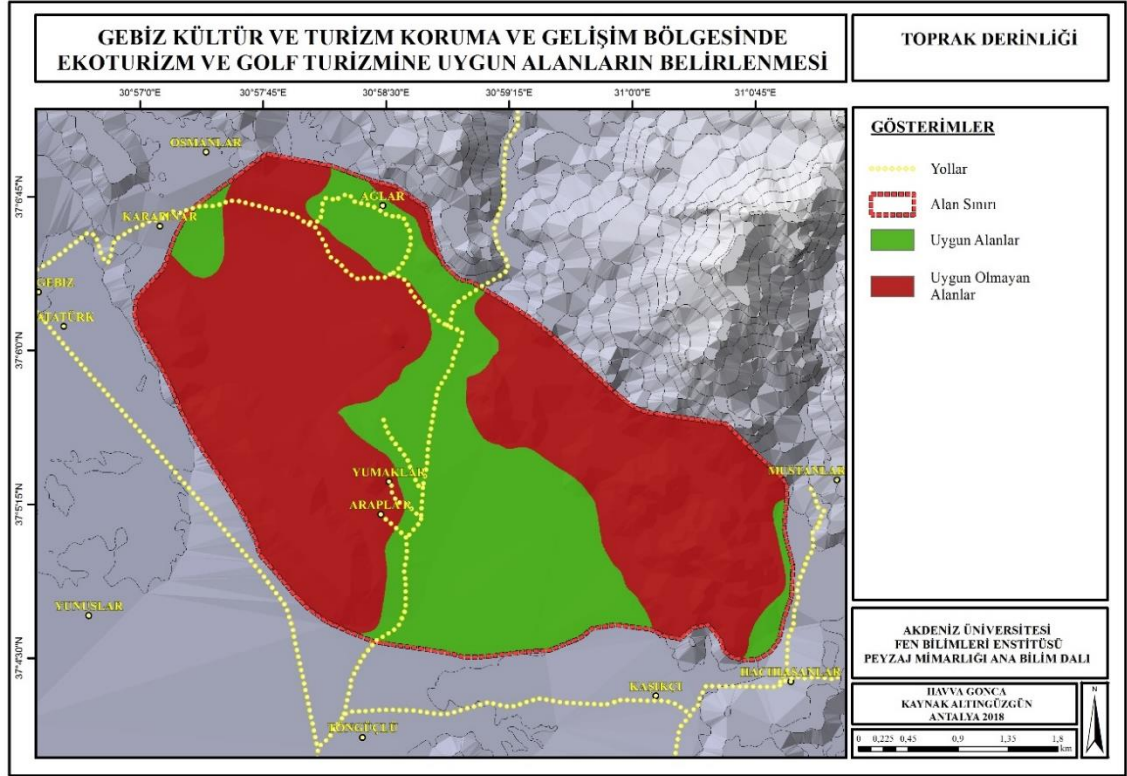
Büyük toprak grupları için yapılan değerlendirmeye göre hidromorfik topraklar ve regoseller hariç diğer toprak grupları golf turizmi için uygundur. Araştırma alanını Kırmızı Akdeniz Toprakları, Kahverengi Orman Toprakları ve Kolüvyal Topraklar oluşturmaktadır. Bu sebeple alanın tamamı büyük toprak grupları için uygundur (Şekil 4.17).

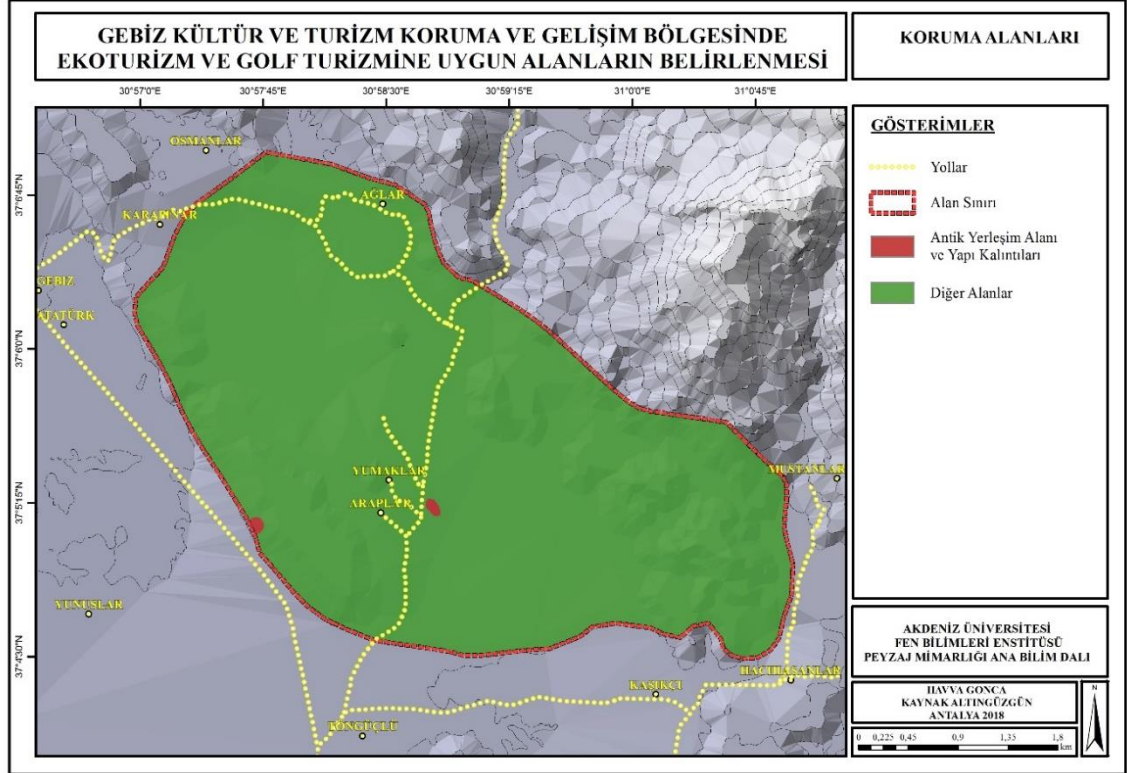
Şekil 4.17. Golf Turizmi Büyük Toprak Grupları Uygunluk Haritası

Araştırma alanının derin, orta derin ve sık yapıdaki toprakları alanın % 35,17'sini oluşturmaktadır. Toprak yetenek sınıfları ve toprak derinliği haritaları birebir aynı uygunluk sonucunu vermektedir (Şekil 4.18).

Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi'nde 2 adet I. Derece Arkeolojik Sit Alanı bulunmaktadır. Bu alanlar yasal mevzuat gereği "Korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak sit alanlardır" bu yüzden golf turizmi açısından uygun olan alanlar, sit alanları dışında kalan yerlerdir (Şekil 4.19).

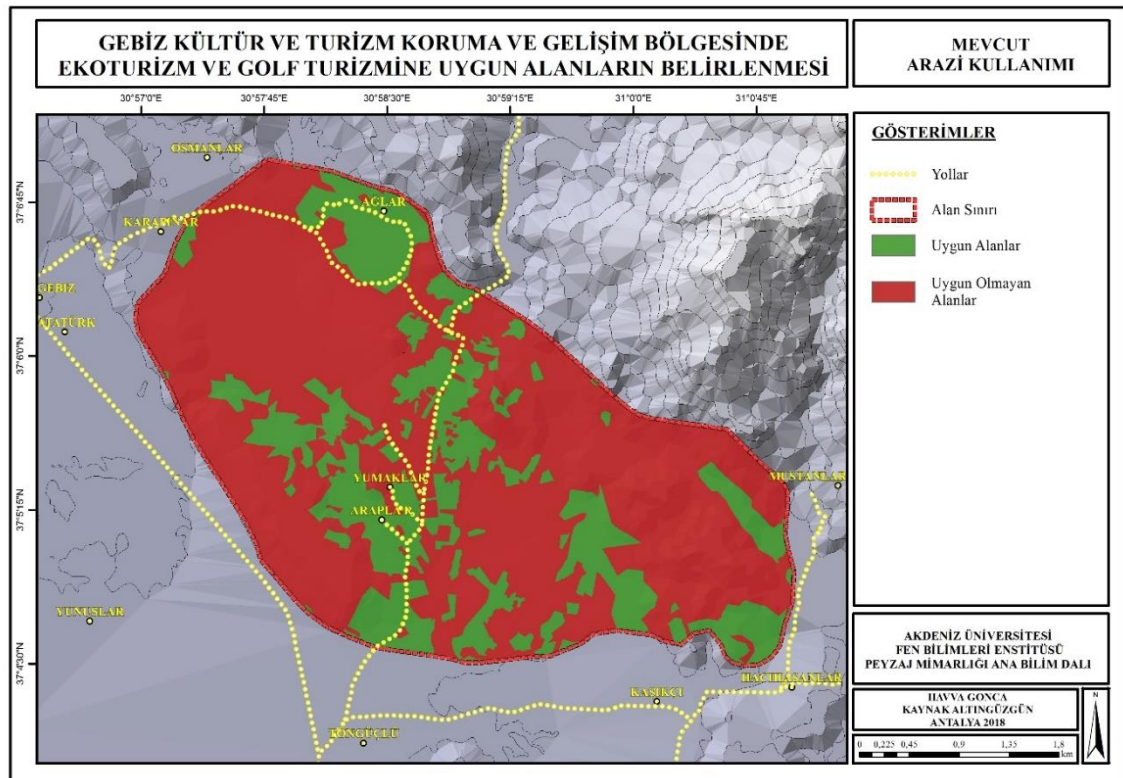
Şekil 4.18. Golf Turizmi Toprak Derinliği Uygunluk Haritası

Şekil 4.19. Golf Turizmi Koruma Alanları Uygunluk Haritası

Şekil 4.20’de görüldüğü üzere araştırma alanının yaklaşık % 27,41’ini açık alanlar, entansif tarım alanları oluşturmaktadır. Bu alanlar golf turizmi açısından uygunluk göstermektedir.

Antalya'nın ılıman bir iklime sahip olması ve kıyı kesimlerinde kar yağmaması, bölgede golf sporunun gelişmesi için önemli bir etkidir. Bu sayede Antalya'da yıl boyu turizm etkinlikleri devam etmektedir. Golf sahası yer seçiminde sosyoekonomik ölçütler olan talep, arazi maliyeti, uluslararası havalimanına ve ana karayollarına yakınlık, altyapının kolay sağlanabilir olması bakımından ele alındığında araştırma alanının tamamı golf turizmi açısından uygunluk göstermektedir (Yıldırım 2004).

Şekil 4.20. Golf Turizmi Mevcut Arazi Kullanımı Uygunluk Haritası

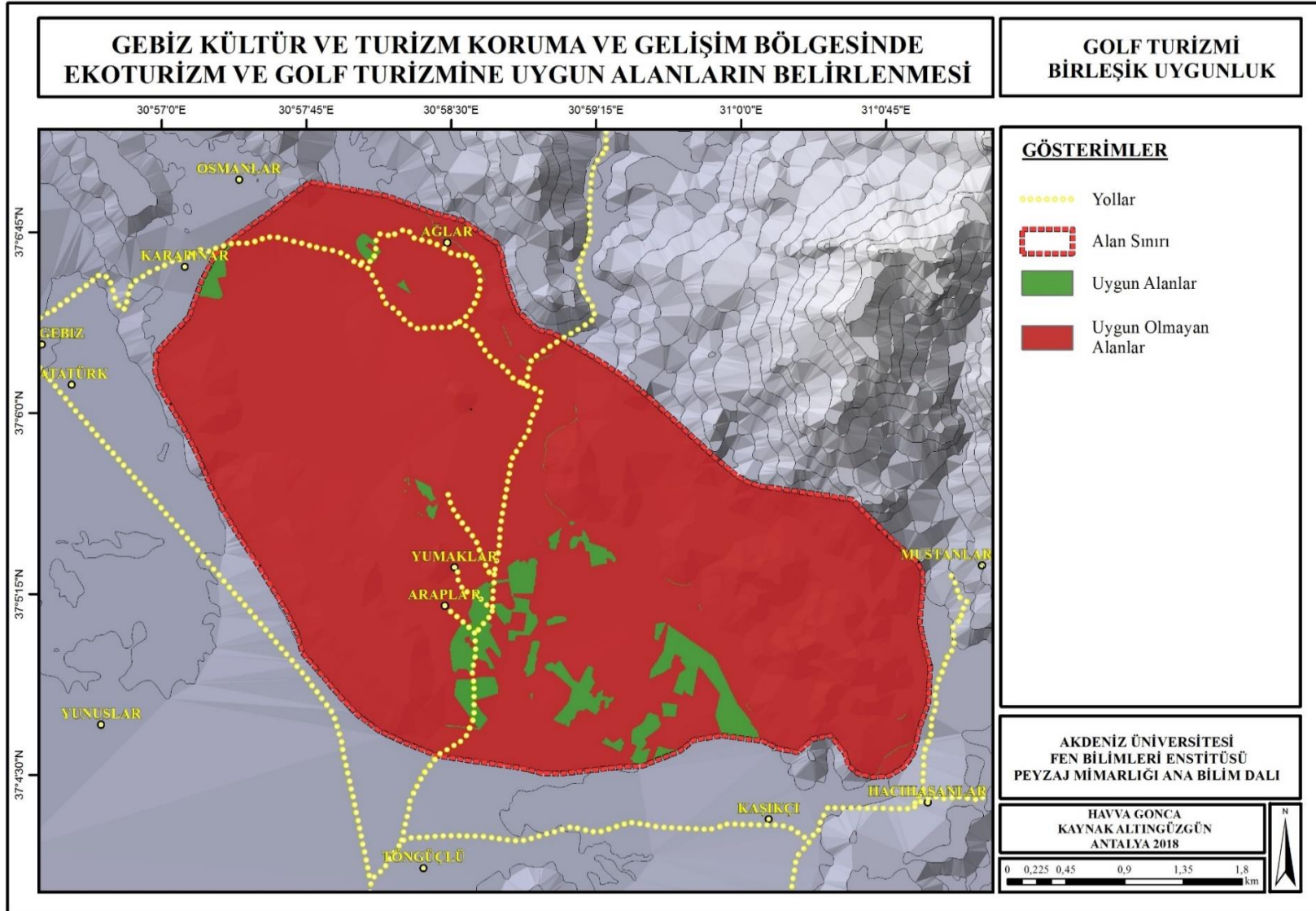
Yöntem uygulanmasıyla elde edilen 6 doğal yapı unsuru için hazırlanan uygunluk haritaları Kurallı Birleştirme Tekniği kullanılarak çakıştırılmış ve birleşik uygunluk haritası elde edilmiştir. Bu birleşik haritada tüm unsurlar açısından uygun alanlar golf turizmine uygun alanlar olarak, geriye kalan alanlar ise uygun olmayan alanlar olarak sınıflandırılmıştır. Buna göre, araştırma alanına Töngüçlü Mahallesi'nden girildiğinde yolun doğusunda ve batısında bulunan birkaç parça arazi ile alanın çeşitli bölgelerine dağılmış bazı arazi parçaları golf açısından uygun özellikler taşımaktadır (Şekil 4.21).

Çizelge 4.6’da görüleceği üzere her bir unsur farklı uygunluk yüzdesi göstermektedir. Örneğin Büyük Toprak Grupları % 100, Koruma Alanları % 99,82 gibi yüksek uygunluk yüzdeleri verirken, eğim % 25,70, Mevcut Arazi Kullanımı % 27,41, Toprak Yetenek Sınıfları ve Büyük Toprak Grupları ise % 35,17 uygunluk göstermektedir. Birleşik uygunluğa bakacak olursak altı unsurun toplamı alanın sadece

% 5,43'ünün uygun olduğunu göstermektedir ve bu alanların toplam büyüklüğü 88,7 ha'dır.

Çizelge 4.6. Golf Turizmi Uygunluk Verileri

Ölçütler	Uygun		Uygun Değil	
	Alan (ha)	Oran (%)	Alan (ha)	Oran (%)
Eğim	420,0	25,70	1214,0	74,30
Toprak Yetenek Sınıfları	574,7	35,17	1059,3	64,83
Büyük Toprak Grupları	1634,0	100,0	-	-
Toprak derinliği	574,7	35,17	1059,3	64,83
Koruma alanları	1631,1	99,82	2,9	0,18
Mevcut Arazi Kullanımı	448,7	27,41	1185,2	72,59
Birleşik Uygunluk	88,7	5,43	1544,7	94,57

Şekil 4.21. Golf Turizmi Birleşik Uygunluk Haritası

Şekil 4.22. Golf Turizmine Uygun Alanlar

4.4. Ekoturizm Açısından Uygun Alanlar

Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi'nin ekoturizme uygunluğunu değerlendirmek amacıyla sekiz farklı uygunluk haritası oluşturulmuştur. Bu haritalara Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) uygulanarak her bir ekoturizm kriteri için ağırlık değeri hesaplanmıştır. Oluşturulan haritalara sahip oldukları ağırlık değerleri verilmiş ve tüm haritalar çakıştırılmıştır.

AHP yöntemi doğrultusunda uzmanların Saaty Ölçeği'ne göre verdikleri sayısal değerlerin geometrik ortalamalarıyla oluşturulan matris Çizelge 4.7'de verilmiştir.

Çizelge 4.7. İkili Matris (Pairwise Matrix)

FAKTÖR	Habitatlar (C1)	Manzara/ Arazi kullanımı (C2)	Topoğrafya (C3)	Ulaşım (C4)	Yerleşim (C5)
Habitatlar (C1)	1,00	5,30	5,79	7,58	7,93
Manzara/ Arazi kullanımı (C2)	0,19	1,00	2,14	4,00	5,60
Topoğrafya (C3)	0,17	0,47	1,00	5,49	5,67
Ulaşım (C4)	0,13	0,25	0,18	1,00	2,95
Yerleşim (C5)	0,13	0,18	0,18	0,34	1,00
TOPLAM	1,62	7,19	9,29	18,41	23,15

Daha sonra faktör ağırlıkları İkili Matriste her bir faktörün aldığı değerin sütun toplamına bölünmesiyle elde edilen değerlerin yatay ekseninde toplanması (normalize edilmiş matris oluşur) ve 5'e bölünmesi suretiyle, faktör ağırlık değerlerine ulaşılmıştır (Çizelge 4.8).

Çizelge 4.8. Faktör ağırlıklarının hesaplanması ve tutarlılık indisinin belirlenmesi

FAKTÖR	(C1)	(C2)	(C3)	(C4)	(C5)	Toplam	Ağırlık	Tutarlılık
Habitatlar (C1)	0,62	0,74	0,62	0,41	0,34	2,73	0,55	5,9
Manzara/ Arazi kullanımı (C2)	0,12	0,14	0,23	0,22	0,24	0,94	0,19	5,78
Topoğrafya (C3)	0,10	0,07	0,11	0,30	0,24	0,82	0,16	5,62
Ulaşım (C4)	0,08	0,03	0,02	0,05	0,13	0,31	0,06	5,33
Yerleşim (C5)	0,08	0,03	0,02	0,02	0,04	0,19	0,04	4,75
TOPLAM	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00		CI=	0,11
							RI=	1,12
							CR=	0,09

Faktör ağırlıklarının hesaplanmasından sonra Tutarlılık İndisinin (CI) hesaplanmasına geçilmiştir. Öncelikle faktörlerin ağırlık değerleri ile uzman yargılarının ortalama sayısal değerleri aynı çizelgede toplanmıştır (Çizelge 4.9).

Çizelge 4.9. Tutarlılık indisi değerleri

FAKTÖR	Habitatlar (C1)	Manzara/ Arazi kullanımı (C2)	Topoğrafya (C3)	Ulaşım (C4)	Yerleşim (C5)
Faktör ağırlık değerleri	0,55	0,19	0,16	0,06	0,04
Habitatlar (C1)	1,00	5,30	5,79	7,58	7,93
Manzara/ Arazi kullanımı (C2)	0,19	1,00	2,14	4,00	5,60
Topoğrafya (C3)	0,17	0,47	1,00	5,49	5,67
Ulaşım (C4)	0,13	0,25	0,18	1,00	2,95
Yerleşim (C5)	0,13	0,18	0,18	0,34	1,00

Daha sonra aynı sütundaki ağırlık değerleri ile her bir faktörün aldığı orijinal sayısal değerler çarpılmasıyla elde edilen değerlerin yer aldığı yeni çizelge 4.10.'da verilmiştir. Bu tabloda her sırada yer alan değerler toplanarak, Ağırlıklı Toplam değerlere ulaşılmıştır (Çizelge 4.10).

Çizelge 4.10. Ağırlık değerleriyle faktörlerin çarpımı

FAKTÖR	Habitatlar (C1)	Manzara/ Arazi kullanımı (C2)	Topoğrafya (C3)	Ulaşım (C4)	Yerleşim (C5)	Ağırlıklı Toplam
Habitatlar (C1)	0,55	1,00	0,95	0,47	0,29	3,25
Manzara/ Arazi kullanımı (C2)	0,10	0,19	0,35	0,25	0,21	0,10
Topoğrafya (C3)	0,09	0,09	0,16	0,34	0,21	0,90
Ulaşım (C4)	0,07	0,05	0,03	0,06	0,11	0,32
Yerleşim (C5)	0,07	0,03	0,03	0,02	0,04	0,19

Son olarak da ağırlıklı toplam değerler, faktör ağırlık değerlerine bölünerek, elde edilen değerlerin ortalaması alınmıştır. Bu ortalama değere λ_{max} adı verilir (Çizelge 4.11).

Çizelge 4.11. Tutarlılık indisi

Ağırlıklı Toplam	Faktör Ağırlığı	
3,25 /	0,55	= 5,90
1,10 /	0,19	= 5,78
0,90 /	0,16	= 5,62
0,32 /	0,06	= 5,33
0,19 /	0,04	= 4,75
TOPLAM	1,00	= 27,38
	$\lambda_{\max.} (\text{Toplam} / 5)$	= 5,47

Bu değerler elde edildikten sonra Tutarlılık İndisi (CI) aşağıdaki formülle hesaplanmıştır.

$$CI = (\lambda_{\max.} - n) / (n - 1)$$

Burada n karşılaştırılan faktör sayısını ifade etmektedir ki, bu çalışmada bu sayı 5'tir.

Değerler formüldeki yerine konularak CI değeri aşağıdaki şekilde hesaplanmıştır.

$$CI = (5,47 - 5) / (5 - 1)$$

Bütün değerler belli olduktan sonra göre, Tutarlılık Oranı aşağıdaki şekilde hesaplanmıştır.

$$CR = CI / RI$$

$$CR = 0,11 / 1,12 = 0,09$$

CR değerinin kabul edilebilir düzeyde olup olmadığı da değerlendirilmiştir. CR değeri 0,10'dan küçük veya eşit ise tutarlılık oranı kabul edilebilir düzeyde olmaktadır. Ancak, 0,10'dan yüksekse yargılar arasında tutarsızlık olacağından AHP yönteminin sonuçlarının güvenilirliği sorgulanmaktadır. Araştırmada CR değeri 0,09 olarak hesaplanmıştır ve bu değer çalışmanın tutarlı olduğunu göstermektedir. Bu işlemlerin ardından faktör/alt faktörlerin uygunluk dereceleri hesaplanmasına geçilmiştir (Çizelge 4.12). İkili Matriste her bir faktörün aldığı değer sütun toplamına bölünmüş ve elde edilen değerler yatay ekseninde toplanmıştır (normalize edilmiş matris). Bulunan değerler 5'e bölünmüş ve her bir faktörün/alt faktörün ağırlık değerine ulaşılmıştır.

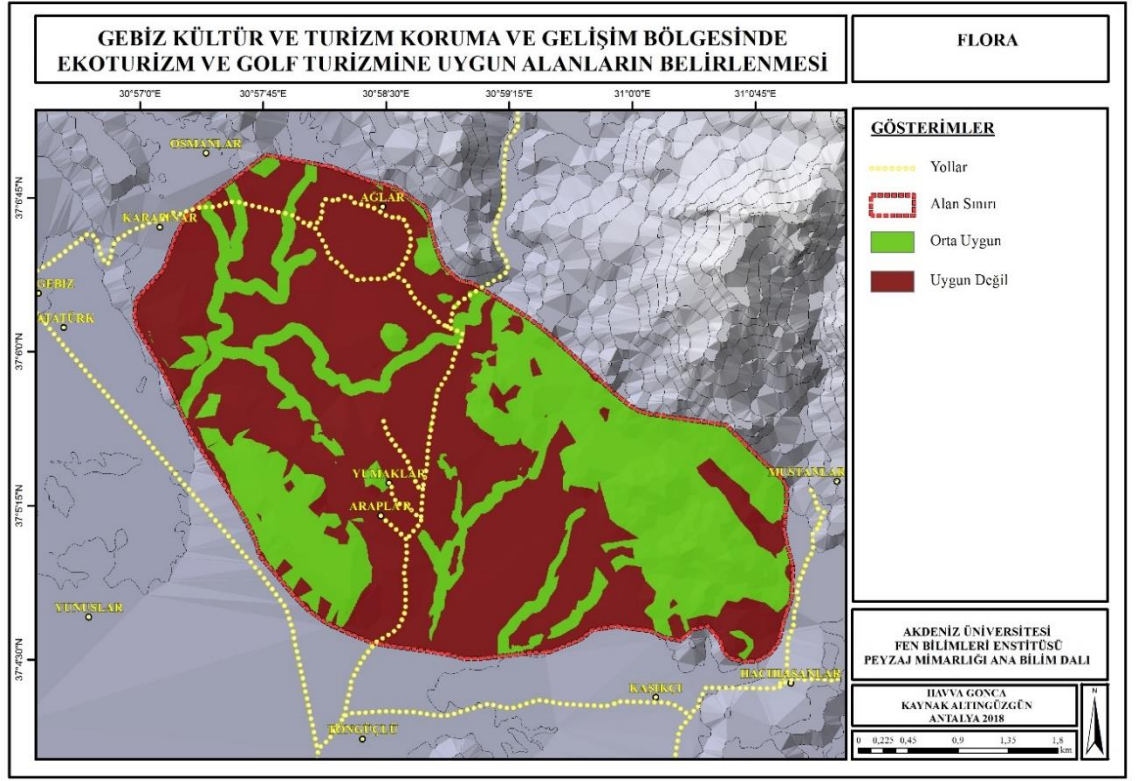
Çizelge 4.12. Faktör ve alt faktör ağırlıkları ve ekoturizme uygunluk sıralaması

Faktör	Ağırlık	Alt faktör	Ağırlık	Toplam uygunluk değeri	Uygunluk derecesi			
					S1	S2	S3	N
Habitatlar	0,55	Flora habitatları	0,72	0,40	1,0	0,69	0,19	0,08
		Fauna habitatları	0,28	0,15	1,0	0,69	0,19	0,08
Manzara/ Arazi kullanımı	0,19	Görünürlük	0,4	0,08	1,0	0,63	0,26	0,11
		Mevcut arazi kullanımı	0,6	0,11	1,0	0,74	0,15	0,06
Topoğrafya	0,16	Yükselti	0,55	0,09	1,0	0,49	0,31	0,20
		Eğim	0,45	0,07	1,0	0,64	0,26	0,11
Ulaşım	0,06	Yollara uzaklık	1,0	0,06	1,0	0,64	0,26	0,11
Yerleşim	0,04	Yerleşim alanlarına uzaklık	1,0	0,04	1,0	0,64	0,28	0,08

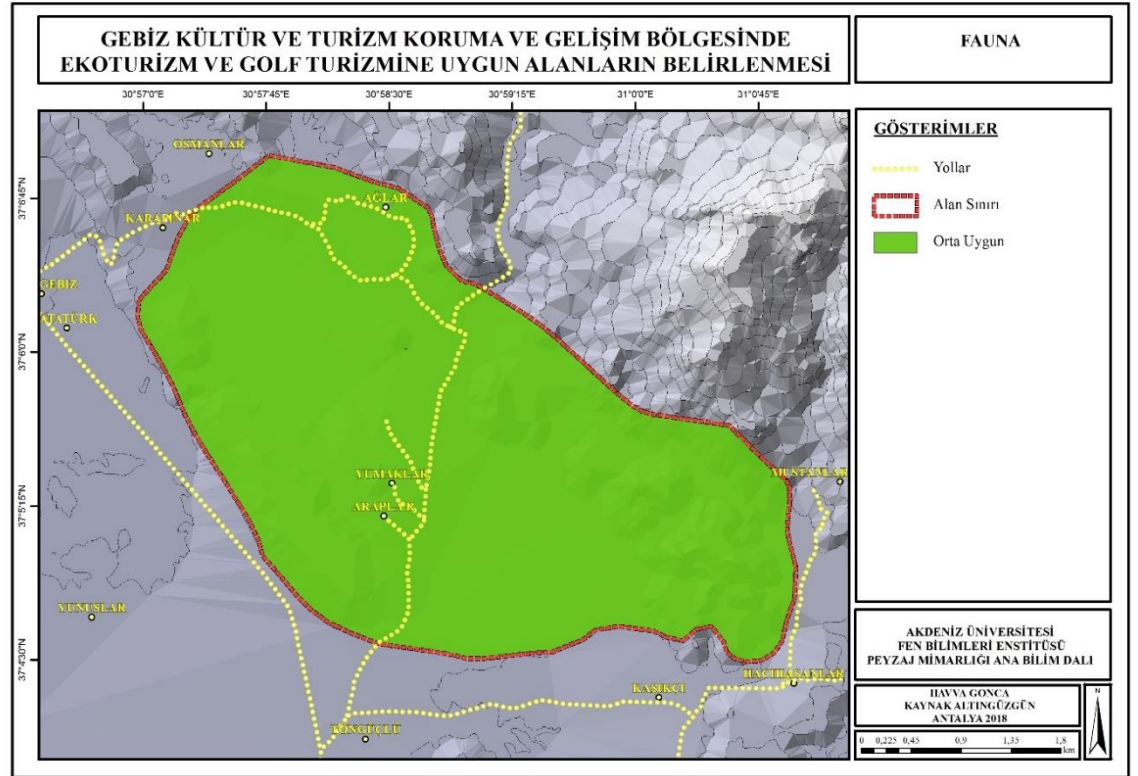
S1: Yüksek Uygun Alanlar. S2: Orta Uygun Alanlar. S3: Az Uygun Alanlar. N:Uygun Olmayan Alanlar

Ekoturizm için flora faktörü endemizm durumu ve IUCN Kırmızı Liste'sine göre 4 dereceli olarak belirlenmiştir. Alanda 6 endemik bitki bulunmaktadır. Bunların 4'ü Duyarlı (VU), 2'si ise Tehdite Yakın (NT) kategorisinde yer alan bitkilerdir. Yapılan değerlendirme sonucunda araştırma alanının % 40,21'i flora bakımından ekoturizm için orta uygunluktadır. Geriye kalan % 59,79'luk alan ise ekoturizme uygun olmayan alanlar olarak belirlenmiştir (Şekil 4.23).

Flora faktöründe olduğu gibi fauna faktöründe de IUCN Kırmızı Liste'sine göre 4 dereceli olarak belirlenmiştir. Alanda bulunan nesli tehlike altındaki 6 hayvan türünün 4'ü Tehdite Yakın (NT), kalan 2'si ise Duyarlı (VU) kategorisindedir. Yapılan araştırma sonucunda alanın tamamının ekoturizm açısından orta uygunlukta olduğu görülmektedir (Şekil 4.24).

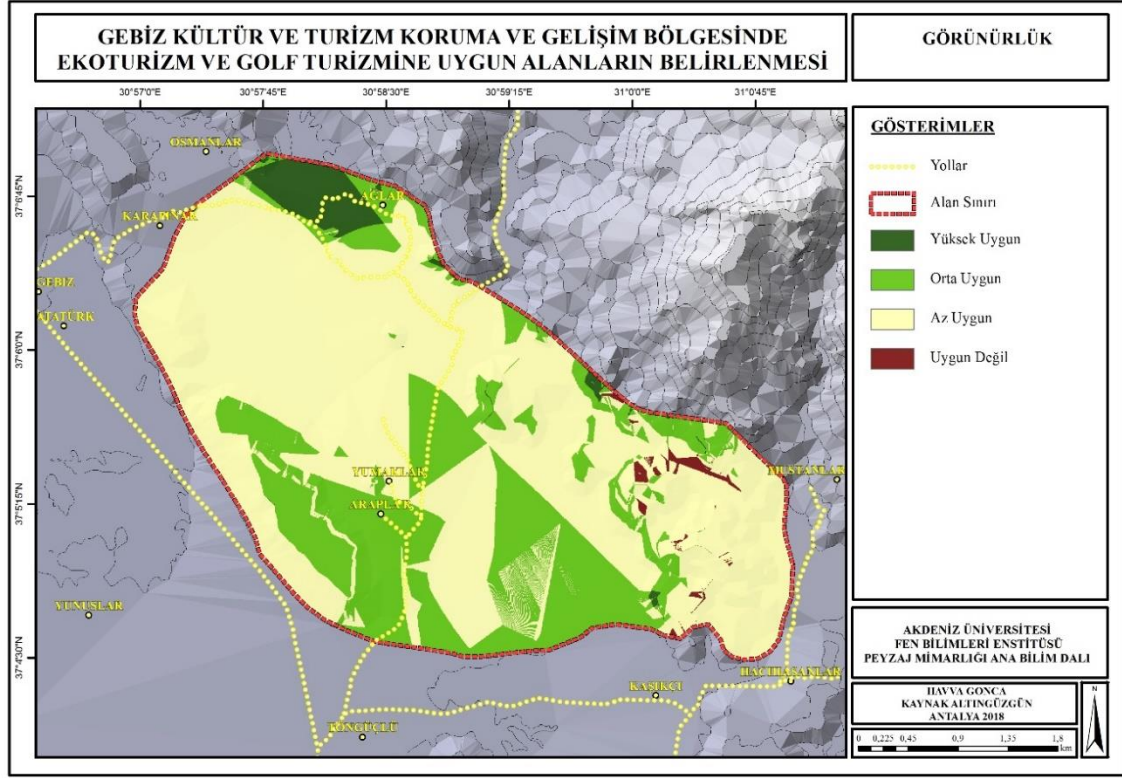

Şekil 4.23. Ekoturizm Flora Uygunluk Haritası

Şekil 4.24. Ekoturizm Fauna Uygunluk Haritası

Görünürlük analizi için alana hakim konumdaki 7 farklı tepe ele alınmış ve bu tepeler için ArcGIS Viewshed işlevi kullanılarak görünürlük analizi yapılmıştır. Yapılan analizler göstermektedir ki alanın kuzeyindeki ormanlık bölge görünürlük bakımından ekoturizm için yüksek uygunluktadır. Araştırma alanının iç bölgesi dağınık halde orta uygunlukta iken alanın büyük bir kısmı az uygunluktadır. Görünürlük bakımından ekoturizme uygun olmayan alanlar ise kuzeydoğudaki çok küçük bir bölgeyle sınırlı kalmıştır (Şekil 4.25).

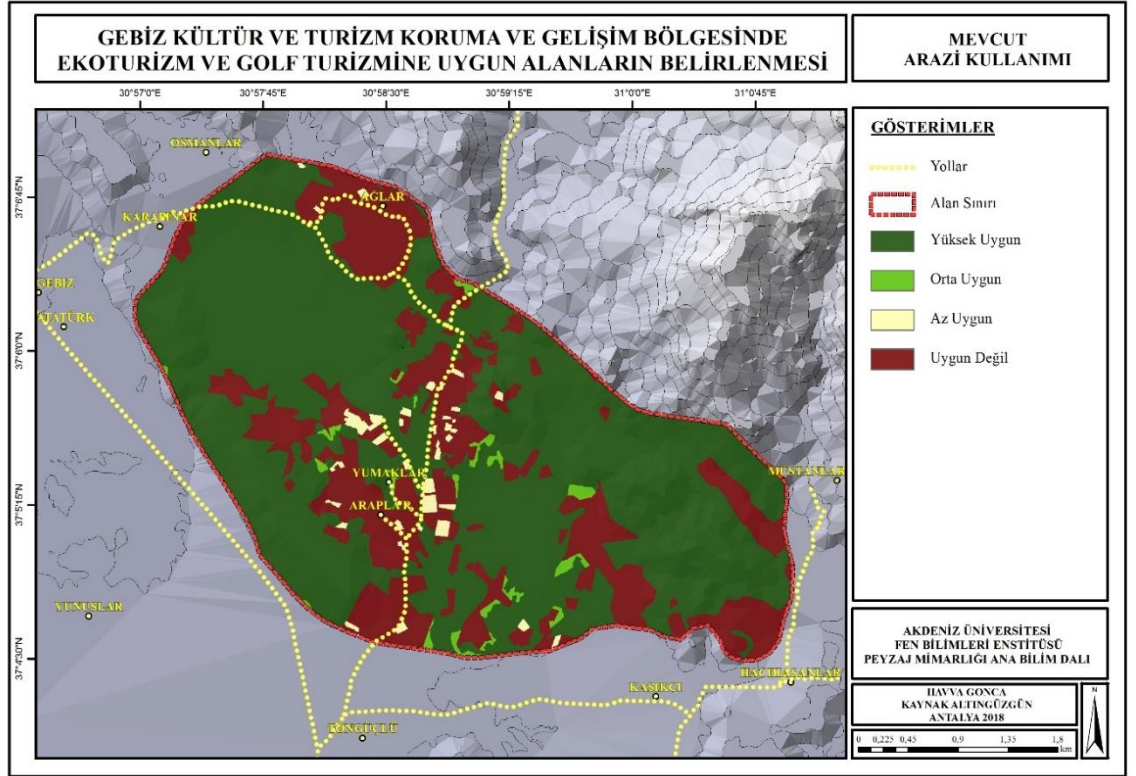

Şekil 4.25. Ekoturizm Görünürlük Uygunluk Haritası

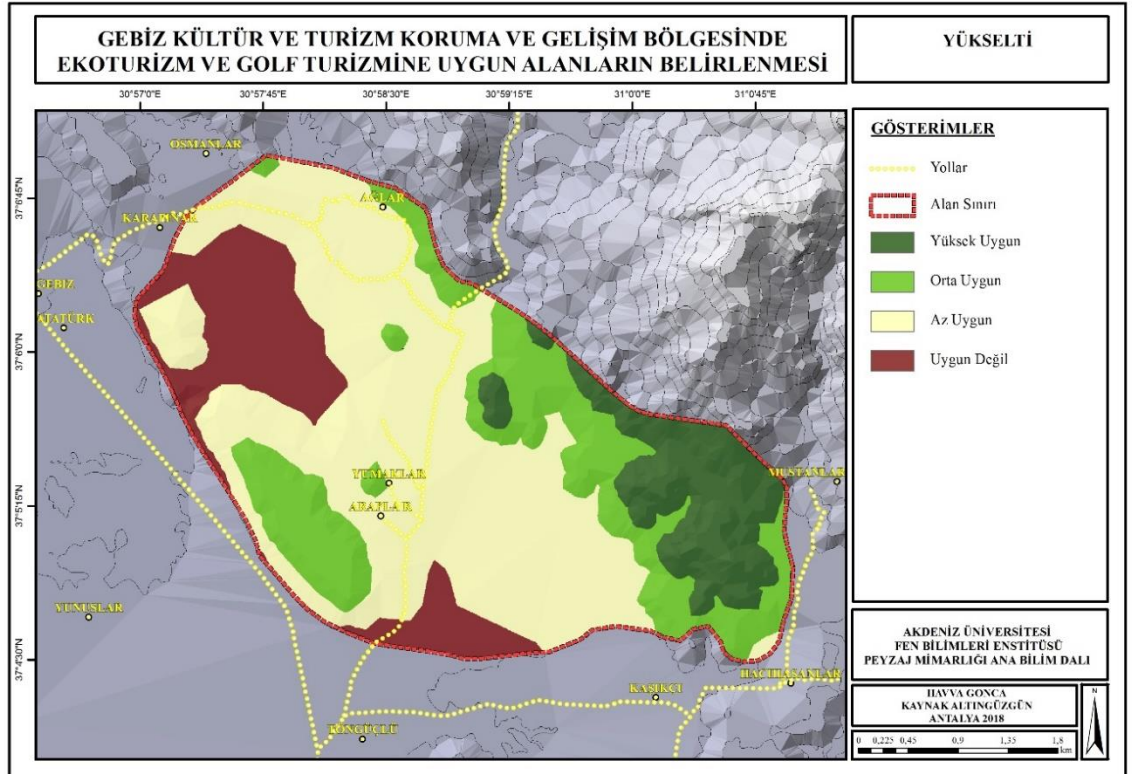
Mevcut arazi kullanımı haritasına göre araştırma alanının % 71,24'ü orman ve makiliklerden yani mevcut arazi kullanımı bakımından ekoturizm için yüksek uygunluktaki arazilerden oluşmaktadır. Bu alanlar bölgede dağınık halde bulunmaktadır (Şekil 4.26).

Araştırma alanı yükseklik açısından değerlendirildiğinde, kuzeydoğuda yer alan yüksek orman alanlar yükselti bakımından ekoturizm için en uygun alanlar olarak belirlenmiştir. Alanın güneyinde ve batısında bulunan bazı bölgeler ise ekoturizm için uygun olmayan alanlardan oluşmaktadır. Araştırma alanının büyük bir kısmı yükselti bakımından ekoturizm için az uygun alanlardan oluşmaktadır (Şekil 4.27).

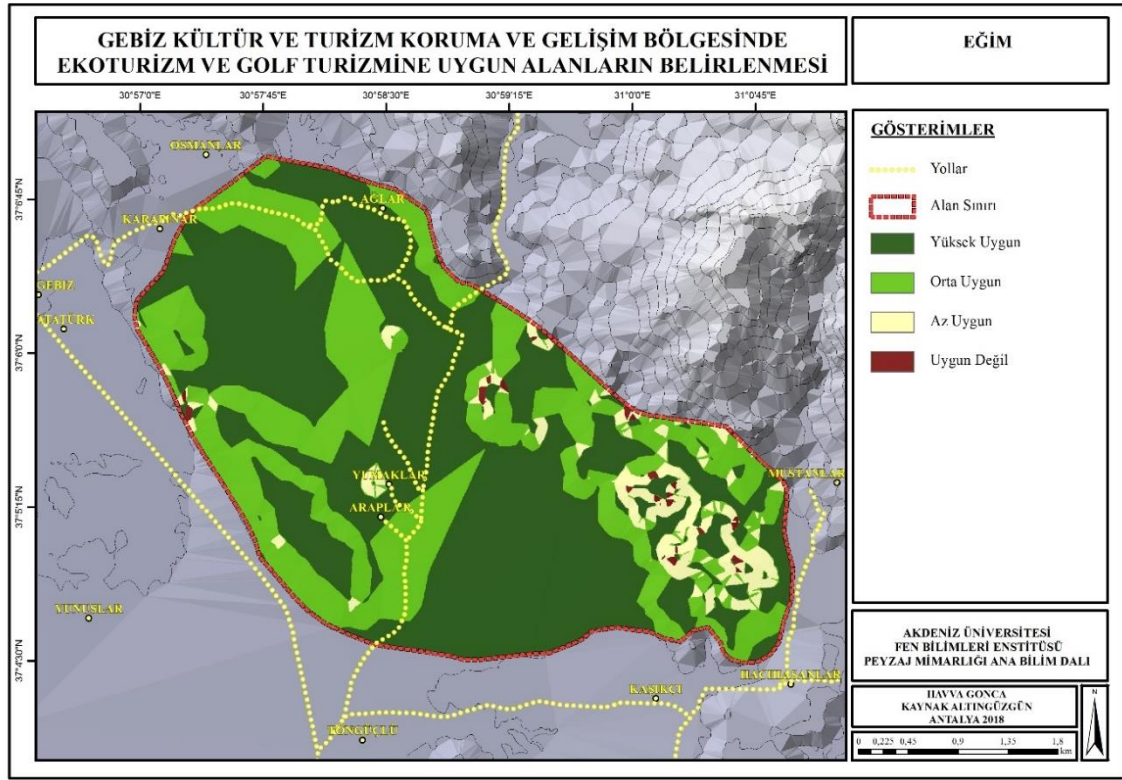
Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi'nin büyük bir kısmı eğim açısından yüksek uygunluktaki alanlardan oluşmaktadır. Alanın yalnızca % 0,5'lik bir bölümü eğim açısından uygun olmayan alanlardır (Şekil 4.28).

Şekil 4.26. Ekoturizm Mevcut Arazi Kullanımı Uygunluk Haritası

Şekil 4.27. Ekoturizm Yükselti Uygunluk Haritası

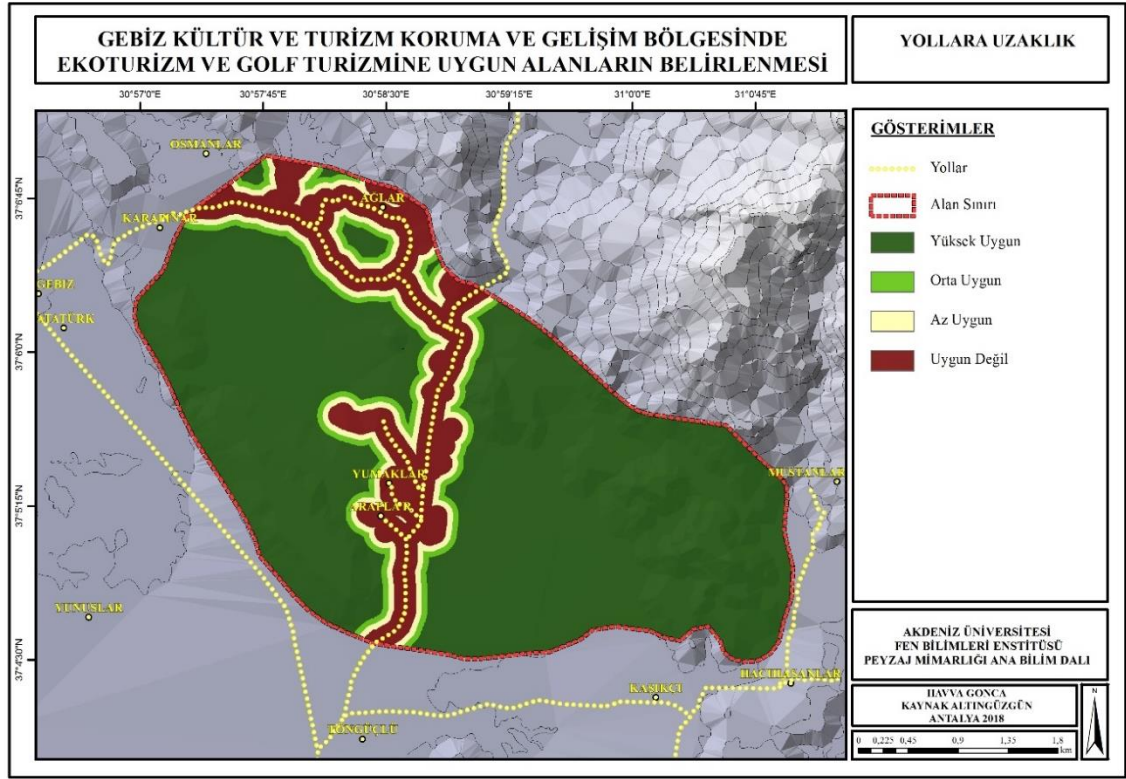

Şekil 4.28. Ekoturizm Eğim Uygunluk Haritası

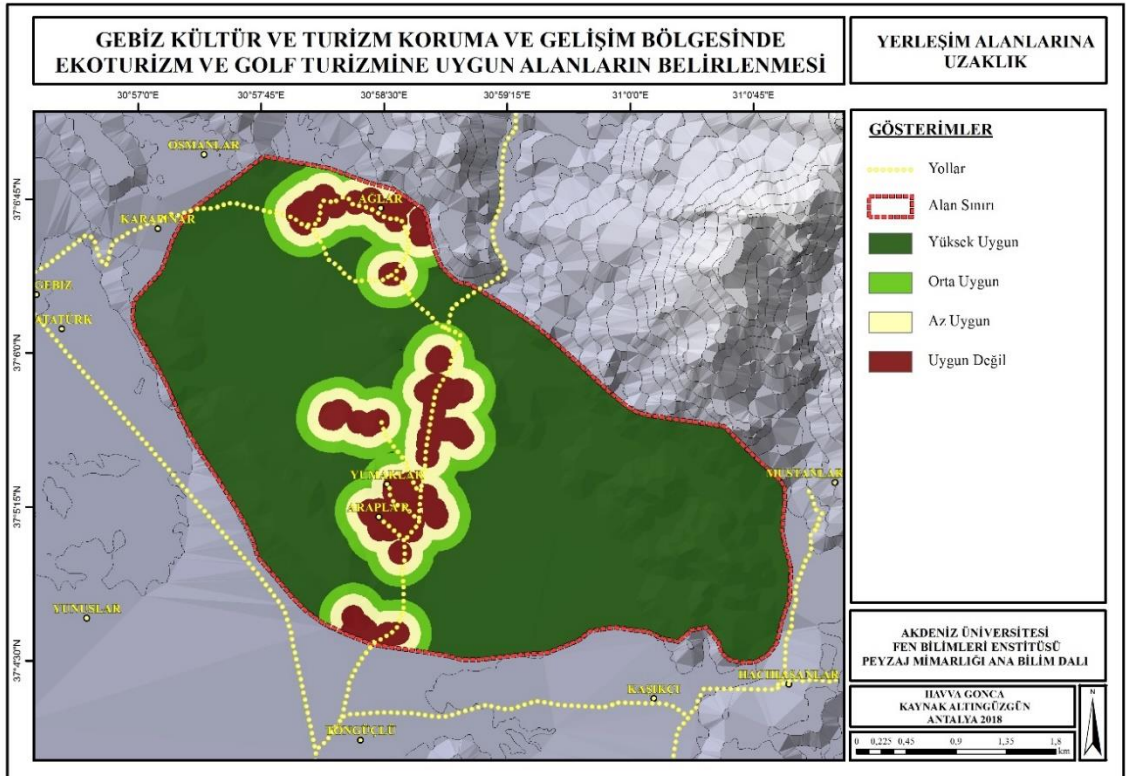
Şekil 4.29'da görüleceği üzere alanda yaygın bir yol ağı bulunmamaktadır. Yalnızca güneyden kuzeye giden tek bir araç yolu vardır. Bu sebeple araştırma alanı yollara uzaklık açısından değerlendirildiğinde alanın büyük bir kısmının yüksek uygunlukta olduğu görülmektedir.

Araştırma alanındaki yerleşim alanları merkezdeki yollara yakın konumda yer almaktadır. Yollara uzaklık analizinde olduğu gibi yerleşim alanlarına uzaklık analizinde de alanın büyük bir kısmının yüksek uygunlukta olduğu görülmektedir (Şekil 4.30).

Bir alanın ekoturizm potansiyelini belirlemek için ekoturizm kriterleri ile sosyoekonomik ve ekolojik ölçütler bir arada değerlendirilmelidir. Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi'nin bozulmamış doğası, alanda endemik bitki varlığı, yerel halkın iş ihtiyacının olması alanı ekoturizm açısından potansiyel bir alan haline getirmektedir.

Şekil 4.29. Ekoturizm Yollara Uzaklık Uygunluk Haritası

Şekil 4.30. Ekoturizm Yerleşim Alanlarına Uzaklık Uygunluk Haritası

Ekoturizm için yapılan uygunluk haritalarının her biri farklı uygunluk değerleri göstermektedir (Çizelge 4.11). Örneğin flora için “yüksek uygun” ve “az uygun” alanlar bulunmamaktadır. Alanın 657 ha’lık bölümü flora açısından “orta uygun” alanlardır. Geriye kalan 977 ha’lık büyük bir kısmı ise uygun olmayan alanlardan oluşmaktadır.

Alanının tamamı fauna açısından “orta uygun” alanlardır.

Alanda belirlenen 7 farklı tepe için görünürlük analizi yapılmış ve alanın 53,89 ha’lık kısmının “yüksek uygunluk” ta olduğu belirlenmiştir. Alanın 10,83 ha’lık bölümü ise görünürlük açısından uygun değildir.

Mevcut arazi kullanımları incelendiğinde alanın 1164 ha’lık büyük bir kısmı “yüksek uygun” kategorisindeki orman ve makiliklerden oluştuğu saptanmıştır. Araştırma alanın 427,6 ha’lık bölümü ise mevcut arazi kullanımı açısından uygun olmayan entansif tarım, yerleşim ve ulaşım alanlarından oluşmaktadır.

Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi’nin 208,6 ha’lık bir bölümü yükselti açısından yüksek uygunluktaki alanlardan oluşmaktadır. Bu alanların çoğu kuzeydoğudaki ormanlık alanları kapsamaktadır.

Alan eğim açısından incelendiğinde yaklaşık 943,13 ha’lık kısmının “yüksek uygun” alanlardan oluştuğu görülmüştür. Yüksek uygun alanlar araştırma alanının tamamına dağılmış haldedir. Eğim açısından uygun olmayan alanlar 8,13 ha’dır.

Araştırma alanı yollara uzaklık açısından ele alınmış ve yaklaşık 1236,5 ha’lık büyük bir kısmının “yüksek uygun” alanlardan oluşmaktadır. Yollara uzaklık açısından uygun olmayan alanlar araştırma alanındaki yolu çevreleyen 239,2 ha büyüklüğündeki alanları oluşturmaktadır. Son olarak alan, yerleşim alanlarına uzaklık açısından ele alınmış ve 1219,1 ha’lık büyük bir kısmının yüksek uygunlukta olduğu görülmüştür.

Ekoturizm kriterlerinin sosyokültürel ve ekolojik faktörlerle bir arada değerlendirilmesi sonucunda oluşturulan birleşik uygunluk haritasına göre alan uygunluğu 0,22-0,77 değer aralığındadır. Bu değer aralığı kendi içinde dört dereceli olarak ayrılmıştır.

0,64-0,77 arasında değer alan hücreler yani ekoturizm için “yüksek uygun” alanlar araştırma alanının % 32,13’ünü oluşturmaktadır. Bu alanlar Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi’nin yaklaşık 525 ha’lık bir kısmını oluşturmaktadır. Ekoturizm için çok uygun alanlar ormanlık alanlar ile flora açısından zengin olan kuru dere yataklarının yakın çevresinde konumlanmıştır.

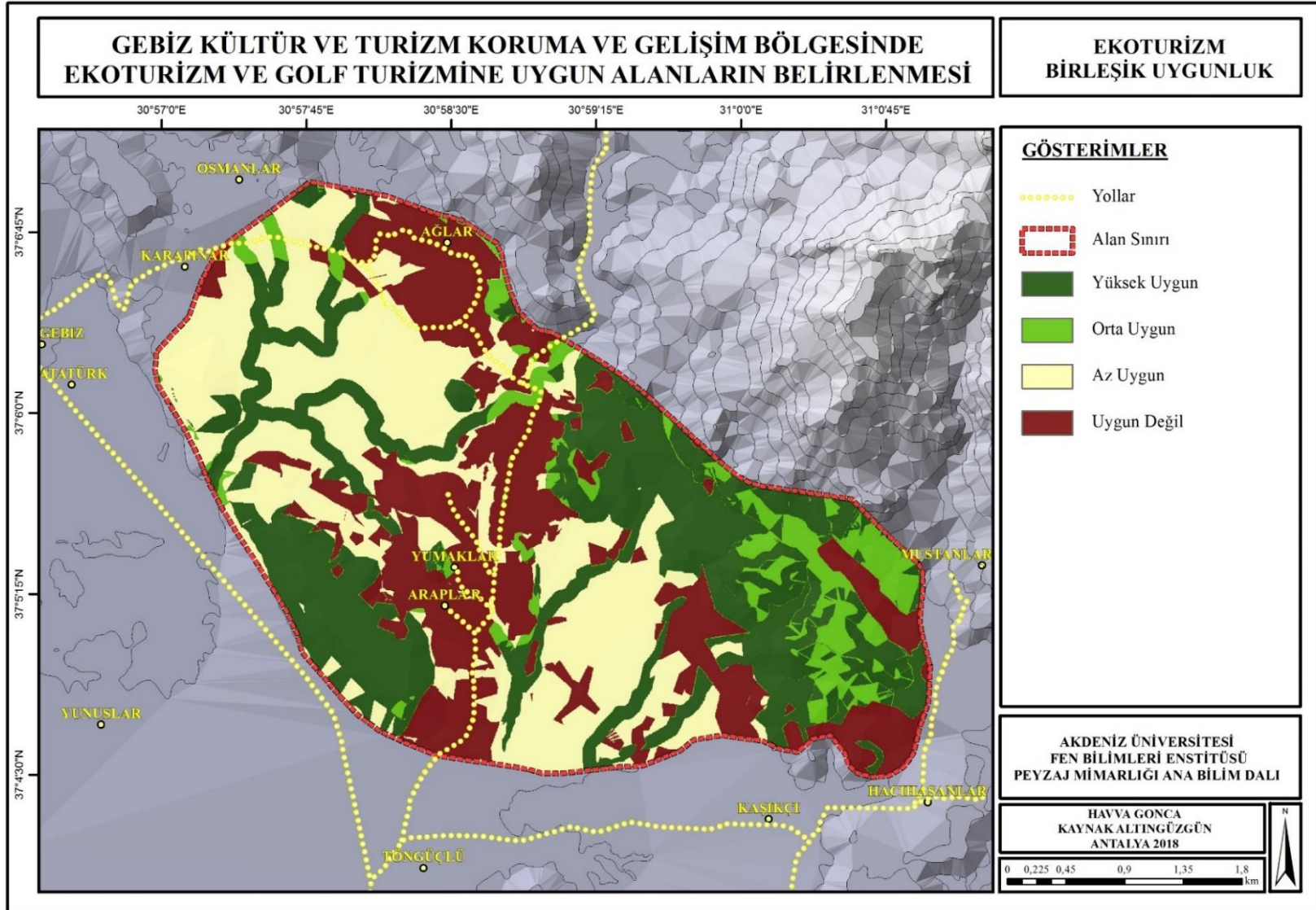
0,50-0,63 arasında değer alan ekoturizm için “orta uygun” alanlar ise araştırma alanının % 8,19’unu oluşturmaktadır. 133,8 ha Ekoturizm için uygun alanlar araştırma alanda dağınık halde bulunmaktadır. Yoğun olduğu bölge ise kuzeydoğudaki ormanlık arazilerin yamaçlarıdır.

0,36-0,49 arasında değer alan hücrelerden oluşan “az uygun” alanlar araştırma alanının % 31,64’lük kısmını oluşturmaktadır. Az uygun alanlar yaklaşık olarak 517

hektar büyüklüğündedir ve araştırma alanında dağınık şekilde konumlanmıştır. Ekoturizm için az uygun alanların büyük bir kısmı düze yakın arazilerdir.

0,22-0,36 arasında değer alan “uygun değil” kategorisindeki alanlar geriye kalan % 28,04’luk arazilerdir. Bu alanlar yaklaşık 458,2 ha’dır ve yerleşim alanları ile yollara yakın konumda yer almaktadır.

Şekil 4.31. Ekoturizm Birleşik Uygunluk Haritası

Şekil 4.32. Ekoturizm Açısından Yüksek Uygun Alanlar Kuzeydoğu Bölümü

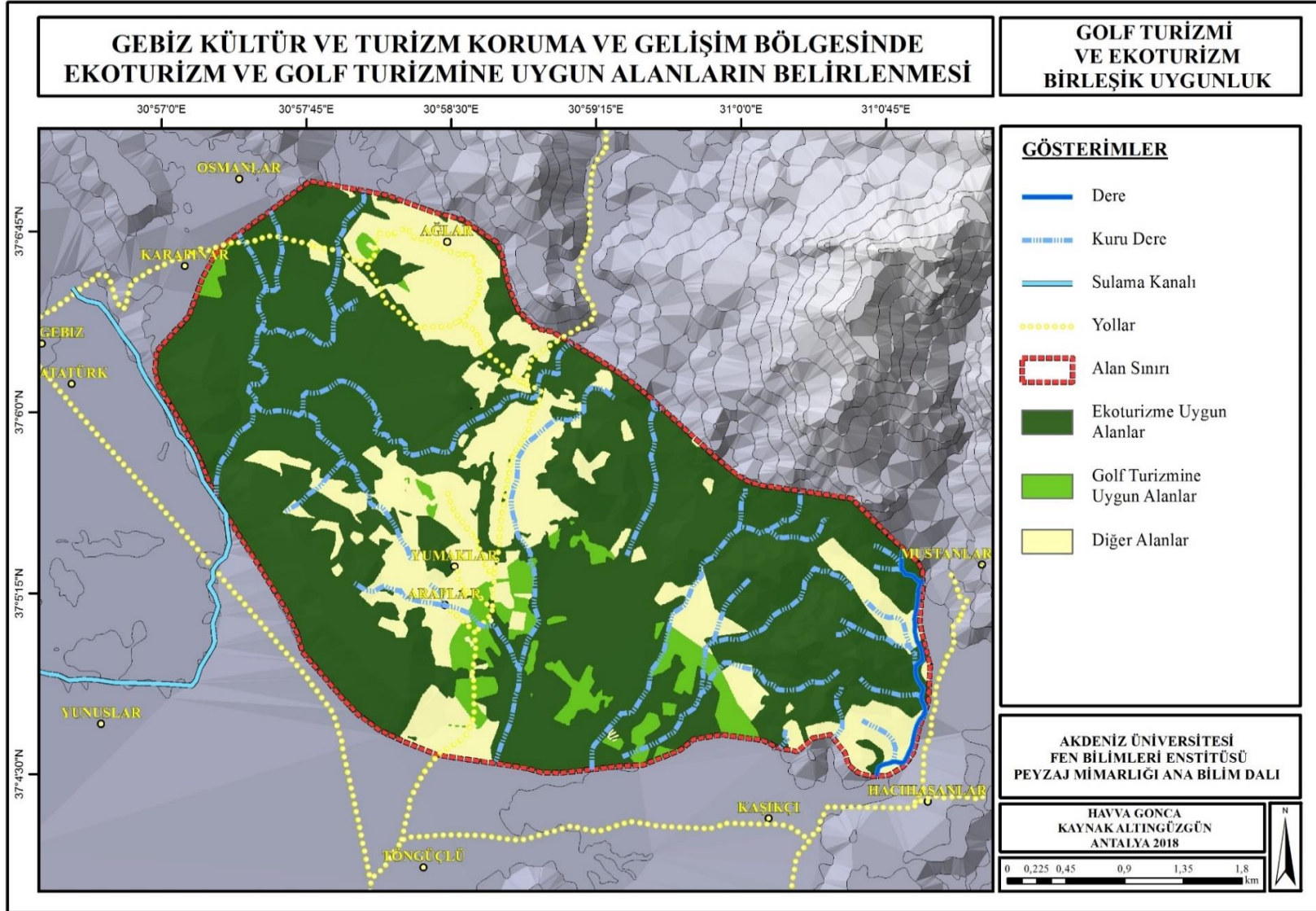

Şekil 4.33. Ekoturizm Açısından Yüksek Uygun Alanlar Güneybatı Bölümü

4.5. Golf Turizmi ve Ekoturizm Açısından Uygun Alanlar

Golf turizmi ve ekoturizm uygunluk haritaları karşılaştırılmış ve yöntem bölümünde açıklanan çelişki matrisinden yararlanarak nihai uygunluk haritasına ulaşılmıştır (Şekil 4.34). Bu haritaya göre ekoturizm için yüksek uygun, orta uygun ve az uygun alanlar golf turizmi için uygun değilse bu alanlar ekoturizm için ayrılmıştır. Ekoturizm için yüksek uygun ve orta uygunluktaki alanlar golf sahası için de uygun olsalar dahi ekoturizm için uygun alanlar olarak belirlenmiştir. Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi'ndeki bir alanın golf turizmine uygun olması için ekoturizm açısından az uygun ya da uygun değil kategorisinde olması gerekmektedir. Alanda golf turizmi ve ekoturizm için uygun olmayan alanlar “diğer alanlar” olarak belirlenmiştir.

Şekil 4.34. Golf Turizmi ve Ekoturizm Birleşik Uygunluk Haritası

5. TARTIŞMA

Ülkemizde turizmin çeşitlendirilerek 12 aya yayılması ulusal bir politika olarak belirlenmiş olup, bu durum 2023 Türkiye Turizm Stratejisi'ndeki yerini de almıştır. Bu kapsamda golf turizmi gibi uzun yıllardan bu yana desteklenmekte olan turizm türüne ek olarak son yıllarda ekoturizm konusunda da çabalar artmıştır.

Antalya, sahip olduğu zengin doğal bitki örtüsü, kültürel mirası ve doğal peyzaj kaynaklarıyla golf turizmi açısından olduğu kadar ekoturizm açısından da büyük bir potansiyele sahiptir. Gelecek yıllarda golf turizminde olduğu gibi ekoturizm konusunda da Antalya'da yeni açılımların olacağını söylemek mümkündür.

Ülkemizin diğer turizm yörelerinde olduğu gibi Antalya'da da turizmin geliştirilmesi için Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ilan edilmekte ve bu alanlara yönelik fiziksel planlar yapılmaktadır. Bu planların yapım süreci incelendiğinde çeşitli kamu kuruluşlarından alınan, bazen güncel olmayan hazır veriler doğrultusunda, klasik planlama anlayışıyla planların hazırlandığı görülmektedir. Bu tip planlama yaklaşımlarında çevrenin ve ekolojik yapının olması gerektiği gibi korunmasının sağlandığını söylemek güçtür. Bu nedenle ekolojik tabanı güçlü planlama yaklaşımlarına gereksinim bulunmaktadır. Çünkü turizmin uzun vadede sürdürülebilirliği, çevre değerlerinin ve ekolojik yapının korunmasıyla yakın ilişkilidir.

Araştırmada ele alınan turizm türlerinden birisi olan golf turizmi ve golf sporu doğayla iç içe yapılan bir etkinlik olmakla birlikte, peyzaj üzerindeki olumsuz etkileri sürekli gündemdedir (Platt 1994). Bu etkilerin büyük bölümü daha golf sahası için yer seçimi aşamasında başlamaktadır. Hassas peyzaj alanlarında ya da bu tip alanların yakınlarında tesis edilen golf sahaları nedeniyle birçok çevresel sorun ortaya çıkmaktadır. Bu sorunların temel nedeni, ekolojik ve çevresel faktörden çok diğer faktörlerin planlara yön vermesidir. Bu nedenle golf sahalarının çevresel bakımdan en az etkinin söz konusu olduğu alanlarda tesisi önemlidir ve bu yönde yapılmış çeşitli araştırmalar bulunmaktadır (Yıldırım 2004). Yapılan bu araştırma, bu konudaki bilgi birikimine katkıda bulunmayı amaçlamıştır.

Araştırma alanı olarak seçilen Antalya'nın Serik ilçesi sınırları içerisinde yer alan Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi "golf turizmi ve ekoturizm" amaçlı bir alan olarak 2015 yılında ilan edilmiştir. Ancak, bu alanın golf turizmi ve ekoturizme yönelik bir turizm kullanımı açısından ilan gerekçeleri açık bir şekilde belirtilmemiştir. Sadece teşvik edilen turizm türleri olmaları nedeniyle böyle bir tanımlamanın yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu durum bir anlamda bu çalışmanın değerini de artırmaktadır, çünkü bu araştırmadan elde edilen sonuçların ilan gerekçelerini destekleyip desteklemediği görmek mümkün olabilecektir. Araştırmanın bir diğer değerli yönü ise golf ve ekoturizm için uygunluğun, sadece mevcut veriler derlenmek suretiyle değil bilimsel yöntemler kullanılarak tespit edilmiş olmasıdır.

Antalya bölgesi doğal ve kültürel peyzajlar bağlamında zengin bir bölgedir. 640 km. uzunluğunda kıyıları, plajları, adaları, koyları, şelaleleri ile doğal peyzajlar; zengin tarihsel geçmişi ile tarihsel peyzajlar bağlamında ayrıcalıklı bir bölgedir. Bu peyzajların sürdürülebilirliği için fiziksel planlama çalışmalarında koruma amaçlı bir yaklaşımın sergilenmesi gerekmektedir. Mevcut planlama yaklaşımına bakıldığında bunun olduğunu

söylemek güçtür. İşte bu noktada, bu çalışmada kullanılan yöntem gelecekte yapılacak fiziksel planlama çalışmalarına katkıda bulunabilecektir. Bu çalışmada kullanılan yöntemin temel yaklaşımı ekolojik yapının ve doğal ve kültürel peyzajların korunmasıdır. Bu yaklaşım, yöntemin çeşitli aşamalarında tanımlanan ölçütlere yansıtılmış ve çalışma sonucunda koruma felsefesine dayanan bir alan kullanım planına ulaşılmıştır. Golf turizmi ve ekoturizm için uygun bulunan alanlar peyzajların korunmasını destekler niteliktedir. Örneğin; flora ve fauna açısından zengin alanlar bu bölgelerdeki endemik türlerin korunması amacıyla golf turizmi için uygun olmayan alanlar olarak belirlenmiştir.

Gerek golf turizmi ve gerek ekoturizme yönelik olarak dünyada birçok bilimsel çalışma yapılmış olmasına rağmen ülkemizde bu tip çalışmalar sınırlı sayıdadır. Yer seçimi bağlamında yapılan çalışma sayısı ise son derece kısıtlıdır. Dolayısıyla yapılan bu araştırmanın bu konudaki yöntemsel yaklaşımlara katkıda bulunacağını söylemek mümkündür.

Golf sahaları yer seçimi ile ilgili olarak Yıldırım (2004) tarafından yapılan çalışma, geliştirilen ekolojik ve ekonomik ölçütler kullanılarak Antalya'nın doğu kıyılarında golf sahaları için çevreyle uyumlu yerlerin belirlenmesini mümkün kılmıştır. Yapılan bu çalışmada da aynı yöntem kullanılarak, Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi sınırları içinde benzer özellikleri taşıyan alanlar tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, golf sahası olarak uygun olduğu tespit edilen alanlar, araştırma alanının % 5,43'üne karşılık gelmekte olup, bunun temsil ettiği alan büyüklüğü 88,7 hektardır. 18 delikli bir golf sahası için ideal alan büyüklüğünün 65 hektar olduğu göz önüne alındığında, araştırma alanının sadece bir adet golf sahasının yapımı için uygun nitelik taşıdığı ortaya çıkmaktadır.

Öte yandan ekoturizmle ilgili yabancı bilim adamları tarafından çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu çalışmada Bunruamkaew ve Murayama (2011), Tali vd. (2012) ve Bali vd. (2015) tarafından kullanılan ölçütlere benzer ölçütler ve Analitik Hiyerarşi Süreci (Analytical Hierarchy Process – AHP) yaklaşımı kullanılmıştır. Bu çalışmalarda Bunruamkaew ve Murayama (2011) 9, Bali vd. (2015) 10 ve Tali vd. (2012) ise 17 alt ölçüt kullanmıştır. Yapılan bu çalışmada ise alanın özellikleri doğrultusunda toplam 8 alt ölçüte yer verilmiştir. Örneğin Bunruamkaew ve Murayama (2011)'in alt ölçütlerinden biri olan kültürel alanlara yakınlık, araştırma alanında böyle bir alan bulunmadığı için kullanılmamıştır. Yine Tali vd. (2012) yaptıkları çalışmada kumul alanlar, kıyı şeridi, güvenlik bölgesi gibi ölçütler kullanmıştır. Bu özellikler alanda bulunmadığı için, çalışmada kullanılmamıştır. Bali vd. (2015)'in kullandığı ölçütler arasında yer alan su kaynaklarına uzaklık ve erozyon gibi konularda da araştırma alanında belirgin bir su kaynağı olmaması ve erozyon sorununun bulunmaması nedeniyle kullanılmamıştır. Ekoturizmin önemli destek noktalarından birini oluşturan flora ve fauna konusunda Tali vd. (2012)'de olduğu gibi Bunruamkaew ve Murayama (2011)'den farklı olarak IUCN Kırmızı Liste'deki tehlike kategorilerinden yararlanılmıştır. Alanda tespit edilen türlerin habitatları belirlenmiş, söz konusu türlerin IUCN Kırmızı Liste kategorilerine göre tehlike durumları dikkate alınarak bir önceliklendirme yapılmıştır. Bali vd. (2015) ise çalışmasında flora ve fauna ölçütlerini kullanmamıştır. Çalışmada faktörlerin ve alt faktörlerin hedeflenen kullanım olan ekoturizm bağlamında önceliklerini belirlemek ve ikili matrisi oluşturmak üzere uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bu bağlamda ekoturizmle ilgili disiplinler olarak değerlendirilen peyzaj mimarlığı, biyoloji, orman

mühendisliği ve turizm disiplinlerinden oluşturulan bir uzman grubunun görüşlerinden yararlanılmıştır. Aynı yaklaşım Bunruamkaew ve Murayama (2011), Tali vd. (2012) ve Bali vd (2015)'te de görülmektedir. Bunruamkaew ve Murayama (2011)'de açık olarak ifade edilmemekle birlikte ilgili disiplinlerdeki uzmanların görüşlerinin alındığı bildirilmiştir. Tali vd. (2012)'de çevre ve turizm planlamada faaliyet gösteren uzmanların, çevre derneği mensuplarının ve üniversite öğretim üyelerinin görüşlerinden yararlanmıştır. Bali vd. (2015)'te ise turizm alanında en az 5 yıldır faaliyet gösteren uzmanların görüşlerinden yararlanılmıştır.

Ülkemizde ise Analitik Hiyerarşi Süreci (Analytical Hierarchy Process – AHP) kullanılarak yapılan ve yaklaşım itibariyle benzerlik gösteren 3 farklı çalışma bulunmaktadır. Bunlardan ilki Akten (2008) tarafından yapılan doktora tezi çalışması, ikincisi ise Aysu (2013) tarafından gerçekleştirilen yüksek lisans tez çalışmasıdır. Ancak her iki çalışmada da ekoturizm önerileri değil genel anlamda arazi kullanım önerileri geliştirilmiştir. Yaklaşım itibariyle benzerlik gösteren üçüncü çalışma ise Çetinkaya vd. (2018) tarafından gerçekleştirilen “Ekoturizm bölgelerinin değerlendirilmesi: CBS tabanlı çoklu kriter karar analizi” adlı çalışmadır. Bu çalışmada 14 farklı ölçüt seçilmiş ve bu ölçütlere Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) uygulanmıştır. Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) için belirlenen uzman grubu 3 kişiden oluşmaktadır. Bu uzmanlardan biri Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda, diğer ikisi ise turizm sektöründe çalışmaktadır. Uzman seçimlerinden de anlaşılacağı üzere bu çalışmada geliştirilen ekoturizm alan önerileri, peyzajların korunması ve sürdürülebilirliği açısından değil, turizm ve alan yönetimi açısından geliştirilen önerilerdir.

Hedeflenen bir diğer arazi kullanımı olan golf sahaları için yer seçimiyle ilgili olarak ülkemizde yapılan tek çok ölçütlü çalışma Yıldırım (2004) tarafından gerçekleştirilen yüksek lisans tez çalışmasıdır. Yapılan bu çalışmada Yıldırım (2004)'ün yöntemi aynı şekilde kullanılmıştır.

Çok farklı nitelikteki çalışmalarda kullanılan Analitik Hiyerarşi Süreci bu çalışma ile ekoturizm amaçlı yer seçiminde kullanılmış olmaktadır. Yöntemin uygulanmasından elde edilen sonuçlar, araştırma alanının % 32,13'lük bölümünün ekoturizm açısından yüksek uygunlukta olduğunu göstermektedir ki bu da alanın yaklaşık 1/3'üne karşılık gelmektedir. Rakamsal olarak bakıldığında bu değer yüksek gibi görünse de ekoturizmi oluşturan unsurların alanda varlığı bakımından bir değerlendirme yapıldığında aynı düzeyde bir değer olmadığı görülmektedir. Şöyle ki; ekoturizm (ekolojik turizm) açısından en değerli unsur, söz konusu alandaki ekolojik yapının taşıdığı üstün değerdir. Bu ekolojik yapının bileşenleri ise flora, fauna, habitatlar ve ekosistemlerdir. Alandaki flora ve fauna türlerinin ayrıntılı analizi sonucunda tür sayısı bakımından bir yükseklik, tür kompozisyonu bakımından da bir çeşitlilik tespit edilmiş olmakla birlikte, saptanan türlerin büyük bölümünün diğer alanlarda da görülen yaygın türler oldukları görülmektedir. IUCN Kırmızı Liste'ye göre yapılan değerlendirme sonucunda, alanda saptanan flora türlerinden sadece 4'ünün Duyarlı (VU), 2'sinin ise Tehdite Yakın (NT) kategorisinde yer aldığı görülmüştür. Aynı rakamlar fauna türleri için de söz konusudur. Alan genelinde, EX: Tükenmiş EW: Doğada Tükenmiş, CR: Kritik, EN: Tehlikede kategorilerine giren flora ve fauna türünün varlığı saptanamamıştır. Bu durum alanın ekoturizm potansiyeli açısından zayıflığının bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

6. SONUÇLAR

Turizm, ülkemiz ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Antalya ise, ülkemizde turizmin başkenti konumundadır. Turizm faaliyetleri çevresel kaynaklara dayanmaktadır ve bu kaynakların sürdürülebilirliği önem taşımaktadır. Bu kapsamda, turizmle ilgili planlama yaklaşımlarında çevreyi gözetken bir planlama ve yönetim anlayışına gereksinim bulunmaktadır.

Yapılan bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi, ilan gerekçesi olarak ifade edilen golf turizmi ve ekoturizm açısından, önemli bir değere sahip değildir.

Golf turizmi açısından, alan sadece 1 adet 18 delikli golf sahasının yapımına izin verecek büyüklükte uygun arazilere sahiptir. Ancak uygunluk gösteren arazi parçaları bütün değil, birbirinden izole bir şekilde konumlandığından, alanda golf sahası yapılmamasının daha doğru bir yaklaşım olduğu değerlendirilmektedir. Ters durumda arada kalan arazi parçalarının zara görmesi söz konusu olacaktır.

Ekoturizm açısından, alanın üçte biri uygunluk göstermekle birlikte, ekoturizmin temel unsurları olan ekosistemler bağlamında bir çeşitlilik yoktur. Sadece karasal ekosistemler temsil edilmektedir. Sucul, su kıyısı ve diğer ekosistemler bulunmamaktadır. Türler bağlamında değerlendirildiğinde, alanda varlığı saptanan türlerin çoğu, Antalya bölgesinde yaygın olarak görülen türlerdir. Alanda varlığı saptanan çok az sayıda flora ve fauna türü IUCN Kırmızı Liste’de yer almaktadır ve bunlar da düşük tehdit kategorilerindedir. Bunlara ek olarak, alanda ve yakın çevresinde cazip manzaralar da bulunmamaktadır. Bu nedenle alanın genel itibarıyla ekoturizm açısından da bir cazibesinin olmadığı değerlendirilmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, alanın hedeflenen turizm türleri açısından “üstün” değere sahip olmadığını ortaya koymakla birlikte, alan yine de belirli bir değere sahiptir. Eğer alan golf ve ekoturizm amaçlı olarak kullanılacaksa, alanın sahip olduğu peyzajların korunması ve sürdürülebilirliği bağlamında, söz konusu turizm türlerinin bu araştırma sonucunda uygun olduğu saptanan alanlarda gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Unutulmamalıdır ki, ekoturizmin temelinde doğal ve kültürel mirasın korunmasını ve biyo-çeşitliliğin sürdürülmesi felsefesi bulunmaktadır.

Golf turizmi genellikle seçkin bir kullanıcı kitlesine hitap etmektedir. Ancak ekoturizm, bundan farklı olarak daha çok yerel halka iç içe olmayı gerektiren ve yerel halka yarar sağlaması gereken bir turizm türüdür. Bu nedenle bir takım ekoturizm faaliyetleri gerçekleştirilecekse, bu faaliyetlerin yerel halka ekonomik anlamda bir katkısının olması gerekir. Ekoturizm konseptinde yerel halkın, kendilerini ve bölgelerini etkileyen kararları almada etkin rol oynamaları da gerekmektedir. Bu eylem aynı zamanda çoğulcu anlayışın ve demokrasinin de bir gereğidir. Dolayısıyla araştırma alanında başlatılacak bir ekoturizm faaliyetinde halkın etkin katılımının sağlanması da gerekmektedir.

Araştırma sonuçları, Gebiz örneği özelinde, ülkemizde Kültür ve Turizm Gelişim ve Koruma Bölgelerinin ilanında yeterli ön araştırma ve incelemelerin yapılmadığını ortaya koymuştur. Bu nedenle, bundan sonraki tespit ve ilan süreçlerinde, hedeflenen

turizm türleri konusunda uzmanların da katılımıyla yeterli araştırma ve incelemelerin yapılması önerilmektedir. Örneğin; konu ekoturizm ise, biyoloji, ekoloji, peyzaj mimarlığı, orman mühendisliği gibi bilim alanlarından uzmanların değerlendirmelere katılımı sağlanmalıdır. Benzer şekilde konu golf turizmi ise, başta golf sporunu yapanlar olmak üzere, konu ile ilgili uzmanların katılımı sağlanmalıdır. Bu yaklaşımla zaman ve para kaybının önüne geçilebilir.

Araştırma sonuçları, turizm türleri açısından uygunluk belirlemede bilimsel yöntemlerin kullanımının önemini de ortaya koymuştur. Genel anlamda turizme, özellikle de ekoturizme yönelik alan belirlemede Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) yaklaşımının kullanımı önerilmektedir. Bu yaklaşımın, alternatifler arasında karar vermede uygun ve güvenilir bir yaklaşım olduğu yapılan birçok çalışma ile kanıtlanmış bulunmaktadır.

Sonuç olarak, ülkemizde turizmin sürdürülebilirliği için çevre dostu uygulamalara gereksinim bulunmaktadır. Bu uygulamalar, yer seçiminden fiziksel planlamaya, uygulama aşamasından yönetim aşamasına kadar geniş bir yelpazede yer almaktadır. Mevcut durumda Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgelerinin yer seçiminde ve planlanmasında kullanılan yaklaşımın sürdürülebilirliği sağlama bakımından yeterli olmadığı değerlendirilmiştir. Ekolojik yapıyı ve doğal ve kültürel peyzajları koruyan yaklaşımlara gereksinim bulunmaktadır ki, yapılan bu çalışma ile bu konuda bir yöntem yaklaşımı ortaya konulmuştur.

7. KAYNAKLAR

- Akalan, İ., 1987. Toprak Bilgisi. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları: 1058, Ders Kitabı, Ankara, 309 s.
- Aksu, O. 1994. Golf alanları planlama ilkeleri; golf turizmi ve Ege Bölgesi'nde bir örnekleme üzerine araştırmalar. Yüksek Lisan Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir, 123 s.
- Akten, M. 2008. Isparta ovasının optimal alan kullanım planlaması üzerine bir araştırma. Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Anonim 1: http://www.turkcewiki.org/wiki/Gebiz,_Serik [Son erişim tarihi: 28.03.2019].
- Atik M. 2004. Güney Antalya bölgesindeki turizm gelişmelerinin doğal çevre üzerine etkileri ve sürdürülebilir turizm olanakları. II. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Kongresi, cilt 1, ss.3-4, Çanakkale.
- Atik M., Altan T., Artar M. 2006. Turizm ve doğa koruma “Güney Antalya Bölgesi”: gelişmeler ve sonuçları. *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, cilt.19, ss.165-177.
- Atik M. ve Ortaççşme V. 2015. Mass tourism versus sustainable tourism in mediterranean landscapes—one site, two examples: Kemer and Çıralı. *Macodesu, Trabzon*, pp.583-591.
- Atik M. ve Sayan S. 2006. Turizm ve çevre; turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin doğal kaynaklar üzerindeki etkileri. *Turizm ve Mimarlık Sempozyumu*, cilt.1, ss.66-71, Antalya.
- Aysu A. 2013. Mersin-mezitli'de analitik hiyerarşi tekniği ile alan kullanım önerilerinin geliştirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Aziz A., Barzekar G., Ajuhari Z., Hafizah Idris N. 2015. Criteria & Indicators for Monitoring Ecotourism Sustainability in a Protected Watershed: A Delphi Consensus. *IOSR Journal of Environmental Science, Toxicology and Food Technology*, Malaysia, Vol.9, pp 1-9.
- Bali A., Masoud Monavari S., Rizai B., Khorasani N., Kheirkhah Zarkesh M. M., 2015. A spatial decision support system for ecotourism development in caspian hyrcanian mixed forests ecoregion.
- BAKA. 2011. Golf turizmi sektör raporu online dosya <http://www.baka.org.tr/uploads/1303486414GOLF-KATALOG--TURKCE-SON.pdf> [Son erişim tarihi: 28.03.2019].

- BAKA. 2012. Ekoturizm sektör raporu online dosya <https://www.baka.org.tr/uploads/1349952547EKOTURİZM-SEKTÖR-RAPORU-11EYLUL.pdf> [Son erişim tarihi: 28.03.2019].
- Bestard, A.B. and Nadal, J.R. 2007. Modelling environmental attitudes toward tourism. *Tourism Management*. Elsevier, United Kingdom. 28, pp. 688-695.
- Blumenthal, M. 1951. Recherches géologiques dans le Taurus Occidental, dans l'arrière-pays d'Alanya, MTA yayını, Ankara, Seri L, No 5, 134 s.
- Bunruamkaew, K. and Murayama, Y. 2011. Site Suitability Evaluation for Ecotourism Using GIS & AHP: A Case Study of Surat Thani Province. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 21, pp. 269–278.
- Çetinkaya C., Kabak K., Erbaş M., and Özceylan E. 2018. Evaluation of ecotourism sites: a GIS-based multi-criteria decision analysis. *Kybernetes*, Vol. 47, Issue: 8, pp.1664-1686.
- Çoruh, S. 1979. Turizm Ekonomisi. Güven Matbaası, Ankara.
- Doğmuş, O. E. 2010. Antalya örneğinde ulusal turizm politikalarının sorgulanması. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 36 s.
- DSİ, 2019. <http://www.dsi.gov.tr/haberler/2016/06/02/antalya> [Son erişim tarihi: 16.06.2019].
- Erdoğan, N. 2003. Çevre ve (Eko)turizm. Erk, Ankara.
- FAO, 1976. Food and Agriculture organization of the United Nations Online file <http://www.fao.org/3/ap656e/ap656e.pdf> [Son erişim tarihi: 13.06.2019].
- Giran Taşçıoğlu, S. 2016. Sürdürülebilir turizm için stratejilerin geliştirilmesi: Kuzey Antalya kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi örneği. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Hepaktan, E. ve Çınar, S. 2010. Turizm sektörünün Türkiye ekonomisi üzerindeki etkileri. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), ss. 135-154.
- Hocaoğlu, T. 1997. Golf alanları planlamasında çevreye duyarlı yaklaşımlar üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 124 s.
- Hudman, Lloyd E. and Jackson, Richard H. 2003. Geography of travel and tourism, 4th Ed. Delmar, NY.
- Karamustafa, K. and Kuşluvan, S. 1999. Tourism in development: a situational analysis of Turkey, International Center for Research and Studies in Tourism, Aix-en-Provence.

- Köse, V. 2017. Nehirler, Kıyılar, Limanlar ve Kentler, Anatolia 43, ss.179-210.
- KMPG, 2017. Golf resorts in the european mediterranean region file online. <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2016/07/golf-resorts-in-european-mediterranean-region.pdf> [Son erişim tarihi: 16.06.2019].
- Kuşluvan, S. 2016. Türkiye'de turizm, Genel Turizm Bilgisi. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Eskişehir, ss.178-213.
- KTB, 2011. Malatya, 29. Araştırma sonuçları toplantısı, cilt 3, 281 s.
- KTB, 2018. KTKGB ve Turizm Merkezleri online dosya <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-9669/ktkgb-ve-turizm-merkezleri.html> [Son erişim tarihi: 28.03.2019].
- Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2019. <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-9851/turizm-istatistikleri.html> [Son erişim tarihi: 28.04.2019].
- Mansuroğlu S., Ortaçesme V., Karagüzel O. ve Yildirim E., 2003. Antalya Kentinde Ekolojik Açidan Önemli Biyotopların Haritalanması Üzerinde Bir Araştırma. Teknik Rapor, ss.93.
- MGM, 2018. <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m=ANTALYA> [Son erişim tarihi: 16.06.2019].
- Milne, S. and Ateljevic, I. 2001. Tourism, economic development and the global-local nexus: Theory embracing complexity, Tourism Geographies. Routledge, United Kingdom. 3 pp. 369-393.
- Mu E. and Pereyra-Rojas M. 2017. An Introduction to the Analytic Hierarchy Process (AHP) Using Super Decisions, V2., pp 7-22.
- Ndubusi, F. 2002. Ecological Planning: A Historical and comparative synthesis, The John Hopkins University Press. Baltimore and London, 287 p.
- Ortaçesme, V. 1996. Adana ili akdeniz kıyı kesiminin ekolojik peyzaj planlama ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmesi ve optimal alan kullanım önerileri. Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Ortaçesme V., Atik M. 2012. Transition Of Regional Landscapes In The Tourism Capital Of Turkey, Antalya. 49th. IFLA World Congress, Güney Amerika Cumhuriyeti, pp.1-10.
- Ortaçesme V., Atik M. and Yildirim E. 2014. Tourism Developments and Coastal Landscape Change in Antalya, Turkey, International Congress on Landscape Ecology: Understanding Mediterranean Landscapes: Human vs. Nature , Antalya, vol.1, no.1, pp.27-36.

- Ortaçesme V., and Yıldırım E. 2005. Golf tourism and impacts on coastal environment in the leading golf region of Turkey, MEDCOAST 05: The Seventh International Conference on the Mediterranean Coastal Environment, vol.1, pp. 273-282.
- Platt, A.E. 1994. Toxic green: The trouble with golf. World watch institute, Washington DC. 6 pp.
- Poisson, A., 1977. Recherches géologiques dans les Taurides occidentales (Turquie). Thèse de Docteur des Sciences, Université de Paris Sud (Orsay), 795 p.
- Saaty, T. L. 2012. The Seven Pillars of the Analytic Hierarchy Process. University of Pittsburgh, USA.
- Sayan M. S., Ortaçesme V., Karagüzel O. 2000 The Influence Of Coastal Land Uses On Coastal Landscapes: The Case Of Antalya, RUSYA, International Conference on Integrated Coastal Area Management and Its Integration with Marine Sciences, pp.123-130
- Sayan M. S., Karagüzel O., Ortaçesme V. 2001. Impacts Of Tourism On Coastal Morphology And Vegetation - The Case Of Belek Resort, TUNUS, The Fifth International Conference on the Mediterranean Coastal Environment, vol.1, pp.325-334.
- Sayan, M. S. 1999. Antalya kıyılarındaki turistik tesisler ile çevre arasındaki ilişkilerin peyzaj mimarlığı yönünden değerlendirilmesi. *Anatolia: Turizm Dergisi*, Mart-Haziran, ss. 14-20.
- Şenel, M., Dalkılıç, H., Gedik, İ., Serdaroğlu, M., Bölükbaşı, A.S., Metin, S., Esentürk, K., Bilgin, A.Z., Uğuz, F., Korucu, M., Özgül, N. 1992. Eğirdir Yenişarbademli-Gebiz ve Geriş-Köprülü (Isparta Antalya) Arasında Kalan Alanların Jeolojisi: MTA Rap., No: 9390, TPAO Rap., No: 3132, Ankara, 559 s.
- Şenel, M., Gedik, İ., Dalkılıç, H., Serdaroğlu, M., Bilgin, A.Z., Uğuz, M.F., Bölükbaşı, A.S., Metin, S., Korucu, M., Özgül, N., 1996, Isparta Büklümü Doğusunda, Otokton ve Allokont Birimlerin Stratigrafisi (Batı Toroslar), *MTA Dergisi*, 118, 111-160 s.
- Tali, M. G., Sadough S. H., Nezammahalleh M. A., Nezammahalleh S. K. 2012. Multi-Criteria Evaluation to Select Sites for Ecotourism Facilities: A Case Study Miankaleh Peninsula. *Anatolia-An International Journal of Tourism and Hospitality Research*. Vol. 23, No. 3, pp: 373–394.
- Tarım ve Orman Bakanlığı, 2019. <http://geodata.ormansu.gov.tr/> [Son erişim tarihi: 16.06.2019].
- Topay, M. ve Parladır, M. Ö. 2014. Isparta ili örneğinde CBS yardımıyla alternatif turizm etkinlikleri. *Tarım Bilimleri Dergisi*, Nisan, ss. 300-309.

- TIES, 2015. What is ecotourism file online, <https://ecotourism.org/what-is-ecotourism/> [Son erişim tarihi: 28.03.2019].
- TÜİK, 2019. <https://www.endeksa.com/tr/analiz/antalya/serik/gebiz/demografi> [Son erişim tarihi: 16.06.2019].
- Türker, N. 2013. Host Community Perceptions of Tourism Impacts: A Case Study on The World Heritage City of Safranbolu Turkey. *Revista de Cercetareşi Interventie Socială*. (43), pp. 115-141.
- Vandeput, L., Jackson, M. P. C., Zelle, M., Köse, V. 2012, Primary evidence for ‘Cypriot Red Slip Ware’ Late Roman D Ware production in southern Asia Minor, *Anatolian Studies* 62, pp. 89-114.
- Wallace, G. N., and Pierce, S. M. 1996. An evaluation of ecotourism in Amazonas, Brazil. *Annals of tourism Research*, 23(4), pp. 843-873.
- UNWTO, 2008. Understanding Tourism file online <http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/docpdf/glossaryenrev.pdf> [Son erişim tarihi: 28.03.2019].
- UNWTO, 2017. Tourism Highlights file online <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029> [Son erişim tarihi: 28.04.2019].
- UNWTO, 2019. Tourism Highlights file online, <https://www.e-unwto.org/toc/unwtotfb/current> [Son erişim tarihi: 28.03.2019].
- WTTC, 2017. World Travel and Tourism Council. Benchmark Report Turkey file online <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/benchmark-reports/country-reports-017/turkey.pdf> [Son erişim tarihi: 28.03.2019].
- Yıldırım E. 2004. Ekolojik planlama yaklaşımıyla Antalya’nın doğu kıyılarında golf sahaları yapımı için uygun alanların saptanması. Yüksek lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Yıldırım E., Ortaçşme V. 2008. Golf course related environmental changes: a Turkish case, ECLAS Conference 2008: New Landscapes, New Lives, New Challenges in Landscape Planning, Design and Management, İsveç, pp.323-327.

Havva Gonca KAYNAK ALTINGÜZGÜN

goncakaynak@gmail.com

ÖĞRENİM BİLGİLERİ

Yüksek Lisans	Akdeniz Üniversitesi
2014-2019	Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Antalya
Lisans	Ankara Üniversitesi
2007-2012	Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara